

การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิชาญา นรธิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2562

**The Development of Analytical Thinking skills by using case studies in
Social Studies for Mathayomsuksa 2 Students**

Wichaya Norathee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Curriculum and Instruction

College of Education Science, Dhurakij Pundit University

2019

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กรณีศึกษาในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2

เสนอโดย นางสาววิชญา นรดี

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พจมาลย์ สกกลเกียรติ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญชัช วิภัติภูมิประเทศ)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.พจมาลย์ สกกลเกียรติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองएम)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ แสงจันทร์)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม่น โกลล)

วันที่ 9 ... เดือน ..พฤษภาคม..... พ.ศ. 2562....

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ชื่อผู้เขียน	วิชญา นรณี
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.พจนมาลย์ สกนเกียรติ
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนนักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา รายวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 2) แบบประเมินการคิดวิเคราะห์ 3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล และกลุ่ม 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t – test for Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา นักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาการคิดวิเคราะห์, กรณีศึกษา, วิชาสังคมศึกษา

Thesis Title	The Development of Analytical Thinking Skills by using Case Studies in Social Studies for Mathayomsuksa 2 Students
Author	Wichaya Norathee
Thesis Advisor	Dr. Podjamal Sakolkeart
Department	Curriculum and Instruction
Academic Year	2018

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop analytical thinking skills in Social Studies for Mathayomsuksa 2 students by using case studies, 2) compare learning achievement in Social Studies before and after using case studies, and 3) investigate students' satisfaction towards learning through case studies. The samples of this research selected by purposive sampling were 36 Mathayomsuksa 2 students studying in the second semester of academic year 2018 in Materdei School, Pathumwan District, Bangkok. The instruments were 1) lesson plans using case studies in Social Studies (Strand Civics, Culture and Living), 2) the analytical thinking evaluation form, 3) the group work observation form, 4) the achievement test, and 5) the questionnaire on students' satisfaction towards the instruction using case studies. The data were collected and analyzed by using mean scores, percentage, standard deviation, and t-test for dependent sample.

The findings were as follows :

1. The average scores of analytical thinking in Social Studies of 29 students, accounting for 80.56%, passed the criterion score at 80%, but the scores of 7 students, accounting for 19.44%, did not pass the designated criteria.
2. The students' average posttest scores were significantly higher than their pretest average scores at the .05 level.
3. The overall students' satisfaction towards the instruction in Social Studies using case studies was at the high level.

Keywords : The Development of Analytical Thinking, Case Studies, Social Studies

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากอาจารย์ดร.พจนาลัย สกตเกียรติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอน ซึ่งท่านทั้งสองได้กรุณาทุ่มเทตลอดเวลา เพื่อให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาในการตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุมิตรา พงศธร ผู้บริหารฝ่ายบุคลากรและจิตตภาบาล และคุณครูทินามารี ผลาดิกานนท์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย คณะครู ตลอดจนนักเรียน และบุคลากรทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูล

ขอบคุณเพื่อนๆน้องๆทีมชั้นมัธยม 3 หมวดสังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมของโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยทุกท่าน เพื่อนๆสาขาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งเพื่อนสนิทที่ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด คอยรับฟังปัญหา ช่วยให้การคำแนะนำตลอดจนช่วยแก้ปัญหาเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัววรดิและบุญขมณี ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จและให้กำลังใจจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

วิชญา นรดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	9
2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	12
2.3 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย.....	14
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์.....	18
2.5 การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา.....	33
2.6 ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม.....	52
2.7 ทฤษฎีความพึงพอใจ.....	61
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	69
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	70
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
3.3 การสร้างเครื่องมือและหาค่าคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	77
4. ผลการศึกษา.....	82
4.1 ผลของการพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา.....	83
4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา.....	95
4.3 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชา สังคมศึกษา.....	98
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	102
5.2 อภิปรายผล.....	102
5.3 ข้อค้นพบของการวิจัย.....	107
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	119
ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	120
ข แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา รายวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม.....	122
ค แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์.....	152
ง แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม.....	156
จ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา.....	162
ฉ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังเรียน.....	164
ช ตารางแสดงการหาค่า IOC ของเครื่องมือ.....	178
ประวัติผู้เขียน.....	197

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 เปรียบเทียบการสอนแบบปกติและการสอนด้วยกรณีศึกษา.....	35
2.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวคิดของ สถาบันการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ.....	50
4.1 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายบุคคล.....	83
4.2 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายกลุ่ม.....	85
4.3 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายบุคคล.....	86
4.4 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล วิชาสังคมศึกษาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 3 ครั้ง	88
4.5 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายกลุ่ม วิชาสังคมศึกษาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 3 ครั้ง	90
4.6 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 6 ครั้ง	91
4.7 เปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์กับคะแนนการพฤติกรรมทำงานเป็นรายบุคคล และกลุ่ม นักเรียนจำนวน 36 คน.....	93
4.8 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 36 คน.....	95
4.9 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนและหลังเรียน จำนวน 36 คน.....	97
4.10 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนและหลังเรียน จำนวน 36 คน.....	98

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 หลักการสร้างแบบวัดความสามารถทางการคิด.....	31
2.2 หลักการตามแนวคิดทฤษฎีของบลูม.....	32
2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนทั่วโลกทุกมิติ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง จึงกล่าวได้ว่า บริบทของสังคมในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งส่งผลให้ความรู้และวิทยาการใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ใหม่และทักษะชีวิตชุดใหม่ (ทิสนา แคมมณี, 2555) ผู้ที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ในยุคโลกาภิวัตน์นี้เอง ทักษะเดิมๆ ที่มนุษย์มีและใช้ได้ในโลกยุคก่อนๆ ไม่สามารถใช้ได้ผลในยุคปัจจุบันและอนาคต มนุษย์ต้องเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ จีน เวียดนาม รวมถึงไทย มีมาตรการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมพลเมือง วิจารย์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะการร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับการคิด ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคข้อมูลข่าวสาร การจะดำเนินชีวิตในยุคนี้จำเป็นต้องเป็นคนที่มีความรู้และมีความสามารถทางการคิด ทั้งคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา และคิดเชิงสร้างสรรค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยให้คนไทยมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคม โลก (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การจัดการศึกษาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงไม่ใช่การเรียนเฉพาะเนื้อหาความรู้ แต่จำเป็นต้องให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นปัญหา และใช้เหตุผลพิจารณาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จากแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย โครงการที่ 2.1/3 ได้ระบุว่าพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้รู้เท่าทันสัญญาณแห่งกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เพิ่มทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา การสืบค้นข้อมูล ลดการเรียนแบบการท่องจำตามตำรา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเลือกรับข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลได้เหมาะสมตามวัย ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงต้องหาวิธีการสอนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

การคิดวิเคราะห์ถือเป็นทักษะที่สำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ และเป็นทักษะที่จะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอความคิดที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนตั้งคำถามและนำไปสู่การค้นหาคำตอบ ซึ่งชัยอนันต์ สมุทวณิช (2552) ให้ความหมายของการคิด

วิเคราะห์ว่า คือการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยการระบุ จำแนก แยกแยะ ข้อมูลในสถานการณ์ที่เป็น แหล่งคิดวิเคราะห์ ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น หรือจุดเด่น จุดด้อย ในสถานการณ์ เป็นการ จัดข้อมูลให้เป็นระบบ เพื่อไปใช้เป็นพื้นฐานในการคิดระดับอื่นๆเช่น บรรจง แสงนภาพรรณ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการ ประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus พบว่าทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ สุพัตรา ตาคม่วง (2558) ได้ทำการศึกษาโครงการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนหนองหัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ พิษณุze กันธิยะ (2559) ได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ชั้น วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่า ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ภาพรวมอยู่ในระดับดี เป็นต้น

สำหรับการใช้การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา คือการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหา ประยุกต์ใช้ความรู้จากสถานการณ์ที่นักเรียนเคยเผชิญ แลกเปลี่ยนและอภิปรายร่วมกันเป็น กลุ่ม เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือทางออกของปัญหา ดังที่ทิสนา เขมมณี (2552) กล่าวว่า การสอนแบบ กรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ กำหนด โดยผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นมาจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่อง นั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ(2552) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษาจะช่วยสร้าง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สร้างทักษะในการตั้งคำถาม การอภิปราย สร้างทักษะในการ ถกเถียงและกล้าแสดงออก กรณีศึกษาทำให้การจำกัดทางความคิดในเชิงวิชาการถูกเปิดออก ช่วยให้ นักศึกษาเกิดการตัดสินใจภายในเวลาที่กำหนดถึงแม้จะมีข้อมูลหรือทฤษฎีที่ไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ ยังเป็นวิธีการที่สนุกที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว มีการโต้แย้งกันภายใต้กรณีศึกษาและกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น ธัญวลัย กุลวงษ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความสามารถด้านการแก้ปัญหา เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา พบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวรุฒน์ อินทฤทธิ์ (2558) ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์จริง ผ่านการคิดและอภิปรายร่วมกันทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา หลังการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 144 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนนักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น คือ การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม คือ

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

3. เนื้อหา

เนื้อหาสาระที่นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ นำมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยเนื้อหาต่อไปนี้

เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

1. สังคมประชาธิปไตย
2. สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่
3. แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิต

1. ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการในการตรากฎหมาย
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ

เรื่อง สถาบันทางสังคม

1. ความหมาย ความสำคัญและบทบาทของสถาบันทางสังคม
2. ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม
3. บทบาทสำคัญของสถาบันทางสังคมไทย

4. ระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาทดลองจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที จำนวนทั้งหมด 15 คาบ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้กรณีศึกษา สำหรับการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยนำสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและเหตุการณ์สมมุติ มาเป็นกรณีศึกษาให้นักเรียนได้ศึกษา นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือทางออกของปัญหา ซึ่งกล่าวได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของรายวิชาได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) นำเสนอกรณีศึกษา 2) ระบุประเด็นปัญหา 3) วิเคราะห์ประเด็นปัญหา คือให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์กรณีศึกษา 4) อภิปรายทางแก้ปัญหาและนำเสนอผลลัพธ์ 5) อภิปรายและร่วมกันสรุปคำตอบ การจัดการเรียนรู้จัดทำเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลตามเนื้อหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถระบุ จำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่างๆ ของข้อมูล อาจเป็นกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับบทความ ข่าว เหตุการณ์จริงหรือเหตุการณ์สมมุติ โดยพิจารณาความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากคะแนนความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียนวินิจฉัยว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้นๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด เพราะเหตุใด

2) วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ เป็นการค้นหาสาระสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งต่างๆ

3) วิเคราะห์เสถียร เป็นการค้นหาข้อมูลที่อยู่เบื้องหลัง แอบแฝง ซ่อนเร้น หรือจากสิ่งที่ ไม่ได้ให้ข้อมูลโดยตรงไปตรงมา แต่มีร่องรอยของความจริงอยู่

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) คือการค้นหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของข้อมูลว่าสัมพันธ์กันมากน้อยเท่าใด สัมพันธ์กันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน ประกอบด้วย

1) วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ ได้แก่ มีข้อความใดหรือมีสิ่งใดไม่สมเหตุสมผล เพราะอะไร

2) วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์ ได้แก่ สิ่งใดเกี่ยวข้องมากที่สุดหรือน้อยที่สุด สิ่งใดสัมพันธ์กับสถานการณ์หรือเรื่องราวมากที่สุด

3) วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์ ได้แก่ การเรียงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ เมื่อเกิดสิ่งนี้แล้วเกิดผลลัพธ์อะไรตามมาบ้าง

4) วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ ได้แก่ การกระทำแบบนี้เพื่ออะไรทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร มีจุดมุ่งหมายอะไร

5) วิเคราะห์สาเหตุและผล ได้แก่ สิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้ หากทำอย่างนี้ผลจะเป็นอย่างไร

6) วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย ได้แก่ บินเร็วเหมือนนก ระบบประชาธิปไตยเหมือนกับการทำงานของอวัยวะใดในร่างกาย

3. การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ได้ในสภาพเช่นนั้น เนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไรหรือยึดถือคติใด มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง ประกอบด้วย

1) วิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการค้นหาโครงสร้างของสิ่งต่างๆ

2) วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่างๆ แล้วสรุปเป็นหลักการได้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง คะแนนที่นักเรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย ปีการศึกษา 2561 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา วิชาสังคมศึกษา ซึ่งประเมินโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เรียนรู้รูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์กับการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ

2. ได้ทางเลือกแก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระอื่นในการนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

3. จากการศึกษารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษา สามารถนำไปส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 2.1.1 วิสัยทัศน์
 - 2.1.2 หลักการ
 - 2.1.3 จุดหมาย
 - 2.1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
 - 2.1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.2.1 ความสำคัญ
 - 2.2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
 - 2.2.3 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 2.3 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย
 - 2.3.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน
 - 2.3.2 ปรัชญาและวิสัยทัศน์
 - 2.3.3 เป้าหมาย
 - 2.3.4 พันธกิจ
 - 2.3.5 อัตลักษณ์โรงเรียน
 - 2.3.6 วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์
 - 2.4.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์
 - 2.4.2 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์
 - 2.4.3 ทักษะของการคิดวิเคราะห์
 - 2.4.4 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

- 2.4.5 กระบวนการคิดวิเคราะห์
- 2.4.6 การวัดความสามารถการวิเคราะห์
- 2.5 การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา
 - 2.5.1 ความหมายของกรณีศึกษา
 - 2.5.2 ประเภทของกรณีศึกษา
 - 2.5.3 การสร้างกรณีศึกษา
 - 2.5.4 ประโยชน์และข้อเสนอนแนะของการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา
 - 2.5.5 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา
- 2.6 ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม
 - 2.6.1 ความหมายของกระบวนการกลุ่ม
 - 2.6.2 ขั้นตอนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม
 - 2.6.3 ขนาดของกลุ่มและการแบ่งกลุ่ม
 - 2.6.4 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม
 - 2.6.5 การประเมินผลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม
 - 2.6.6 องค์ประกอบของกระบวนการกลุ่ม
- 2.7 ทฤษฎีความพึงพอใจ
 - 2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 2.7.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงสาระสำคัญและความต้องการของหลักสูตรได้ ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2.1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต

โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีหลักการสำคัญ ดังนี้

2.1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

2.1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2.1.3 จุดหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ โดยกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3.2 มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.1.3.2 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

2.1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

2.1.4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถที่ใช้ในการรับสารและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.1.4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และมี การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.1.4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆอย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.1.4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

2.1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

2.1.5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

- 2.1.5.3 มีวินัย
- 2.1.5.4 ใฝ่เรียนรู้
- 2.1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 2.1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 2.1.5.7 รักความเป็นไทย
- 2.1.5.8 มีจิตสาธารณะ

2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้อธิบายเกี่ยวกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้จากทั้งหมด 8 กลุ่ม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

2.2.1 ความสำคัญ

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

2.2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมี 5 สาระ คือ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ชีคมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใ้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2.3 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.3.1 ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

2.2.3.2 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

2.2.3.3 ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการผู้เรียน ได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3.4 ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายในหน่วยนั้นๆ ควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ทำทายความสามารถของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิด เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามระดับที่ต้องการ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในสังคมได้

2.3 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย

2.3.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยก่อตั้งโดยคณะนักบวชคาทอลิก นามว่า คณะออร์สุลิน โดยมีอุดมการณ์ และวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและสตรี เพื่อกายกสถานภาพของสตรี ฝึกอบรมให้เด็กหญิงเคารพในศักดิ์ศรีของตนเอง พัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำในครอบครัว และสังคม เป็นภรรยาและมารดาที่ดี เป็นผู้มีความรู้คู่กับคุณธรรม รู้จักรักและรับใช้ และเป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา ทำการสอนเฉพาะนักเรียนหญิงตั้งแต่ระดับปฐมวัย (อนุบาล 3) ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งกักสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่เลขที่ 534 ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร บนเนื้อที่ 18 ไร่เศษ (มาแตร์เดอีวิทยาลัย, 2561)

2.3.2 ปรัชญาและวิสัยทัศน์

โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยมีปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน คือ
 อบรมเสริมคนให้ครบ ประสพธรรมอันสูงส่ง
 ปัญญาแตกฉานมั่นคง เสริมส่งเป็นคนจนสมบูรณ์
 หลักการพื้นฐานของการศึกษาศรีสุลินอยู่ที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี ดังนั้น
 การจัดการศึกษาต้องสะท้อนคุณค่าอันสูงส่งยิ่งนี้ ด้วยการให้ความสำคัญของการเคารพในศักดิ์ศรี
 รัก และเอาใจใส่นักเรียนแต่ละคน สอนให้นักเรียนแต่ละคนเห็นคุณค่าของตนเอง เคารพในคุณค่า
 และศักดิ์ศรีของบุคคลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงความจริงอันนี้ภาคปฏิบัติเป็นหัวใจสำคัญ โดยมีจุดเน้น
 ดังนี้

1. โรงเรียนเน้นศักดิ์ศรีของความเป็นหญิง การเคารพและให้เกียรติแก่สตรี และการ
 ช่วยเหลือสตรีที่ถูกกดขี่ข่มเหง และเป็นทาสของสังคม

2. โรงเรียนให้ความสำคัญกับการอบรมกิริยามารยาททั้งคางมาของกุลสตรีไทย ความ
 นุ่มนวลในกิริยาวาจา ความอ่อนน้อมถ่อมตน

3. โรงเรียนมุ่งเน้นความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา
 อดทน การรู้จักรักษาความสะอาด การประหยัดและอดออม โดยอาศัยคุณธรรมเหล่านี้นำไป
 ความไม่เห็นแก่ตัวและอิสรภาพที่แท้จริงจากกิเลสต่างๆ อันจะทำให้สามารถรับใช้ผู้อื่นได้

4. โรงเรียนต้องการให้ศาสนาเป็นพื้นฐานและเป็นแกนกลางของพัฒนาการทางจิต
 วิญญาณอันนำสู่ทัศนคติในการเลือกตัดสินใจและปฏิบัติ อย่างมีหลักการและคุณธรรมเป็นที่ตั้ง

การศึกษาของโรงเรียนมุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งหมายถึง ภารกิจในการส่งเสริม
 ความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของนักเรียน ในการแสวงหาความรู้ ความจริง การใฝ่รู้และเปิด
 ใจต่อการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

นอกจากนี้ โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยมีวิสัยทัศน์ว่า “ศิษย์มาแตร์เดอีวิทยาลัยปฏิบัติ
 เซอร์เวียมในวิถีชีวิตด้วยศักดิ์ศรีความเป็นสตรีที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและความรู้”

2.3.3 เป้าหมาย

เป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนในช่วงของแผนพัฒนา คือ การนำนักเรียนสู่การเรียนรู้
 ที่แท้จริง เพื่อชีวิตที่ดีงาม มีคุณค่าและความหมาย โดยจะดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผล 5 ประการ
 ดังต่อไปนี้

1. รักษาสถานภาพของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนไทยแห่งความเป็นเลิศ ด้วยการจั
 ดการศึกษาตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก บนรากฐานของการศึกษาศรีสุลิน ตามจิตตารมณ์ของ
 นักบุญอัญญาลาผู้สถาปนาคณะอัครสุลิน

2. พัฒนาการศึกษาศู่การเรียนรู้ที่แท้จริง เพื่อพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยคุณค่าชีวิต “เคารพ รัก รับผิดชอบ และมุ่งความเป็นเลิศ” รวมทั้งมีทักษะชีวิตและทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อนักเรียนมีชีวิตที่งดงาม มีคุณค่าและความหมาย

3. สร้างความเปลี่ยนแปลงที่เห็น ได้อย่างชัดเจนในพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและรายงานผลการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิด “สอนให้น้อยลง เรียนรู้ได้มากขึ้น”

4. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้เป็นกลไกของการเปลี่ยนแปลงโดยที่ทัศนคติและพฤติกรรม การปฏิบัติของผู้ให้การศึกษาอบรม อยู่ในทิศทางเดียวกันตรงตามเป้าหมายอย่างชัดเจน ด้วยการใช้ Mater Dei Learning Cycle ซึ่งให้ความสำคัญต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้ การไตร่ตรอง และการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Motivation, Reflection, Feedback) เชิดชูผลงานสร้างสรรค์ และผู้กระทำคุณงามความดี

5. ทำงานอย่างใกล้ชิดกับทุกฝ่ายในชุมชน โรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครอง นักเรียนเก่า และโรงเรียนสังกัดสภาการศึกษาคาทอลิก ในการให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียน และการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และมีความยั่งยืน

2.3.4 พันธกิจ

โรงเรียนกำหนดพันธกิจไว้ 4 ประการ คือ

1. หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนบนพื้นฐานของเสรีภาพแห่งความรัก
2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู (Professional Learning Community)
3. การบริหารจัดการปัจจัยพื้นฐานอย่างยั่งยืนและประหยัด
4. ชุมชนแห่งอิสรภาพ ความรักและรับใช้

2.3.5 อัตลักษณ์โรงเรียน

อัตลักษณ์ของโรงเรียน คือ เซอร์เวียม เพียงคำเดียวที่ทำให้โรงเรียนมุ่งสร้างคุณลักษณะของนักเรียนให้มีจิตตารมณ์แห่งการรักและรับใช้ การเป็นพลเมืองผู้รับผิดชอบต่อสังคมและโลก มีมโนธรรมที่เที่ยงตรง มีความสงบ มั่นคง มีสติ และเข้มแข็งในจิตใจ และจิตวิญญาณ

2.3.6 วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561

วิชาสังคมศึกษา (ส 22101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย สร้างขึ้นบนพื้นฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดเป็นวิชาประเภทรายวิชาพื้นฐาน มีเวลาเรียน 60 ชั่วโมงในแต่ละภาคเรียน จำนวนหน่วยกิต 1.5 หน่วยกิต

2.3.6.1 คำอธิบายรายวิชา

1. สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

ศึกษา และการอบรมสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และ มรดกของชาติ พระพุทธศาสนาการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป อเมริกา แอฟริกา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ หลักธรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดี และสร้างความสงบสุขแก่โลก ความสำคัญของพระไตรปิฎกต่อพระพุทธศาสนาพระพุทธศาสนาและศาสนิกชน เรื่องน่ารู้ ข้อคิด ข้อเตือนใจจากพระไตรปิฎกการดำเนินชีวิตด้วยข้อธรรมสำคัญในกรอบของอริยสัจสี่ ดำรงตนเป็นศาสนิกชนที่ดีถูกต้องเหมาะสมตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรป วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรปและแอฟริกา มาตราส่วน ทิศและสัญลักษณ์ในแผนที่ กัมพูชาของทวีปยุโรปและแอฟริกา

โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้เน้นประสบการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียน คิดวิเคราะห์ การสืบค้น การแก้ปัญหา สร้างประสบการณ์ใหม่ ใช้ภาพ ข่าว สถานการณ์ต่างๆ ส่งเสริมทำงานกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมนำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการตระหนักและเข้าใจ มีจิตสาธารณะ มุ่งมั่นในหลักธรรมทางศาสนา มีจริยธรรมเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อใฝ่เรียนใฝ่รู้แสวงหาข้อมูลและสื่อสารด้วยเทคโนโลยี มีจริยธรรมเป็นอยู่อย่างพอเพียง ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพเข้าใจและร่วมมือกันในสังคมโลก

วัดและประเมินผลด้วยการประเมินตามสภาพจริง การตอบคำถาม การอภิปรายสนทนา การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม รายบุคคล ฟังมโนทัศน์ และแบบทดสอบ

รหัสตัวชี้วัด

ส1.1 ม.2/1, ม.2/2, ม.2/3, ม.2/4, ม.2/5, ม.2/7, ม.2/8 , ม.2/11

ส5.1 ม.2/1, ม.2/2

ส5.2 ม.2/1 , ม.2/2, ม.2/3, ม.2/4

รวมทั้งสิ้น 14 ตัวชี้วัด

2. สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ศึกษาความเป็นมา ความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ ที่สำคัญ หลักธรรมและเทศกาลสำคัญในวันสำคัญนั้นๆ การเป็นศาสนิกชนที่ดี คุณค่าของศาสนพิธี และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสม แบบอย่างการดำเนินชีวิต ข้อคิด จากประวัติของพุทธสาวก

ชาดก และศาสนิกชนตัวอย่าง การพัฒนาจิตเจริญปัญญาเพื่อการเรียนรู้ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศประชาธิปไตย เหตุการณ์ และข้อมูลข่าวสารทางการเมืองการปกครองของไทย การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุน และการออม ปัจจัยการผลิตสินค้า คู่แข่งของผู้บริโภค และแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ สะท้อนให้เห็น การพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคเอเชีย การกระจายของทรัพยากรในโลก ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้เน้นประสบการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียน คิดวิเคราะห์ การสืบค้น การแก้ปัญหา สร้างประสบการณ์ใหม่ ใช้ภาพ ข่าว สถานการณ์ต่างๆ ส่งเสริมทำงานกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมนำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ ความเข้าใจ ศรัทธาใฝ่เรียนรู้ การปฏิบัติในฐานะพลเมืองดี และวิธีการที่เหมาะสม แสวงหาข้อมูลและสื่อสารด้วยเทคโนโลยี และมีจริยธรรม เป็นอยู่อย่างพอเพียงดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพเข้าใจและร่วมมือกันในสังคมโลก

การวัดและประเมินผลด้วยการประเมินตามสภาพจริง แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน การตอบคำถาม การอภิปรายสนทนา การฝึกปฏิบัติจริง กิจกรรมกลุ่ม ผังมโนทัศน์

รหัสตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.2/5, ม.2/6, ม.2/9 , ม.2/11

ส 1.2 ม.2/1, ม.2/2, ม.2/3, ม.2/4 , ม.2/5

ส 2.1 ม.2/1, ม.2/2, ม.2/3 , ม.2/4

ส 2.2 ม.2/1, ม.2/2

ส 3.1 ม.2/1, ม.2/2, ม.2/3 , ม.2/4

ส 3.2 ม.2/1, ม.2/2, ม.2/3 , ม.2/4

รวมทั้งสิ้น 23 ตัวชี้วัด

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

2.4.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการคิดไว้หลายประเด็น ดังนี้

Bloom (1656, อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเนื้อหา

ต่างๆว่า ประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้น อาศัยหลักการของอะไร

Dewey (1933, อ้างถึงใน ชำนาญ เอี่ยมสำอาง, 2539) ให้ความหมาย การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดอย่างใคร่ครวญ ไตร่ตรอง โดยอธิบายขอบเขตการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการคิดที่ เริ่มต้นจากสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก และสิ้นสุดลงด้วยสถานการณ์ที่มีความชัดเจน

Russel (1956, อ้างถึงใน วิไลวรรณ ปิยปรภรณ์, 2550) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการคิดเพื่อแก้ปัญหาชนิดหนึ่ง โดยผู้คิดจะต้องใช้การพิจารณาตัดสินในเรื่องราวต่างๆว่าเห็น ด้วยหรือไม่เห็นด้วย การคิดวิเคราะห์จึงเป็นกระบวนการประเมินหรือการจัดหมวดหมู่โดยอาศัย เกณฑ์ที่เคยยอมรับกันมาแต่ก่อนๆ แล้วสรุปหรือพิจารณาตัดสิน

Ennis (1985) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการประเมินข้อความได้ ถูกต้อง เป็นการคิดแบบตรรกะตรงและมีเหตุผล เพื่อการตัดสินใจก่อนที่จะเชื่อหรือก่อนที่จะลงมือ ปฏิบัติ

สมจิต สวชนไพบูลย์ (2551) ได้กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ คือความสามารถในการคิด พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) คิดวิเคราะห์ หมายความว่า เป็นการใคร่ครวญ ตรึกตรอง อย่างละเอียดรอบคอบ แยกเป็นส่วนๆ ในเรื่องราวต่างๆอย่างมีเหตุผล โดยหาจุดเด่น จุดด้อยของ เรื่องนั้นๆ และเสนอแนะสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีความเป็นธรรมและเป็นไปได้ ดังนั้นการพัฒนา คุณภาพการคิดวิเคราะห์จึงสามารถกระทำได้โดยการฝึกทักษะการคิดและให้นักเรียนมีโอกาสได้คิด วิเคราะห์ สามารถเสนอความคิดของตนและอภิปรายร่วมกันในกลุ่มอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยครู และนักเรียนต่างยอมรับเหตุผลและความคิดของแต่ละคน โดยเชื่อว่า ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียง คำตอบเดียว

ชาติรี สารานู (2558) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า การคิดวิเคราะห์คือ การ รู้จักพิจารณา ค้นหาใคร่ครวญ ประเมินค่า โดยใช้เหตุผลเป็นหลักในการหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง หล่อหลอมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์แบบอย่างสมเหตุสมผลก่อนที่จะตัดสินใจ

อรพรรณ พรสีมา (2553) ได้กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ เป็นทักษะการคิดระดับกลาง จะต้องได้รับการพัฒนาต่อจากทักษะการคิดพื้นฐาน มีการพัฒนาแง่มุมของข้อมูลโดยรอบด้านเพื่อ หาเหตุผลและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2552) การคิดวิเคราะห์คือการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยการระบุ จำแนก แยกแยะ ข้อมูลในสถานการณ์ที่เป็นแหล่งคิดวิเคราะห์ ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น

หรือจุดเด่น จุดด้อย ในสถานการณ์เป็นการจัดข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อไปใช้เป็นพื้นฐานในการคิดระดับอื่นๆ

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556) สรุปความหมายของการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย และจัดหมวดหมู่เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญขององค์ประกอบนั้นๆ รวมทั้งหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ จนได้ความคิดนำไปสู่การสรุป การประยุกต์ใช้ ทำนายหรือคาดการณ์สิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

จากความหมายของการคิดวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การระบุ จำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่างๆ ของข้อมูล โดยองค์ประกอบ ความสำคัญ จุดดี จุดด้อย และหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น ก่อนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลประกอบ จึงกล่าวได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นหนึ่งในทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ และเป็นทักษะที่จะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอความคิดที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนตั้งคำถามและนำไปสู่การค้นหาคำตอบ

2.4.2 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

Bloom (1956) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะสำคัญๆ 3 ด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียนวินิจฉัยว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้นๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด เพราะเหตุใด เช่น ข้อความนี้ (ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) เป็นข้อความชนิดใด ต้นผักชีเป็นพืชชนิดใด ม้าน้ำเป็นพืชหรือสัตว์

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ เป็นการค้นหาสาระสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งต่างๆ เช่น

1.2.1 สาระสำคัญของเรื่องนี่คืออะไร

1.2.2 ควรตั้งชื่อเรื่องนี้ว่าอะไร

1.2.3 การปฏิบัติเช่นนั้น เพื่ออะไร

1.2.4 สิ่งใดสำคัญที่สุด สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุดจากสถานการณ์นี้

1.3 วิเคราะห์เลศนัย เป็นการมุ่งค้นหาสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้น หรืออยู่เบื้องหลังจากสิ่งที่เห็น ซึ่งมีได้บ่งบอกตรงๆ แต่มีร่องรอยของความจริงซ่อนเร้นอยู่ เช่น

- 1.3.1 ภาพนี้หมายถึงใคร
- 1.3.2 ข้อความนี้หมายถึงใครหรือสถานการณ์ใด
- 1.3.3 เรื่องนี้ควรยกย่องหรือตำหนิใคร
- 1.3.4 เรื่องนี้ให้ข้อคิดอะไร ผู้เขียนมีความเชื่ออย่างไร

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์กันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

2.1 วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์

- 2.1.1 มุ่งให้คิดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใด มีสิ่งสอดคล้องกันหรือไม่ สอดคล้องกัน มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และมีสิ่งใดไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้
- 2.1.2 มีข้อความใด มีสิ่งใดไม่สมเหตุสมผล เพราะอะไร
- 2.1.3 ถ้ากล่าวใดสรุปผิด การตัดสินใจการกระทำอะไรไม่ถูกต้อง

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์

- 2.2.1 สิ่งใดเกี่ยวข้องมากที่สุด สิ่งใดเกี่ยวข้องน้อยที่สุด
- 2.2.2 สิ่งใดสัมพันธ์กับสถานการณ์ หรือเรื่องราวมากที่สุด
- 2.2.3 การเรียงลำดับมากน้อยของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์

- 2.3.1 เมื่อเกิดสิ่งนี้แล้ว เกิดผลลัพธ์อะไรตามมาบ้างตามลำดับ
- 2.3.2 การเรียงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ วงจรของสิ่งของต่างๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาจากลำดับขั้นตอน
- 2.3.3 สุดท้ายผลจะเป็นอย่างไร เช่น วิเคราะห์วงจรของฝน ฝี่เสื้อ

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ

- 2.4.1 การกระทำแบบนี้เพื่ออะไร
- 2.4.2 เมื่อทำอย่างนี้แล้วจะเกิดสัมฤทธิ์ผลอะไร
- 2.4.3 ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร มีจุดมุ่งหมายอะไร

2.5 วิเคราะห์สาเหตุและผล

- 2.5.1 สิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้
- 2.5.2 หากไม่ทำอย่างนี้ ผลจะเป็นอย่างไร
- 2.5.3 หากทำอย่างนี้ ผลจะเป็นอย่างไร
- 2.5.4 ข้อความใดเป็นเหตุผลแก่กัน

2.6 วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย

2.6.1 บินเร็วเหมือนนก

2.6.2 ระบบประชาธิปไตยเหมือนกับการทำงานของอวัยวะใดในร่างกาย

3. การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ได้ในสภาพเช่นนั้น เนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไรหรือยึดถือคติใด มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่า มีความสำคัญที่สุด การที่จะวิเคราะห์หลักการได้ดี จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อน เพราะผลจากความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้ ประกอบด้วย

3.1 วิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการค้นหาโครงสร้างของสิ่งต่างๆ เช่น

3.1.1 การวิจัยมีกระบวนการทำงานอย่างไร

3.1.2 สิ่งนี้บ่งบอกความคิดหรือเจตนาอะไร

3.1.3 โครงสร้างของสังคมไทยเป็นอย่างไร

3.1.4 ส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้าง

3.1.5 กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.2 วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่างๆ แล้วสรุปเป็นหลักการได้

3.2.1 หลักการเรื่องนี้มีว่าอย่างไร

3.2.2 หลักการในการสอนของครูควรเป็นอย่างไร

ลักษณะของสิ่งต่างๆ ที่นำมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์วัตถุ วิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์บุคคล วิเคราะห์ข้อความ วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์สารคดี ฯลฯ เป็นต้น สรุปได้ว่า ในการวิเคราะห์ จะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกายภาพ เชิงรูปธรรม และวิเคราะห์เชิงนามธรรม

ศุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2550) ได้จำแนกลักษณะของการคิดวิเคราะห์ ไว้เป็น 3 ด้าน คือ

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการแยกแยะค้นหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งหรือเรื่องราวต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช หรือเหตุการณ์ต่างๆ ตัวอย่างคำถาม เช่น อะไรเป็นสาเหตุสำคัญของการระบาดไข้หวัดนกในประเทศไทย

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่างๆ โดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล หรือความแตกต่าง

ระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างคำถาม เช่น การพัฒนาประเทศกับการศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด ตัวอย่างคำถาม เช่น หลักการสำคัญของศาสนาพุทธ ได้แก่อะไร

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ คือ 1) วิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหา คือสามารถจดจำข้อมูลสำคัญ ระบุ จำแนก แยกย่อย และสรุปความรู้ได้ 2) การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือสามารถเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล เหตุผล หาความสัมพันธ์ รวมถึงความสัมพันธ์ต่างๆ 3) การคิดวิเคราะห์หลักการ คือมองเห็นโครงสร้างและหลักการ สามารถบอกวัตถุประสงค์เป้าหมาย และความคิดรวบยอด

2.4.3 ทักษะของการคิดวิเคราะห์

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยทักษะดังต่อไปนี้

ปราณี โปธิสุข (2540 อ้างถึงใน อุดล สุทธาวาส, 2556) กล่าวว่าทักษะย่อยในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1. การสังเกต เป็นทักษะขั้นต้นในการศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและทางสังคม โดยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกตทั้งทางตรงและทางอ้อม การฝึกสังเกตจะช่วยให้ผู้เรียนฝึกการเฝ้าดูรายละเอียดของสถานการณ์ต่างๆ พฤติกรรมของคน วัตถุ สิ่งของรายงานหรือบุคคล

2. การวัดและการใช้ตัวเลข เป็นการฝึกโดยการคิดคำนวณและสังเกตเพื่อประมาณการ

3. การจำแนกประเภท เป็นการจัดประเภทของคน สัตว์ สิ่งของ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ตามเกณฑ์สี รูปร่าง อายุ ขนาด ลักษณะคล้ายคลึงหรือแตกต่าง

4. การสื่อสาร เป็นการสังเกตจากการฟัง พูด อ่าน เขียน รวมถึงการแสดงออกทางหน้าตา ท่าทาง ให้มีความสามารถรับรู้และส่งข่าวสาร ความรู้สึก แนวคิด หรือปัญหาต่างๆกับผู้อื่น

5. การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทาง-เวลา เป็นความสัมพันธ์ของเวลาในการลำดับเหตุการณ์จากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์ของวัตถุ สิ่งของ สถานที่ บุคคลซึ่งสัมพันธ์กันในแง่ของเวลา ระยะทาง การลำดับเหตุการณ์ต่างๆตามลำดับก่อนหลังที่สัมพันธ์กัน ความใกล้เคียงของระยะทาง

6. การทำนาย เป็นการคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยความมั่นใจมากกว่าการคาดเดา เพราะมีหลักฐานต่างๆอย่างรอบคอบ หรือการสังเกตการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างต่อเนื่อง จนมั่นใจว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้แล้ว จะเกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งตามมา

7. การอ้างอิง เป็นการลงความเห็น โดยพิจารณาจากหลักทั่วไปไปสู่เรื่องเฉพาะ เป็นการแสดงนัย หรือการลงข้อสรุป หรือการตัดสินหาสาเหตุของบางสิ่งบางอย่าง

8. การนิยามปฏิบัติการ เป็นการกำหนดความหมายหรือการอธิบายสถานการณ์บางอย่างบางอย่าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ได้ง่ายขึ้น

9. การแปลความหมายของข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาแปลความหรือตีความหมายโดยวิธีการต่างๆ

10. การตั้งสมมติฐาน เป็นการคาดเดา หรือคาดการณ์โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิงเกี่ยวกับสาเหตุหรือผลที่จะเกิดขึ้น และทดสอบว่าสมมติฐานใดถูกต้องที่สุด โดยการสังเกต หรือการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือตั้งสมมติฐานใหม่

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2544) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยทักษะต่อไปนี้

1. ทักษะการระบุองค์ประกอบสำคัญ หรือลักษณะเฉพาะ
2. ทักษะการระบุความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ และแบบแผนขององค์ประกอบนั้น
3. ทักษะการจับใจความสำคัญ
4. ทักษะการค้นหา และระบุความผิดพลาด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยทักษะต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบหรือเรียบเรียงให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ
2. การกำหนดหมวดหมู่ หรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์โดยอาศัยองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ได้แก่

2.1 ความรู้หรือประสบการณ์เดิม

2.2 การค้นพบลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมของกลุ่มข้อมูลบางอย่าง

3. การกำหนดหมวดหมู่ในมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์
4. การแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ลงในแต่ละหมวดหมู่ โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่าง เหตุการณ์ การเป็นสมาชิก หรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง

5. การนำข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่มาจัดลำดับ หรือจัดระบบให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ

6. การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหรือแต่ละหมวดหมู่ ในแง่ของความมาก-น้อย ความสอดคล้อง-ความขัดแย้ง ผลทางบวก-ทางลบ ความเป็นเหตุ-เป็นผล ลำดับความต่อเนื่อง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1. การสังเกต เป็นการรับรู้สิ่งหรือปรากฏการณ์ต่างๆ และสามารถบอกได้ถึงคุณสมบัติ องค์ประกอบ ความละเอียด ความแตกต่างและจุดที่น่าสนใจของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2. การตีความ หมายถึง การพยายามทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการ วิเคราะห์ เพื่อแปลความสิ่งที่ไม่ได้บอกโดยตรง เพื่อหาความหมายที่แท้จริง และสร้างความรู้ใหม่

3. ความพยายามทำความเข้าใจโดยอาศัยความรู้เดิม เป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตของการ วิเคราะห์แจกแจง และจำแนกองค์ประกอบย่อย หมวดย่อย และจัดลำดับความสำคัญเพื่อหาผลของ สิ่งที่จะวิเคราะห์

4. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เป็นการพิจารณาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างรายละเอียด เพื่อหามิติหรือแง่มุม หรือบอกความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งทั้งสองในมิติ

สุวิทย์ มูลคำ (2550) การคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยทักษะ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจโดยใช้ความรู้เดิมเป็นพื้นฐานในเรื่องที่จะวิเคราะห์เพราะจะ กำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ การจำแนกแจกแจงองค์ประกอบ จัดหมวดหมู่ลำดับความสำคัญ หรือหาสาเหตุเรื่องราวเหตุการณ์ให้ชัดเจน

2. ความสามารถในการตีความ เป็นการรับรู้ข้อมูลทางประสาทสัมผัส สมองจะตีความ ข้อมูลโดยวิเคราะห์เทียบเคียงกับความทรงจำ หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น

3. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เป็นการค้นหาคำตอบหรือความ น่าจะเป็น ว่ามีความเป็นมาอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จะส่งผลกระทบต่ออย่างไรซึ่งสมองจะ พยายามคิดเพื่อหาข้อสรุปความรู้ความเข้าใจอย่างสมเหตุสมผล

ดังนั้นจะเห็นว่าทักษะของการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย การสังเกต การตีความ พยายามทำความเข้าใจโดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิม การสื่อสารโดยการพูด อ่าน หรือเขียน สามารถ มองเห็น สามารถจัดระบบและแจกแจงข้อมูล และมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่างๆ

2.4.4 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

สุวิทย์ มูลคำ (2550) ได้นำเสนอประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ดังนี้ ช่วยให้เรารู้ ข้อเท็จจริง ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่ายๆ สามารถพิจารณาสาระสำคัญอื่นๆ ช่วยให้เป็นผู้ที่ช่างสังเกต ช่วย ให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผล และสามารถประมาณการความน่าจะเป็นได้

วนิช สุธารัตน์ (2547) ได้สรุปประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า ทำให้ปฏิบัติงาน อย่างมีหลักการและเหตุผล ได้งานที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้มีเหตุผลในการประเมินงานและตนเอง สามารถตัดสินใจได้เป็นอย่างดี ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ เป็นผู้ที่กำหนดเป้าหมาย รวบรวม

ข้อมูลที่ชัดเจน ค้นหาความรู้ ทฤษฎี หลักการ ตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย และหาข้อสรุปได้ดี เป็นผู้ที่สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง และการคิดวิเคราะห์ยังช่วยคิดให้มีความชัดเจน ถูกต้อง คิดอย่างกว้างขวาง คิดอย่างลึก และคิดอย่างสมเหตุสมผล ช่วยให้เกิดปัญญา ในส่วนของลักษณะนิสัย ยังมีส่วนช่วยให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความเมตตา และมีบุคลิกภาพในการสร้างประโยชน์ต่อสังคม และช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริงของข้อมูล พัฒนาทักษะทางภาษา ช่วยเรื่องของการคิดให้มีความรอบด้านมากขึ้น ทำให้สามารถเป็นผู้ประเมินและตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ช่วยส่งเสริมให้บุคคลสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิต

2.4.5 กระบวนการคิดวิเคราะห์

กระบวนการคิดเป็นการคิดที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งจะต้องมีพื้นฐานด้านทักษะความคิดหลายๆด้านเข้ามาผสมกัน กระบวนการคิดจึงต้องมีขั้นตอน และมีความแยกย่อยจึงทำให้พบแนวทางในการแก้ปัญหา คำตอบ หรือข้อสรุปของความคิดแต่ละครั้ง สำหรับกระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นการนำกระบวนการคิดไปสู่การสรุปผล ลงความเห็นหรือการประเมินการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุดต่อไป ได้มีผู้กล่าวถึงกระบวนการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2544) กล่าวว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการคิด นับตั้งแต่การเผชิญปัญหาจนถึงการลงสรุป และการประเมินประเด็นเกี่ยวกับปัญหา ซึ่งขั้นตอนการคิดวิเคราะห์มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนิยามปัญหา หมายถึง การกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหา โดยพิจารณาเพื่อกำหนดปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือ รวมทั้งการนิยามความหมายของคำหรือข้อความ ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการคิดวิเคราะห์

2. การรวบรวมข้อมูล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลที่คลุมเครือจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งการดึงข้อมูลหรือความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้ ดังนั้นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญสำหรับการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ การสังเกต ทั้งการสังเกตด้วยตนเองและการรวบรวมข้อมูลจากรายงานผลการสังเกตของผู้อื่น

3. การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล พิจารณาความเพียงพอของข้อมูล และการจัดระบบของข้อมูล ขณะเดียวกันก็ต้องประเมินความถูกต้องและความเพียงพอของข้อมูล และการจัดระบบของข้อมูลที่รวบรวมได้โดยการแยกแยะความแตกต่าง

ของข้อมูลคือ จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง กับปัญหา การระบุข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อนำมาจัดกลุ่ม และจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน

4. การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การพิจารณาแนวทางการสรุปอ้างอิงของปัญหา โดยการนำข้อมูลที่มีการจัดระบบแล้วมาพิจารณาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดแนวทางการสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ว่า จากข้อมูลที่ปรากฏสามารถเป็นไปได้บ้าง เพื่อที่จะได้พิจารณาเลือกแนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุด

5. การสรุปอ้างอิงโดยใช้ตรรกศาสตร์ หมายถึง การพิจารณาเลือกแนวทางที่สมเหตุสมผลที่สุดจากข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่ การใช้เหตุผลเป็นทักษะวิธีการคิดที่จำเป็นต่อการตัดสินใจสรุป และเป็นทักษะการคิดที่สำคัญของการคิดวิเคราะห์

6. การประเมินสรุปอ้างอิง หมายถึง การประเมินความสมเหตุสมผลของการสรุปอ้างอิง หลังจากการตัดสินใจสรุปโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ จะต้องประเมินข้อสรุปอ้างอิงว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาว่าข้อสรุปนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ถ้าข้อมูลที่ได้รับมีการเปลี่ยนแปลงและค้นพบข้อมูลเพิ่มเติม ต้องกลับไปรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่อีกครั้งหนึ่งเพื่อตั้งสมมติฐานและข้อสรุปอ้างอิงใหม่

วนิช สุธารัตน์ (2547) กล่าวว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นการแสดงให้เห็นจุดเริ่มต้น ทั้งที่สืบเนื่องหรือเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในระบบการคิดและจุดสิ้นสุดการคิด โดยกระบวนการคิดวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบเรื่องความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้อง รวมทั้งเทคนิคการตั้งคำถามจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในทุกๆ ขั้นตอน และกระบวนการคิดประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา

ผู้ที่จะทำการคิดวิเคราะห์จะต้องทำความเข้าใจปัญหาอย่างกระจ่างแจ้งด้วยการตั้งคำถามหลายๆคำถาม เพื่อให้เข้าใจปัญหาต่างๆที่กำลังเผชิญอยู่นั้นอย่างดีที่สุด

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

ในขั้นนี้ผู้ที่จะทำการคิดวิเคราะห์จะต้องรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น การสังเกต การอ่าน ข้อมูลการประชุม ข้อเขียน บันทึกการประชุม บทความ การสัมภาษณ์ การวิจัยและอื่นๆ การเก็บข้อมูลจากหลายๆแหล่งและด้วยวิธีการหลายๆวิธีจะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ชัดเจน และมีความเที่ยงตรง

ขั้นที่ 3 พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เป็นขั้นของการพิจารณาความถูกต้องเที่ยงตรงของสิ่งที่นำมาอ้าง รวมทั้งการประเมินความพอเพียงของข้อมูลที่นำมาใช้

ขั้นที่ 4 การจัดข้อมูลเข้าเป็นระบบ

เป็นขั้นของการสร้างความคิด ความคิดรวบยอด หรือสร้างหลักการขึ้นให้ได้ด้วยการเริ่มต้นจากลักษณะของข้อมูล แยกแยะข้อเท็จจริงข้อคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญของข้อมูล พิจารณาขีดจำกัดหรือขอบเขตของปัญหา รวมทั้งข้อตกลงพื้นฐาน การสังเคราะห์ข้อมูลเข้าเป็นระบบและกำหนดข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

ขั้นที่ 5 ตั้งสมมติฐาน

จะต้องนำข้อมูลที่จัดระบบระเบียบแล้ว มาตั้งสมมติฐานเพื่อกำหนดขอบเขต และการหาข้อสรุปของข้อคำถาม หรือปัญหาที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องอาศัยความคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ในเชิงของเหตุผลอย่างถูกต้อง สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจะต้องมีความชัดเจนและมาจากข้อมูลที่ถูกต้อง ปราศจากอคติหรือความลำเอียงของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 6 การสรุป

เป็นขั้นของการลงความเห็น หรือความเชื่อมโยงระหว่างเหตุผลกับผลอย่างแท้จริง ผู้วิเคราะห์จะต้องเลือกพิจารณา เลือกรูปแบบที่เหมาะสมตามสภาพของข้อมูลที่ปรากฏ โดยใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และพิจารณาถึงความเป็นไปได้ตามสภาพที่เป็นจริงประกอบกัน

ฉันท ชุตทอง (2554) ในการวิเคราะห์ สามารถดำเนินการได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล
2. ขั้นใช้สมอง
3. ขั้นตีความข้อมูลที่ได้รับเพื่อความเข้าใจ
4. ขั้นหาเหตุผลเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาความจริง
5. ขั้นประเมินคุณค่าของสิ่งต่างๆ
6. ขั้นแจกแจงองค์ประกอบ แยกแยะความแตกต่าง เพื่อเห็นภาพรวมทั้งหมด

วีระ สดสังข์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการคิดสามารถฝึกสมองให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ให้พัฒนาขึ้น สามารถฝึกตามขั้นตอนได้ ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์

2. กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์เป็นการกำหนดประเด็นสงสัยจากปัญหาหรือสิ่งที่วิเคราะห์ อาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือกำหนดวัตถุประสงค์การวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริงสาเหตุหรือความสำคัญ

3. กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เพื่อใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

4. กำหนดการพิจารณาแยกแยะ เป็นการกำหนดการพินิจวิเคราะห์ แยกแยะ และกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ โดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5 W 1 H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)

5. สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

จากการศึกษากระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักการศึกษาหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สามารถสร้างได้จากการดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุปัญหา คือกำหนดประเด็นปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ 2) การรวบรวมข้อมูล คือการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากแหล่งต่างๆและความรู้เดิม 3) พิจารณาน่าเชื่อถือของข้อมูล คือการจำแนกข้อมูลที่น่าเชื่อถือหรือเกี่ยวข้องกับปัญหาออกจากข้อมูลที่คลุมเครือหรือไม่เกี่ยวข้อง และประเมินว่าข้อมูลที่มีเพียงพอหรือไม่ 4) การจัดข้อมูลเข้าเป็นระบบ คือการสร้าง ความคิดรวบยอดหรือสร้างหลักการขึ้นจากข้อมูลและหลักฐานที่มี 5) ตั้งสมมติฐาน คือการพิจารณาทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุด โดยอาศัยเหตุผลทางตรรกศาสตร์และปราศจากอคติ 6) การสรุป คือเชื่อมโยงข้อมูลสำคัญ เหตุและผลของข้อมูล เพื่อตอบปัญหาที่ได้ตั้งไว้

2.4.6 การวัดความสามารถการวิเคราะห์

ในการที่จะทราบว่าแต่ละบุคคลมีความสามารถหรือทักษะในการคิดวิเคราะห์มากน้อยเพียงใดนั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือ วิธีการที่ถือว่าเป็นการประเมินในหลักการเดียวกัน ดังที่กลุ่มนักวิชาการได้อธิบายไว้ ดังนี้

สัวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539) กล่าวว่า การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์คือ การวัดความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยๆของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหาต่างๆว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดหมายหรือประสงค์สิ่งใด นอกจากการมีส่วนย่อยๆที่สำคัญนั้น แต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันโดยอาศัยหลักการใด จะเห็นว่าสมรรถภาพด้านการวิเคราะห์จะเต็มไปด้วยการหาเหตุผลและผลที่เกี่ยวข้องกันเสมอ การวิเคราะห์ต้องอาศัยพฤติกรรมด้านความจำและความเข้าใจและการนำไปใช้มาประกอบการพิจารณา

ศิริชัย กาญจนวาที (2544) กล่าวว่า การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทำได้หลายวิธี ถ้าพิจารณาถึงรูปแบบและแนวทางของการวัดความสามารถ จำแนกได้ 2 แนวทาง

1. แนวทางของนักวัดกลุ่มจิตมิติ (Psychometrics)

เป็นแนวทางของกลุ่มนักวัดทางการศึกษาและนักจิตวิทยาที่พยายามศึกษาและวัดคุณลักษณะภายในของมนุษย์มาเกือบทศวรรษแล้ว เริ่มจากการศึกษาและวัดเชาวน์ปัญญา ศึกษาโครงสร้างทางสมองของมนุษย์ด้วยความเชื่อว่า มีลักษณะเป็นองค์ประกอบและมีระดับความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละคน ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ต่อมาได้ขยายแนวคิดของการวัดความสามารถทางสมองสู่การวัดผลสัมฤทธิ์บุคลิกภาพ ความถนัดและความสามารถในด้านต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการคิด การวัดความสามารถในการติดตามแนวทางนักวัดกลุ่มจิตมิติ ส่วนใหญ่สนใจการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งได้มีการพัฒนาแบบทดสอบกันอย่างหลากหลาย แบ่งออกได้ ดังนี้

1.1 แบบสอบถามมาตรฐานที่ใช้สำหรับวัดความสามารถในการคิด

แบบสอบถามมาตรฐานที่มีผู้สร้างไว้แล้ว สำหรับใช้วัดความสามารถในการคิดสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1.1 แบบสอบการคิดทั่วไป เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดให้ครอบคลุมความสามารถด้านการคิด โดยเป็นการคิดที่อยู่เป็นพื้นฐานของการใช้ความรู้ทั่วไป แบบสอบลักษณะนี้ส่วนใหญ่เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ

1.1.2 แบบสอบความสามารถในการคิดลักษณะเฉพาะ เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดความสามารถในการคิดเฉพาะแบบที่แสดงถึงลักษณะของการคิด เช่น ความสามารถประเมินข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การคิดแบบนิรนัย เป็นต้น

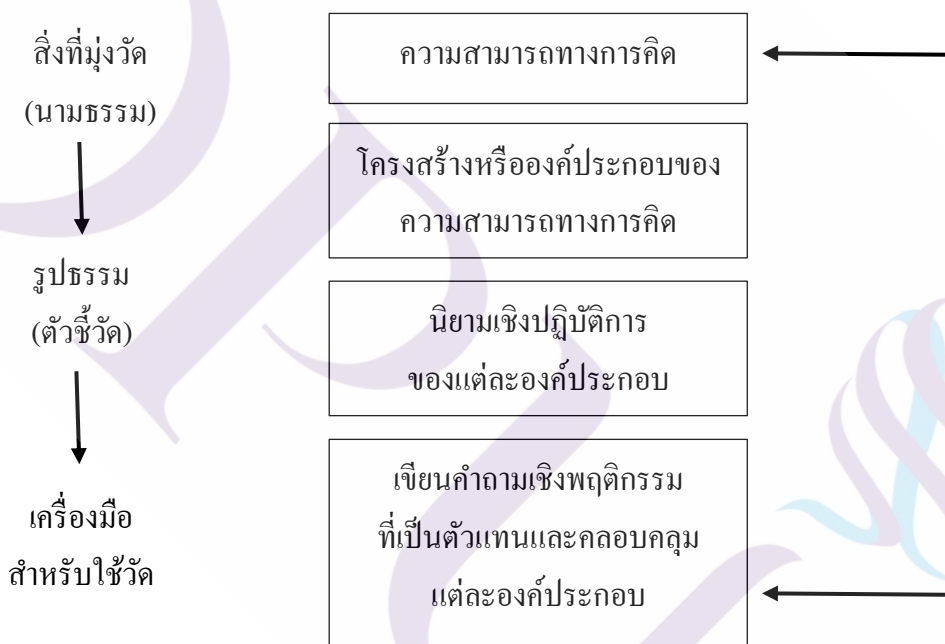
1.2 การสร้างแบบวัดความคิดขึ้นมาใช้เอง

ถ้าแบบสอบถามมาตรฐานสำหรับการคิดที่มีใช้กันอยู่ทั่วไป ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของการวัด เช่น จุดเน้นที่ต้องการ ขอบเขตความสามารถทางการวัดที่มุ่งวัดหรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการใช้แบบสอบถาม ผู้สอนต้องหาวิธีสร้างแบบวัดการคิดขึ้นมาใช้เอง เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการวัดอย่างแท้จริง

1.2.1 หลักการสร้างแบบวัดความสามารถทางการคิด การคิดเป็นกิจกรรมทางสมองที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การคิดที่น่าสนใจในที่นี้เป็นเป็นการคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นการคิดที่นำไปสู่เป้าหมายโดยตรงหรือคิดค้นข้อสรุป อันเป็นคำตอบสำหรับการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดจึงเป็นความสามารถหนึ่งทางสมอง การคิดเป็นนามธรรมที่มีลักษณะซับซ้อน ไม่

สามารถมองเห็น ไม่สามารถสังเกต สัมผัสวัดได้โดยตรง จึงต้องอาศัยหลักการวัดทางจิตมิติมาช่วยในการวัด

การวัดความสามารถทางการคิดของแต่ละบุคคล ผู้สร้างเครื่องมือจึงต้องมีความรอบรู้ในแนวคิดเกี่ยวกับการคิด เพื่อนำมาเป็นกรอบหรือโครงสร้างของการคิด เมื่อมีการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิดแล้วจะทำให้ได้ตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิด จากนั้นจึงเขียนข้อความตามตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิด จากนั้นจึงเขียนข้อความตามตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะของแต่ละองค์ประกอบของการคิดนั้นๆ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547, น.171) ดังภาพ

ภาพที่ 2.1 หลักการสร้างแบบวัดความสามารถทางการคิด

ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี (2547, น.171)

2. แนวทางการวัดจากการปฏิบัติจริง (Authentic Performance Measurement)

แนวทางการวัดนี้เป็นทางเลือกใหม่ที่เสนอโดยกลุ่มนักวัดการเรียนรู้ในบริบทที่เป็นธรรมชาติ โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติในชีวิตจริงหรือคล้ายจริงที่มีคุณค่าต่อตัวผู้ปฏิบัติ มิติของการวัดทักษะการคิดซับซ้อนในการปฏิบัติงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา และการประเมิน

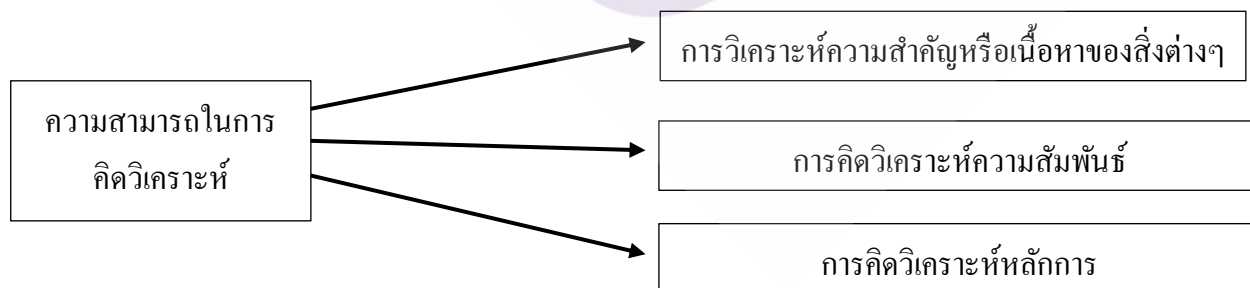
ตนเอง เทคนิคการวัดใช้การสังเกตสภาพงานที่ปฏิบัติจากการเขียนเรียงความ การแก้ปัญหาในสถานการณ์เหมือนจริง และการรวบรวมในแฟ้มสะสมงาน หรือพัฒนางาน

เฉลิมวุฒิ สุขสุข (2555) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย โดยมีเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินด้านพุทธิพิสัยที่นิยมใช้กัน ได้แก่ แบบสอบวัดสมรรถภาพที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีจุดหมายในการวัดสมรรถภาพด้านสมอง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (teacher-made test) เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม 2) แบบสอบมาตรฐาน (standardized test) เป็นแบบสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั่วไป มีมาตรฐานการดำเนินสอบและมาตรฐานในการแปลความหมาย

การวัดการคิดวิเคราะห์ เป็นการวัดความสามารถทางการแยกย่อยข้อมูล จากการศึกษาหลักการและขั้นตอนของการวัดและประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 แนวทางที่แตกต่างกัน คือ 1) แนวทางของนักวัดกลุ่มจิตมิติ ซึ่งจะวัดทักษะการคิดวิเคราะห์จากการใช้แบบสอบถามมาตรฐาน 2) แนวทางการวัดจากการปฏิบัติจริง วัดทักษะการคิดวิเคราะห์โดยเน้นจากการปฏิบัติและแก้ปัญหาในสถานการณ์เหมือนจริง นอกจากนี้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่นิยมใช้กัน ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสอบมาตรฐาน

สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือความสามารถที่ต้องใช้กระบวนการทางปัญญาเพื่อช่วยในการจำแนก แยกแยะส่วนย่อยๆของข้อมูลต่างๆอย่างเป็นระบบ โดยทักษะดังกล่าวสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความคิดที่รอบด้าน เป็นผู้ประเมินและตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล และช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิต

และจากการศึกษาแนวคิดและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในข้างต้น ผู้วิจัยเลือกใช้หลักการตามแนวคิดทฤษฎีของ Bloom (1956) ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ 2) การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ 3) การคิดวิเคราะห์หลักการ

ภาพที่ 2.2 หลักการคิดวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีของ Bloom

2.5 การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

2.5.1 ความหมายของกรณีศึกษา

การสอนแบบกรณีศึกษา มีผู้ให้ความหมายหลายท่าน ดังนี้

Yin (1994) อธิบายว่า กรณีศึกษา หมายถึง การค้นหาข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการสืบสวน ปรัชญาการมีส่วนร่วมซึ่งอยู่ภายในบริบทของชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความสัมพันธ์ระหว่าง ปรัชญาการศึกษากับบริบทนั้นไม่ชัดเจน

Shulman (1992) กล่าวว่า กรณีศึกษาเป็นเรื่องราว เรื่องเล่า หรือชุดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดในสถานที่ที่เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้กรณีศึกษาเป็นได้ทั้งลักษณะของเอกสารที่บันทึก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือในลักษณะของเรื่องที่แต่งขึ้น

Harling (2002) อธิบายว่า กรณีศึกษา หมายถึง การสืบสวนแบบองค์รวมที่สืบสวน สอบสวนปรัชญาการมีส่วนร่วมซึ่งอยู่ภายใต้ประสบการณ์ทางธรรมชาติ

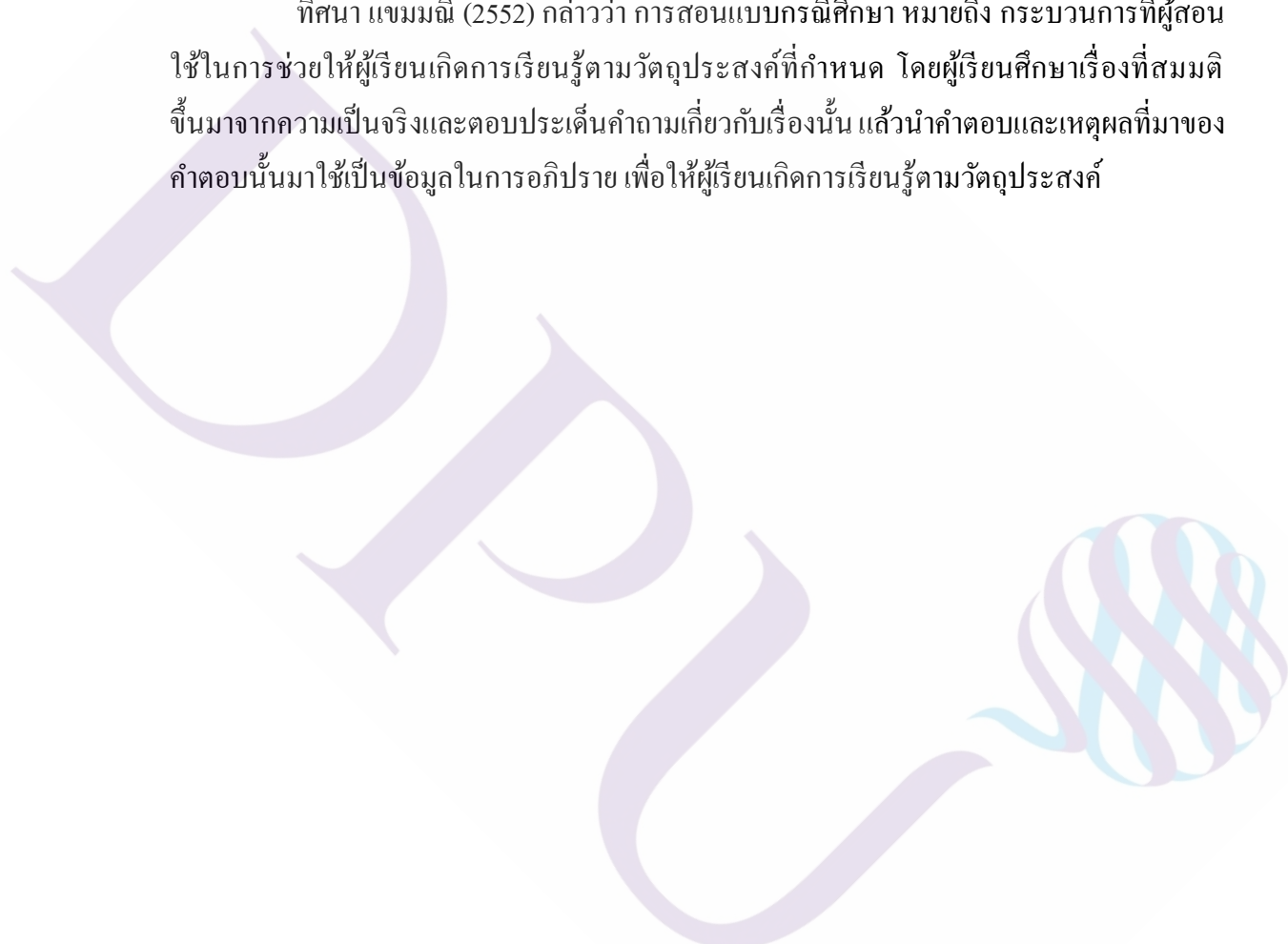
Cliff (1999) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (case-based learning) หมายถึง การเรียน การสอนโดยใช้กลวิธีในการแสดงออกถึงหลักการ เนื้อหา ที่มีความสัมพันธ์กันออกมาในรูปของ เรื่องราว (story) การวาดรูป (drawing) เอกสารรายงาน (documents) ข่าว (news) โทรทัศน์และละคร (TV and drama) บทประพันธ์ (poems) เสียงเพลง (songs) รูปภาพ (paintings) เสียง (sounds) การ์ตูน (cartoons) ปัญหา (problems) สถานการณ์ต่างๆ (situations) เป็นต้น ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการแสดงออก ของการสอน ประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อย โดยเน้นทักษะการทำงานเป็นทีม (collaborative skills) และการเรียนที่เน้นการแก้ปัญหาเป็นหลัก (Problem – based Learning : PBL) เมื่อร่วมกับกรณีศึกษาแล้ว กรณีศึกษาจะทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้และเกิดกระบวนการคิด แก้ปัญหา และการตัดสินใจได้ดี

อัญชลี เครือคำขาว (2540) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง การนำเรื่องราว หรือสภาพปัญหาในชีวิตจริงที่เกิดขึ้นในสังคม และนำมาผูกเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา กรณี ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน มีคุณค่าส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีความละเอียดชัดเจน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นจริงจนคิดว่าเป็นเรื่องราวของตนเอง ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ในการวิเคราะห์ ซึ่งการเสนอกรณีนำเสนอในรูปของเอกสาร สไลด์ วิดีทัศน์ หรือการ์ตูนเรื่อง เป็นต้น

ฤทัยวรรณ คงชาติ (2544) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง การนำเรื่องราว หรือสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตจริงมาศึกษา ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การตัดสินใจหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง การสอนที่มีการนำเสนอเอาสถานการณ์หรือปัญหา หรือใช้กรณี หรือเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริง หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงมาดัดแปลง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และมีการฝึกให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาอย่างแท้จริง และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนการร่วมกันตัดสินใจ

ทิสนา แคมมณี (2552) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นมาจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบการสอนแบบปกติและการสอนด้วยกรณีศึกษา

การสอนแบบปกติ	การสอนด้วยกรณีศึกษา
ขึ้นอยู่กับวิธีการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ให้ชัดเจนและน่าสนใจ	ขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการและเชื่อมต่อองค์ความรู้ที่ครบถ้วนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
ผู้สอนเป็นจุดศูนย์กลางในการเรียนรู้โดยเป็นผู้บรรยายหลัก และเป็นผู้นำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์	ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางในการเรียนรู้โดยมีผู้สอนเป็นผู้ควบคุมทิศทางการเรียนรู้
ผู้เรียนเป็นผู้มีหน้าที่จดบันทึกอย่างรวดเร็วเพื่อตามให้ทันผู้สอนบรรยาย	ผู้เรียนมีหน้าที่ตั้งคำถาม ได้ตอบ คิด วิเคราะห์ตามและต่อยอดในแนวความคิดจากเพื่อนร่วมชั้น
ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้จากการสื่อสารและบอกเล่าจากผู้สอนเพียงด้านเดียว	ผู้เรียนจะได้รับการฝึกทักษะครบถ้วน ทั้งการฟัง การคิดเชิงวิเคราะห์ การวิเคราะห์สถานการณ์ ทักษะการสื่อสาร การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา
เนื้อหาในการเรียนมีความเฉพาะเจาะจงในรายวิชา	องค์ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับครอบคลุมองค์ความรู้จากรายวิชาที่หลากหลายรวมถึงประสบการณ์ที่แตกต่าง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553

เกิดขึ้นจริงหรือเหตุการณ์สมมติ มาเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษา โดยนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนและอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือทางออกของปัญหา ซึ่งกล่าวได้ว่าการสอนแบบกรณีศึกษา เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของรายวิชาได้

2.5.2 ประเภทของกรณีศึกษา

ประเภทของกรณีศึกษา การจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานและในระดับอุดมศึกษาได้มีการนำเอากรณีศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่หลายประเภท ดังที่ Reynolds (1980, อ้างถึงใน เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2530) ได้แบ่งประเภทของกรณีศึกษาไว้ 9 ประเภท คือ

1. The Background Case เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นการให้ข่าวสารข้อมูลเป็นจริงแก่ผู้เรียนในสถานการณ์เฉพาะ ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงๆ ได้โดยง่าย การใช้ Background Case นี้ เหมาะกับผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว (Senior Learner) มากกว่า

2. The Exercise Case เป็นกรณีศึกษาที่คล้ายคลึงกับ Background Case แต่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเทคนิคต่างๆ จากกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นจากสถานการณ์ที่เป็นจริงมากกว่าการเป็นแบบฝึกหัดทางวิชาการ

3. The Situation Case เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็เหตุการณ์ของความสำเร้จหรือความล้มเหลว

4. The Complex Case เป็นกรณีศึกษาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนมากกว่า Situation Case ข้อมูลที่ให้จะเป็นเพียงผิวเผิน ซึ่งดูเหมือนไม่มีความสัมพันธ์กัน และอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความไขว้เขว แต่ในความเป็นจริงแล้วข้อมูลจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

5. The Decision Case กรณีศึกษาแบบนี้ ผู้เรียนจะต้องฝึกการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ จากข้อมูลที่กำหนดให้ในกรณีศึกษา และฝึกการตัดสินใจว่าจะทำอะไรในเหตุการณ์นั้นๆ แล้วเขียนเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ขึ้น

6. The In-tray Case เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากเอกสารต่างๆ ที่เข้ามาสู่โต๊ะกร้า หรือตะแกรงของผู้เขียนกรณีศึกษา กรณีศึกษานี้จะให้ข้อมูลแก่ผู้เรียน จะถูกจำกัดเวลาในการศึกษาเพื่อตัดสินใจในการดำเนินการในแต่ละเรื่องที่กำหนดให้

7. The Critical Incident Case กรณีศึกษาแบบนี้ผู้เรียนจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข้อๆ ซึ่งไม่ครบสมบูรณ์ ข้อมูลอื่นๆ จะให้ได้ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีการถามเพิ่มเติมจนกว่าข้อมูลที่เพิ่มให้จะเพียงพอต่อการเข้าใจของผู้เรียน ในการแก้ปัญหากรณีตัวอย่างนั้น The Critical Incident นั้นเหมาะสำหรับการฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการถามคำถามที่ถูกต้อง

8. The Sequential Case เทคนิคของการใช้กรณีศึกษาแบบนี้ คือ การหยุดเรื่องหรือสถานการณ์ที่เป็นจุดวิกฤติ (Critical Point) ของกรณีศึกษา แล้วให้ผู้เรียนทำนายผลของเหตุการณ์นั้นๆ ในขณะที่หยุดเรื่องนั้นไว้ ต่อจากนั้นจึงให้ผู้เรียนทราบเรื่องราวต่อไป แล้ววิเคราะห์

เปรียบเทียบผลของการคาดการณ์หรือทำนายไว้ล่วงหน้ากับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงของกรณีศึกษานั้น

9. The Role Play Case เป็นการศึกษากรณีศึกษาโดยการให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีตัวอย่าง จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และความรู้สึกโดยตรงจากเหตุการณ์นั้นในกรณีศึกษา

นอกจากนั้น ประกอบ คูปรัตน์ (2537) ได้เสนอรูปแบบของกรณีศึกษาที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันว่ามีอยู่ 5 รูปแบบ ได้แก่

1. กรณีศึกษาแบบวิกฤตการณ์ (Critical Incident Case) จะนำเสนอวิกฤตการณ์ไปที่ละขั้นตอน ตั้งแต่สาเหตุจนถึงข้อขัดแย้งในกรณี

2. กรณีแบบบอกเล่าที่ไว้แล้วทิ้งประเด็นให้ขบ (Next Stage Case) เป็นการเล่าข้อมูลตามความเป็นจริงเพื่อนำไปสู่สภาพปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ค้นหาคำตอบ การเล่าจะไม่บอกข้อมูลทั้งหมด แต่จะเผยข้อมูลเพิ่มเติมทีละขั้น โดยแต่ละขั้นผู้สอนจะตั้งคำถามทิ้งไว้ ผู้เรียนก็จะติดตามเหตุการณ์ คาดการณ์ หรืออธิบายความคิดของตน

3. กรณีที่ใช้เหตุการณ์และของจริง (Live Case) อาจนำเสนอข้อมูลที่เป็นหรือเหตุการณ์ขณะนั้น แล้วมีการอภิปรายคาดการณ์ หรือปล่อยให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ แล้วจะมีความจริงหรือการตัดสินใจจริงที่ได้เกิดขึ้น หรือคลี่คลายในบางกรณี

4. กรณีศึกษาแบบสมบูรณ์ที่เต็มไปด้วยข้อมูล (Major Issue Case or Comprehensive Case) จะนำเสนอข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงอาจมีสถิติ กรณีศึกษาเช่นนี้มีความยาวมาก เพราะต้องการข้อมูลที่ค่อนข้างสมบูรณ์

5. กรณีแบบในตะกร้า (In-basket Case) เป็นการสร้างสถานการณ์ปัญหาในการตัดสินใจหลายเรื่องในสถานการณ์เดียว

พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) ได้แบ่งประเภทของกรณีศึกษาไว้ ดังนี้

1. กรณีประวัติ (Case history) เป็นเรื่องประวัติหรือความเป็นมาของบุคคลหรือโครงการต่างๆ ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งควรแก่การศึกษา

2. กรณีวิเคราะห์เหตุการณ์ (Situational critical incident case) เป็นเรื่องสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมีลักษณะเป็นสถานการณ์สั้นๆ มีข้อมูลต่างๆประกอบเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหา

3. กรณีภารกิจหรือหน้าที่เฉพาะ (Functional or specialized case) เป็นเรื่องพิเศษหรือเรื่องเฉพาะของแต่ละหน่วยงาน เช่น การบริหารงานบุคคล การเงิน งบประมาณ รูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ

4. กรณีศึกษาชนิดสมบูรณ์ (Comprehensive case study) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องหลายด้านหรือหลายแง่มุม เป็นแบบที่ยากและซับซ้อนมากกว่าแบบอื่นๆ อาจต้องตัดสินใจแก้ปัญหาทุกด้านไปพร้อมๆกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ประเภทของกรณีศึกษามีหลากหลายประเภท ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และแต่ละรูปแบบจะมีลักษณะ จุดเด่น และข้อจำกัดแตกต่างกัน ดังนั้นการจะเลือกใช้กรณีศึกษาประเภทใดประเภทหนึ่ง จะต้องออกแบบให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละเรื่องและความสามารถของผู้เรียน สำหรับงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษา 2 ประเภท คือ กรณีประวัติ (Case history) ซึ่งเป็นเรื่องประวัติหรือความเป็นมาของบุคคลหรือโครงการต่างๆ ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งควรแก่การศึกษาและกรณีวิเคราะห์เหตุการณ์ (Situational critical incident case) เป็นเรื่องสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีลักษณะเป็นสถานการณ์สั้นๆ มีข้อมูลต่างๆประกอบเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหา

2.5.3 การสร้างกรณีศึกษา

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดในการสร้างกรณีศึกษาให้สมบูรณ์และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนดังเช่น Herreid (1999) กล่าวว่า การสร้างกรณีศึกษาที่ดีควรประกอบด้วย

1. การเล่าเรื่องราวในกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่คุณเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ
2. มีจุดเน้นและประเด็นในเรื่องที่สนใจ มีความสำคัญ มีปัญหา และมีแนวคิด
3. มีความน่าสนใจและประเด็นที่ทันสมัย
4. ตัวละครหรือตัวเนื้อเรื่องในกรณีศึกษา สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมในการแก้ปัญหา หรือตอบประเด็นปัญหาในกรณีศึกษา
5. ในกรณีศึกษามีการเรียงลำดับ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้คิดและรู้สึกอะไร กรณีศึกษาที่สามารถนำไปสู่เป้าหมายนั้นได้
6. เนื้อเรื่องต้องมีความเชื่อมโยงให้ผู้เรียนสามารถคิดและแก้ปัญหาในกรณีศึกษาได้
7. กรณีศึกษามีจุดเด่นในการนำมาเป็นบทบาทให้ผู้เรียนได้นำมาใช้ในการประยุกต์การเรียนเนื้อหาหัวข้ออื่นๆ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ในการเรียนได้ง่ายขึ้น
8. ในกรณีศึกษามีประเด็นอภิปรายและเกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการอภิปราย
9. มีการผลักดันให้เกิดการตัดสินใจ
10. ในกรณีศึกษามีการแสดงออกถึงหลักการที่อยู่บนความเป็นจริง

11. ต้องถูกจัดการภายใต้ในช่วงเวลาที่มีเหตุผล กรณีศึกษาที่ดีจะมีการสรุปและจับประเด็น มีความยาวของกรณีศึกษาที่มีความยาวพอเพียง สรุปย่อส่วนสำคัญให้ผู้เรียนมีการกระตุ้นความสนใจ และใช้กรณีศึกษาที่ซับซ้อนในผู้เรียนที่มีความพร้อม

Lane (2007) อธิบายกระบวนการเขียนกรณีศึกษา (Case writhing process) ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)

การวางแผนคือจุดเริ่มต้นของการเขียนกรณีศึกษาที่มีความสำคัญ โดยผู้เขียนจำเป็นต้องวางแผนในเรื่องสำคัญ ดังนี้

1) การระบุวัตถุประสงค์ของการเขียนกรณีศึกษา (Identifying the purpose of case writingtask)

หน้าที่กรณีศึกษาคือใช้สำหรับการเรียนการสอน เพราะฉะนั้นคำถามสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาเมื่อเขียนกรณีศึกษา คือ นักเรียนควรจะได้เรียนรู้อะไรจากกรณีศึกษา (ผลลัพธ์จากการเรียนรู้) ซึ่งเป็นผลลัพธ์เฉพาะที่คาดหวังว่าจะให้นักเรียนเรียนรู้และคาดหวังให้นักเรียนสามารถทำได้ ดังนั้นผู้สอนต้องบันทึกประเด็นการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องในขณะที่ศึกษกรณีศึกษา ปัญหาที่ผู้สอนพิจารณาอีกประเด็น คือ กรณีศึกษาใดที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน

2) การระบุนักเรียน (Identifying the Learner) หากผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจข้อมูลหรือแนวคิดที่ผู้เขียนพยายามสื่อ นั้น ผู้เขียนต้องค้นหาพื้นฐานร่วมกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านและใช้ประโยชน์จากจุดร่วมกันนี้ในการเขียนกรณีศึกษา โดยประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณา ได้แก่

- นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อนั้นมากแค่ไหน

กรณีศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรทำให้นักเรียนสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับมโนทัศน์และกฎเกณฑ์ของการเรียนการสอน ความตระหนักถึงระดับของทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนช่วยให้กำหนดได้ว่าประเด็นอะไรที่จะนำมาใช้ในกรณีศึกษา รวมทั้งการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างผลการเรียนรู้กับความรู้เดิมของนักเรียนที่มีต่อหัวข้อ ความแตกต่างนี้จะช่วยให้ผู้สอนตัดสินใจว่าข้อมูลใดที่จำเป็นต้องรวมอยู่ในกรณีศึกษา และสื่อการเรียนการสอนอะไรที่ควรส่งเสริมให้กับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถกระตุ้นตัวเองในฐานะผู้แก้ไขปัญหา นอกจากนี้ประวัติด้านการศึกษาของนักเรียนจะช่วยให้ผู้สอนกำหนดลักษณะของกรณีศึกษาได้

- หน้าที่ของนักเรียนในการเรียนรู้กรณีศึกษาคืออะไร

โดยปกติแล้วนักเรียนจะมีบทบาทของการเป็นผู้ตัดสินใจในกรณีศึกษา (Decision-maker) อย่างไรก็ตาม กรณีศึกษาที่เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นบทบาทสมมตินั้นค่อนข้างแตกต่างจากกรณีศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อกระตุ้นการอภิปรายในชั้นเรียน แม้ว่ากรณีศึกษาทั้งสองรูปแบบจะให้

ข้อมูลของประเด็นปัญหาและสามารถใช้เพื่อนำไปสู่การค้นพบมโนทัศน์ หลักการ กฎเกณฑ์ ที่ได้เรียนรู้เช่นเดียวกัน แต่กรณีศึกษาที่สัมพันธ์กับบทบาทสมมตินั้นผู้เขียนอาจจะต้องให้ข้อมูลมากขึ้น เช่น ตำแหน่งและความเข้าใจของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนในการอนุมานเพื่อตัดสินใจ บางครั้งผู้เขียนกรณีศึกษาจำเป็นต้องให้แหล่งข้อมูลภายนอกเพื่อให้นักเรียนใช้หาคำตอบของประเด็นหรือปัญหาที่พวกเขาเผชิญ ในทางกลับกัน กรณีศึกษาที่ใช้ในการอภิปรายอาจจะให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาและครอบคลุมบริบทที่ปัญหานั้นเกิดขึ้น รวมถึงการเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาและผลที่ตามมา

3) ตัดสินข้อมูลที่ควรเขียนลงไปในการศึกษา (Deciding what information should be put into the case)

ข้อมูลที่ใช้เขียนกรณีศึกษาควรได้รับการพิจารณาในขั้นตอนของการวางแผน เพราะข้อมูลที่หาได้นั้นมีผลโดยตรงต่อการเลือกและคุณภาพของบริบท ยิ่งไปกว่านั้นองค์ประกอบของกรณีศึกษากำหนดว่าข้อมูลใดที่จำเป็นอีกด้วย โดยต้องพิจารณาประเด็นสำคัญ ดังนี้

- แหล่งข้อมูลของเนื้อหามาจากที่ไหน

กรณีศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะให้นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับโลกของความเป็นจริง เพราะฉะนั้นองค์ประกอบหลักของกรณีศึกษาจะอยู่ในความจริงของบริบทที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นจากจุดยืนจุดนี้ กรณีศึกษาควรอย่างน้อยที่สุดต้องประกอบด้วย การบรรยายเวลาสถานที่ตัวละคร และลำดับของเหตุการณ์ที่แสดงปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องใช้การตัดสินใจ

2. การจัดองค์ประกอบ (Organizing)

การจัดองค์ประกอบคือการเรียบเรียงความคิดที่สนับสนุนเป้าหมายของการใช้กรณีศึกษา ในกระบวนการขั้นนี้ ผู้สอนจะต้องแก้ปัญหาในเรื่องวิธีการนำเสนอกรณีศึกษา สิ่งที่เป็นข้อกังวลสำคัญของขั้นตอนนี้คือ โครงสร้างของการเล่าเรื่อง และการนำเสนอธรรมชาติของความซับซ้อนในปัญหาในการศึกษา โดยทั่วไปแล้ว กรณีศึกษาจะต้องนำเสนอในรูปแบบของการเล่าเรื่องที่ฟังปรารถนา เพราะเชื่อว่าเรื่องราวจะกระตุ้นให้ผู้อ่านกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมกับข้อมูล ทั้งนี้กรณีศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ กรณีศึกษาจะเป็นสถานการณ์ของปัญหาที่เป็นปลายเปิดและขัดแย้งกัน เพราะฉะนั้นกรณีศึกษาจึงนำมาสู่ความคิดเห็นและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย

1) การวางโครงสร้างในรูปแบบของการเล่าเรื่อง (Structuring in narrative style)

กรณีศึกษาเป็นเรื่องราวที่นำเสนอ มโนทัศน์หรือหลักการสำคัญ ดังนั้นนักเรียนจึงได้รับกระตุ้นให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์และทางออกของปัญหา การเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่รวมถึงประเด็นสำคัญได้แก่ เกิดอะไรขึ้น ใครมีส่วนพัวพันกับเรื่องนี้ เกิดขึ้นเมื่อไหร่ ทำไมจึงเกิดขึ้น และเกิดขึ้นได้

อย่างไร โครงสร้างของกรณีศึกษาในรูปแบบของการเล่าเรื่องนั้นจะวางลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง การเล่าเรื่องนั้นผู้สอนจำเป็นต้องให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่และเวลา ชื่อและคำบรรยายลักษณะของตัวละครสำคัญ การเปิดเผยความก้าวหน้าของการกระทำ รวมทั้งปัญหาที่มาจากกรณีศึกษาดังกล่าว โดยการจัดองค์ประกอบของเรื่องนั้นจะเป็นตามลำดับเวลาในการจัดองค์ประกอบ ผู้เขียนต้องจัดตามลำดับของความสำคัญ หรือเริ่มต้นจากการบอกเวลาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การเขียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเนื้อเรื่องเริ่มจากจุดจบของการกระทำ หรือช่วงกลางของเรื่อง ถัดจากนั้นจะเป็นการเล่าเรื่องรำลึกความหลัง ไม่ว่าจะผู้เขียนจะจัดองค์ประกอบอย่างไร แต่หลักการสำคัญคือการวางโครงสร้างของการเล่าเรื่องนั้นต้องชัดเจนด้วยจุดเปลี่ยนและทำให้นักเรียนสนใจ และให้ความสำคัญกับจุดที่ผู้สอนต้องการเล่า

2) การนำเสนอธรรมชาติของความซับซ้อนของปัญหา (Presenting)

ข้อมูลที่นำเสนอในกรณีศึกษานั้นจะต้องสอดคล้องกับความตั้งใจและวัตถุประสงค์ของการเขียนกรณีศึกษา วัตถุประสงค์สำคัญของการใช้กรณีศึกษาในการเรียนคือการส่งเสริมให้มีความสามารถในการคิดวิจารณ์และการแก้ปัญหาของนักเรียน ในกรณีศึกษานักเรียนจะได้รับการสนับสนุนให้วิเคราะห์ปัญหาจากมุมมองที่หลากหลาย นอกจากนี้ นักเรียนยังต้องประยุกต์ทั้งคุณค่าและการตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่ทางออกสุดท้ายของปัญหาหรือความสอดคล้องกันในการแก้ปัญหา โดยผู้เขียนควรเขียนกรณีศึกษาในทางที่จะทำให้เด็กเกิดการอภิปรายหรือการตีความ การตัดสินใจ การวิเคราะห์ผลที่ตามมาและการกระทำที่แตกต่างกัน แนวทางที่ดีที่สุดในการส่งเสริมคือการแสดงผลความขัดแย้งและการเปรียบเทียบความเห็นที่แตกต่างกันด้วยการแสดง คำพูดโดยตรง (Direct quotation) และบทสนทนา (Dialogues)

3. การร่าง (Drafting)

การร่างคือการเขียนแนวความคิดลงบนกระดาษ เป็นขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงความคิดไปสู่ประโยคและคำที่เป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม จุดเน้นของขั้นตอนนี้คือการพัฒนาแนวคิด (Ideas) มากกว่าการสะกด (Spelling) ไวยากรณ์ (Grammar) และการย่อหน้า (Paragraphing) เมื่อผู้เขียนเริ่มต้นในการเขียน ผู้เขียนพึงรู้ว่าจะใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนอย่างไร และอะไรที่นักเรียนกำลังจะเรียนรู้จากกรณีศึกษา ผู้เขียนต้องมั่นใจว่าการเขียนกรณศึกษานั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้โครงร่างของกรณีศึกษาต้องเป็นรูปร่าง หลังจากขั้นตอนของการวางแผนและการจัดองค์ประกอบของเรื่องแล้ว ผู้เขียนควรมีแนวความคิดเกี่ยวกับอะไรที่จะเขียนลงในกรณีศึกษาและวิธีการนำเสนอแนวคิดนั้นในกรณีศึกษาได้อย่างไร ยิ่งไปกว่านั้นเนื้อหาและข้อมูลเพื่อพัฒนกรณศึกษานั้นควรอยู่ในมือของผู้เขียน การร่างเป็นการทำให้นักเรียนพัฒนาแนวความคิดและจำแนกเนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากประสบการณ์ส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ เอกสารและแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยผู้เขียนต้องให้ข้อมูลกับนักเรียนอย่างเพียงพอเพื่อช่วยให้นักเรียนค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

4. การปรับปรุงแก้ไข (Revising)

การปรับปรุงแก้ไขนั้นเกี่ยวข้องกับการอ่านทบทวน ประเมินผล และการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับปรุงการเขียนกรณศึกษา ในขณะที่อ่านทบทวนนั้น ผู้เขียนจะต้องเป็นผู้อ่านอย่างมีวัตถุประสงค์และอ่านอย่างมีวิจารณญาณในขณะที่ประเมินผล ผู้เขียนต้องระบุงค์ประกอบของกรณศึกษาและตัดสินด้วยหลักการและเกณฑ์ โดยผู้เขียนสามารถพิจารณาด้วยคำถามสำคัญดังต่อไปนี้ ก่อนที่จะนำกรณศึกษานั้นไปใช้

- 1) กรณศึกษาจะสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่
- 2) ประเด็นปัญหาที่แสดงในกรณศึกษานั้นสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้หรือไม่
- 3) กรณศึกษาสมบูรณ์เพียงพอ ชับซ้อนและมีจุดชี้เฉพาะหรือไม่
- 4) กรณศึกษานั้นแสดงสถานการณ์ ปัญหาหรือประเด็นสำคัญหรือไม่
- 5) กรณศึกษาดูสมจริงแล้วหรือไม่
- 6) กรณศึกษานั้นมีองค์ประกอบของรูปแบบการเล่าเรื่องทั้งหมดแล้วหรือไม่ (เช่น รูปแบบของการเล่าเรื่องราว การบรรยายสถานการณ์ การวาดภาพของตัวละครสำคัญ การเขียนลำดับของเหตุการณ์และโครงเรื่องที่กระตุ้นมุมมองที่หลากหลาย)
- 7) เหตุการณ์และการกระทำในกรณศึกษามีการลำดับเรื่องอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่
- 8) เหตุการณ์ในกรณศึกษามีความเชื่อมโยงกับจุดเปลี่ยนของเรื่องอย่างเหมาะสมหรือไม่

9) เนื้อหาในกรณีศึกษานั้นถูกต้อง สัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหัวข้อหรือไม่

10) หากใช้แหล่งข้อมูลจากภายนอก ข้อมูลนั้นเหมาะสมหรือไม่

นอกจากนี้ นิตยา โสริกุล (2547) กล่าวถึงการสร้างกรณีศึกษาว่า ควรประกอบด้วย

1. การวางแผน ผู้เขียนกรณีศึกษาจะต้องวางแผนหรือแนวความคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องการกรณีศึกษาแบบใด ประเภทใด เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน

2. การรวบรวมข้อมูล เมื่อได้วางแผนเรียบร้อยแล้วต้องการกรณีศึกษาเรื่องใด ประเภทใด ขั้นต่อมาก็คือการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษา

3. การเขียน เมื่อสามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่ต้องการได้แล้ว ขั้นต่อไปก็คือ การนำข้อมูลต่างๆเหล่านั้นมาเขียนเป็นเรื่องราว โดยเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลังตามสถานการณ์จริง

จากแนวทางการสร้างกรณีศึกษาของนักวิชาการและนักการศึกษา ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการเขียนกรณีศึกษาตามลำดับดังนี้ 1) การวางแผน คือการกำหนดวัตถุประสงค์เลือกเรื่องราวและปัญหาที่ใช้สำหรับการเขียนกรณีศึกษา 2) การรวบรวมข้อมูล คือการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการเขียนกรณีศึกษา และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 3) การจัดองค์ประกอบของเรื่อง คือการวางลำดับเหตุการณ์หรือเนื้อหาของเรื่อง โดยต้องสื่อสารให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร รวมทั้งกำหนดปัญหาที่ต้องการให้นักเรียนแก้ไข 4) การเขียนกรณีศึกษา คือการนำข้อมูลมาจัดเรียงและเขียน โดยต้องมีการวางโครงร่าง อ่านทบทวน และแก้ไขก่อนจะนำไปใช้จริง

2.5.4 ประโยชน์และข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา

การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นวิธีการที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์และประสบการณ์จริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดี พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง พัฒนาการความเข้าใจและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Kantar, 2013) นอกจากนี้แล้วการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษายังมีประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนด้านต่างๆ ดังที่นักวิชาการและนักการศึกษาไว้ ดังนี้

David and Wilcock (2003) กล่าวว่า การใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนสามารถพัฒนาทักษะต่างๆของนักเรียน ดังนี้

1. การทำงานเป็นกลุ่ม (Group working) การใช้กรณีศึกษาสามารถเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แบ่งปันความรู้ส่วนบุคคลและประสบการณ์ในกลุ่ม การเอาใจใส่เป็นสิ่งจำเป็นในกิจกรรมกลุ่ม การเลือกสมาชิกในกลุ่มนั้นจึงต้องแน่ใจว่าสมาชิกกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้ และเป็นการฝึกฝนทักษะการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียนจริงๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีศึกษาที่ต้องใช้เวลานาน

2. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Individual study skills) ทัศนศึกษาเป็นสื่อ นำที่ดีที่ส่งเสริมให้นักเรียนดำเนินการค้นคว้าอย่างอิสระนอกเหนือจากการเรียนการสอนด้วยการ บรรยายในห้องเรียน

3. ทักษะการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Information gathering and analysis) หลาย ทัศนศึกษาต้องสืบสวนจากแหล่งข้อมูลต่างๆ การใช้ทัศนศึกษาจึงส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งข้อมูล ต่างๆให้เกิดประโยชน์ เช่น อินเทอร์เน็ต ผลจากห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด และการติดต่อสอบถาม จากผู้เชี่ยวชาญ

4. การจัดการกับเวลา (Time management longer) การศึกษากรณีตัวอย่างต้องการให้ นักเรียนพิจารณาว่าวิธีการใดที่ดีที่สุดในการทำงานให้เสร็จทันเวลา

5. ทักษะการนำเสนอ (Presentation skills) ทัศนศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้นักเรียน ออกมานำเสนอชิ้นงานในรูปแบบต่างๆ เช่น การนำเสนอปากเปล่า บทความ โปสเตอร์ และรายงาน เป็นต้น

พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) ได้สรุปประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยใช้ทัศนศึกษาไว้ ดังนี้

1. การใช้ทัศนศึกษามีประสิทธิภาพเนื่องจากบุคคลได้เรียนรู้จากบทความที่ดีที่สุดที่ พวกเขาได้สอนตัวเอง การเรียนรู้จะดีที่สุดเมื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับ การรับรู้จากสิ่งที่คนอื่นพูดให้ฟัง ทัศนศึกษาจัดเป็น “การเรียนรู้เชิงรุก” (Active learning) และการที่ นักศึกษาได้เรียนรู้ปัญหา จากกรณีศึกษาด้วยตนเอง เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ของการศึกษาโดยวิธีนี้

2. ทัศนศึกษาช่วยสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สร้างทักษะในการตั้งคำถาม การอภิปราย สร้างทักษะในการถกเถียงและกล้าแสดงออก ทัศนศึกษาทำให้จำกัดทางความคิดใน เชิงวิชาการถูกเปิดออก

3. ทัศนศึกษาเป็นการฝึกให้คิดในมุมมองระดับผู้บริหาร หากวัตถุประสงค์ของ การศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจคือการสร้างผู้จัดการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การช่วยให้นักศึกษาได้ ฝึกปฏิบัติในการคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การใช้ทัศนศึกษาเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่จะ ช่วยให้นักศึกษาเกิดการตัดสินใจภายในเวลาที่กำหนดถึงแม้จะมีข้อมูลหรือทฤษฎีที่ไม่สมบูรณ์ โดย นักศึกษาสามารถพัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการตัดสินใจ ในทางปฏิบัติการสอนโดยใช้ทัศนศึกษาจึง ไม่ใช่การฝึกที่จะให้มนุษย์รู้ แต่เป็นการฝึกมนุษย์ให้ปฏิบัติ

4. การใช้ทัศนศึกษาในชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ นักศึกษาจะได้เรียนรู้ ว่าทำอะไรจึงจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความนับถือ และการโต้แย้งที่มีคุณภาพ

5. การใช้กรณีศึกษาสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยพิจารณาสาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน ดังนั้น การศึกษาวิธีนี้จึงเป็นการเตรียมนักศึกษาให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ นักวิชาการบางท่านกล่าวว่า “การตัดสินใจที่ดีเกิดจากประสบการณ์ ประสบการณ์เกิดจากความคิดเห็นที่ผิดพลาด” กรณีศึกษายังเป็นการเปิดโอกาสให้เห็นว่า ปัญหาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา วิธีการแก้ปัญหาคือทำที่ละขั้นทีละชั้น จากเฉพาะจุดและขยายออกไปเป็นวงกว้าง ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการให้ความสำคัญกับทฤษฎีต่างๆ

6. กรณีศึกษาทำให้ผู้สอนได้เกิดการเรียนรู้เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ ผู้สอนสามารถพบมุมมองใหม่ๆ จากปัญหาเก่าๆ หรือได้ทดสอบผลสรุปดั้งเดิมกับปัญหาใหม่ๆ

7. การสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นวิธีการที่สนุกที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว มีการโต้แย้งกันภายใต้กรณีศึกษา และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น ในชั้นเรียนควรทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่อยากจะเรียนรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่อยู่ในหนังสือ มีการโน้มน้าวจิตใจให้เกิดความกระตือรือร้น สร้างกำลังใจ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนยอมรับในข้อจำกัดต่างๆ และการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้

ทิสนา เขมมณี (2552) กล่าวถึง ข้อดีของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาไว้ ดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง และได้ฝึกแก้ปัญหาโดยไม่ต้องเสี่ยงกับผลที่จะเกิดขึ้น ช่วยให้เกิดความพร้อมที่จะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญปัญหานั้นในสถานการณ์จริง

3. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน

ดารกา วรรณวนิช (2549) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเผชิญปัญหาจากสถานการณ์จริง ได้ฝึกแก้ปัญหาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างไกลขึ้น และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน

สำหรับข้อเสนอแนะของการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาของครูผู้สอน โรเจอร์ (Roger, 1959) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. สัมผัสจริงกับปัญหา ครูสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้รับสัมผัสจริงกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

2. เปิดเผยและตระหนักในทักษะที่ครูมี ยอมรับความรู้สึกรู้สึกของตนเอง จริงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียน

3. ครูยอมรับผู้เรียนอย่างที่เขาเป็น เข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน

4. จัดทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ให้พร้อม ครูต้องจัดสรรเอกสาร ตำรา อุปกรณ์เครื่องใช้สถานที่ปฏิบัติงาน ให้มีพร้อมให้ผู้เรียนเลือกใช้ได้ แต่ไม่เป็นการบังคับ

5. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียนที่ส่งเสริมแรงจูงใจพื้นฐานของผู้เรียน

6. ครูไม่ใช้การบรรยาย ไม่ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เกณฑ์ภายนอกมาตัดสิน

7. คุณลักษณะที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในด้านการปรับตัว การคิดริเริ่มด้วยตนเอง ความรับผิดชอบในตน มีการสร้างสรรค์งาน เมื่อครูใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งวิธีการนี้มีลักษณะสำคัญเป็นการกระทำโดยไม่มีโครงสร้างที่วางแผนไว้แน่นอน มีการกระตุ้นสนับสนุนการใช้ความคิดของผู้เรียน และเห็นความสำคัญของการยอมรับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาฝึกการใช้เหตุผล การตั้งคำถาม การอภิปราย การนำเสนอผลงาน สามารถตัดสินใจได้อย่างมีหลักการ สามารถเลือกใช้ข้อมูลและแหล่งข้อมูลต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ รู้จักการบริหารจัดการเวลา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นและหลากหลาย นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้ในอนาคต นอกจากนี้การเรียนรู้โดยผ่านกรณีศึกษาช่วยส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

2.5.5 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

Easton (1992) กล่าวถึง ลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาว่าประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การทำความเข้าใจสถานการณ์
2. การวินิจฉัยขอบเขตของปัญหา
3. สร้างทางเลือกในวิธีการแก้ปัญหา
4. ทำนายผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
5. ประเมินทางเลือก
6. วิเคราะห์ผลออกมาชัดเจน
7. สื่อสารผลลัพธ์ที่ได้

ขณะที่ Stanford University (1994) เสนอแนวทางการสอนโดยใช้กรณีศึกษา โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย การใช้กรณีศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific goals) ที่ต้องการให้นักเรียนบรรลุผลอย่างชัดเจน โดยนักเรียนต้องทราบว่าตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบอะไรในการเตรียมตัวเพื่ออภิปรายกรณีศึกษา นอกจากนี้ครูต้องเตรียมคำถามล่วงหน้าเพื่อที่ใช้ในการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

2. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การใช้กรณีศึกษาจะสร้างบรรยากาศของการอภิปรายที่มีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีศึกษานั้นเป็นการสำรวจอย่างกว้างขวาง (Wide-ranging exploration) บรรยากาศในชั้นเรียนที่ดีที่จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยสามารถสร้างด้วยการตั้งกฎพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ผู้สอนต้องเน้นย้ำว่าการวิเคราะห์เป็นเรื่องสำคัญของกลุ่ม และไม่มีสมาชิกกลุ่มคนใดจะถูกวิจารณ์จากการตั้งคำถามที่ไร้เดียงสาและคลุมเครือ กลุ่มต้องตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการทำงานเพื่อนำไปสู่คำตอบของปัญหาที่สมเหตุสมผล และทุกคนในกลุ่มจำเป็นต้องกระตือรือร้นในการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน

3. การอภิปรายในชั้นเรียน เมื่อทบทวนข้อมูลพื้นฐานในกรณีศึกษาอย่างครบถ้วนแล้ว การอภิปรายจะนำไปสู่วัตถุประสงค์หรือทางออกของปัญหาได้ การอภิปรายที่ดีสามารถสร้างได้ด้วยคำถาม ซึ่งผู้สอนจะต้องมั่นใจว่าทุกแง่มุมของกรณีศึกษาได้ถูกพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำถามปลายเปิดจะมีประโยชน์อย่างมาก เพราะแสดงว่าครูไม่ได้มีข้อสรุปที่ถูกกำหนดไว้ก่อนหน้า นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งสำคัญด้วยที่จะถามคำถามเชิงสำรวจและคำถามเชิงความสัมพันธ์ซึ่งเป็นคำถามที่ตรวจสอบการใช้เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังข้อสรุปของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนบางคนอาจจะด่วนสรุปคำตอบอย่างรวดเร็วโดยปราศจากการตรวจสอบหลักฐานหรือข้อสันนิษฐานอย่างรอบคอบ

4. การสรุปผลอภิปราย การสรุปการอภิปรายกรณีศึกษาจะต้องไม่ให้ความสำคัญเพียงแค่นิยามของกรณีศึกษาเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลด้วยหากบางประเด็นที่ยังไม่มีทางออกอย่างชัดเจน หรือคำตอบของปัญหาต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ครูสามารถมอบหมายงานให้นักเรียนไปค้นหาเพิ่มเติมเพื่อการเรียนในครั้งต่อไป

Romanowski (2009) ได้อธิบายการใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ดังนี้

1. กำหนดข้อเท็จจริงของกรณีศึกษา
2. ทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์
3. การระบุประเด็นปัญหา

4. การกำหนดปัญหาที่ต้องการให้นักเรียนแก้ไข

5. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างแนวทางการแก้ปัญหาและนำเสนอแนวทางการปัญหาที่เป็นไปได้

Choi and Lee (2009, อ้างถึงใน ดนุชา สลิวงส์, 2555) ได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้กรณีศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหาจากกรณีศึกษา หมายถึง นักเรียนเจอกับสถานการณ์ปัญหาที่มีความซับซ้อน โดยนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจกับกรณีศึกษาและตอบคำถามหลัก

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา หมายถึง วิเคราะห์จากมุมมองที่หลากหลายที่มีต่อปัญหาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นักเรียนจะได้รับมุมมองที่หลากหลายจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 เสนอทางแก้ปัญหา หมายถึง ทางแก้ปัญหาที่หลากหลายจากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ นักเรียนจะได้รับมุมมองที่หลากหลายที่มีต่อการแก้ปัญหาเพื่อนำมาปรับคิดพิจารณาและทำการอภิปรายกับสมาชิกกลุ่มแล้วตอบคำถาม

ขั้นที่ 4 ตัดสินใจ หมายถึง นักเรียนจะได้ศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อและประยุกต์ใช้ ทำการอภิปรายกับสมาชิกในกลุ่มและตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 สะท้อนคิดจากผลของทางเลือก หมายถึง ข้อเสนอแนะต่อวิธีแก้ปัญหา นักเรียนได้ประเมินผลของทางเลือกที่เสนอไว้จากมุมมองความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และตอบคำถามหลัก 2 ข้อ แล้วสะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกรณีศึกษา และนำผลการวิเคราะห์และทางแก้ปัญหาแก่เพื่อนร่วมชั้นและผู้สอน

นคร พันธุ์รงค์ (2549) ได้อธิบายการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาว่ามีขั้นตอนและองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนเลือกเรื่องที่จะศึกษา เป็นขั้นตอนที่ครูอาจจัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนเกิดความสนใจในสภาพปัญหาหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เพื่อกำหนดเรื่องที่จะศึกษาซึ่งจะต้องเป็นเรื่องที่จะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ความสนใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ เกิดความก้าวหน้าหรือความเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวนักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างประสบการณ์เดิม เป็นขั้นการเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักเรียนเข้ากับกรณีศึกษา ซึ่งอาจใช้วิธีการสนทนาตอบคำถาม เล่าเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหรือสาเหตุของกรณีศึกษานั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ เป็นขั้นการนำความรู้เดิมที่เกี่ยวกับกรณีศึกษามาวิเคราะห์ตั้งคำถาม เพื่อค้นหาความรู้หรือแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ ฯลฯ เพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาหรือแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ขั้นที่ 5 ขั้นการวิเคราะห์ สรุปผลและรายงาน เป็นขั้นการนำข้อมูลที่ได้ออกมาวิเคราะห์อภิปราย อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของนักเรียน

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำไปใช้ เป็นขั้นนำผลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นองค์ความรู้หรือกำหนดการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของนักเรียน

ทิสนา แจมมณี (2552) กล่าวถึง ขั้นตอนการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาว่า ประกอบด้วย

1. ผู้สอนหรือผู้เรียนนำเสนอกรณี
2. ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

นอกจากนั้นทิสนา แจมมณี (2552) ยังได้เสนอเทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีการสอน โดยใช้กรณีศึกษาให้มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน ก่อนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมกรณีตัวอย่างให้พร้อม กรณีตัวอย่างที่เหมาะสมจะต้องมีสาระซึ่งจะช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง กรณีศึกษาที่นำมาใช้ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องที่มีสถานการณ์ ปัญหา ขัดแย้ง ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความคิดของนักเรียน หากไม่มีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้ง ผู้สอนอาจใช้วิธีการตั้งประเด็นคำถามที่ท้าทายให้นักเรียนคิดก็ได้ ผู้สอนอาจนำเรื่องจริงมาเขียนเป็นกรณีตัวอย่างหรืออาจใช้เรื่องจากหนังสือพิมพ์ ข่าว และเหตุการณ์ทั้งจากสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น เมื่อได้กรณีที่ต้องการแล้ว ผู้สอนจะต้องเตรียมประเด็นคำถามสำหรับอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ

2. การนำเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้สอนอาจเป็นผู้นำเสนอกรณีตัวอย่าง หรืออาจใช้เรื่องจริงจากผู้เรียนเป็นกรณีตัวอย่างก็ได้ (แต่ครูต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างนั้น และตั้งประเด็นคำถามได้เร็ว) วิธีการนำเสนอทำได้หลายวิธี เช่น การพิมพ์ข้อมูลมาให้เด็กเรียนอ่าน การ

เล่ากรณีตัวอย่างให้ฟัง หรือนำเสนอโดยใช้สื่อ เช่น สไลด์ วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ หรืออาจให้นักเรียนแสดงเป็นละครหรือบทบาทสมมติก็ได้

3. การศึกษากรณีตัวอย่างและการอภิปราย ผู้สอนควรแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย และให้เวลาอย่างเพียงพอในการศึกษากรณีตัวอย่าง และคิดหาคำตอบ ไม่ควรให้นักเรียนตอบประเด็นคำถามทันที นักเรียนแต่ละคนควรมีคำตอบของตนเตรียมไว้ก่อน แล้วจึงร่วมกันอภิปรายกลุ่ม และนำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนกัน ผู้สอนพึงตระหนักว่าการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างนี้ มิได้มุ่งที่ความถูกต้องของคำตอบ คำถามสำหรับการอภิปรายนี้ ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้นักเรียนเห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบขึ้น ด้วยเหตุนี้การอภิปรายจึงควรมุ่งความสนใจไปที่เหตุผลหรือที่มาที่นักเรียนใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ตามแนวคิดของ Easton (1992), Stanford University (1994), Romanowski (2009), Choi and Lee (2009), นคร พันธุ์ณรงค์ (2549) และทิสนา แจมมณี (2552) สามารถสรุปได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวคิดของสถาบันการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา						
Easton (1992)	Stanford University (1994)	Romanowski (2009)	Choi and Lee (2009)	นคร พันธุ์ณรงค์ (2549)	ทิสนา แจมมณี (2552)	ผู้วิจัย
1. การทำความเข้าใจสถานการณ์	1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย	1. กำหนดข้อเท็จจริงของกรณีศึกษา	1. ทำความเข้าใจปัญหาจากกรณีศึกษา	1. เลือกเรื่องที่จะศึกษาและครูสร้างให้นักเรียนสนใจปัญหา	1. ผู้สอนหรือผู้เรียนนำเสนอกรณีตัวอย่าง	1. นำเสนอกรณีศึกษาเพื่อให้ นักเรียนทำความเข้าใจ
2. การวินิจฉัยขอบเขตของปัญหา	2. การจัดบรรยายทศในชั้นเรียน	2. ทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์	2. วิเคราะห์ปัญหาจากมุมมองที่หลากหลาย	2. เชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมของเข้ากับกรณีศึกษา	2. ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา	2. ระบุประเด็นปัญหา

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ขั้นตอนการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา						
Easton (1992)	Standford University (1994)	Romanowski (2009)	Choi and Lee (2009)	นคร พันธุ์ณรงค์ (2549)	ทิสนา แจมมณี (2552)	ผู้วิจัย
3. สร้างทางเลือกในวิธีการแก้ปัญหา	3. การอภิปรายในชั้นเรียน	3. การระบุประเด็นปัญหา	3. เสนอทางเลือกแก้ปัญหาและอภิปรายเพื่อตอบคำถาม	3. นำความรู้เดิมมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางใหม่แก้ปัญหา	3. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถาม	3. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่มและใช้แหล่งข้อมูลอื่นๆ
4. ทำนายผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น	4. การสรุปผลอภิปราย	4. การกำหนดปัญหาที่ต้องการให้นักเรียนแก้ไข	4. การอภิปรายกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อตัดสินใจ	4. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ	4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายทางแก้ปัญหา	4. อภิปรายทางแก้ปัญหาและนำเสนอผลลัพธ์
5. ประเมินทางเลือก		5. สร้างและนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา	5. สะท้อนคิดจากผลของทางเลือก	5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์อภิปรายและสรุปผล	5. ผู้สอนและผู้เรียนหาวิธีแก้ปัญหาและสรุปผล	5. อภิปรายและร่วมกันสรุปคำตอบ
6. วิเคราะห์ผลออกมาชัดเจน				6. นำผลที่ได้มาสร้างเป็นองค์ความรู้	6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	
7. สื่อสารผลลัพธ์ที่ได้						

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

1. นำเสนอกรณีศึกษา คือครูนำเสนอกรณีศึกษาจากเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่ได้กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ และนักเรียนทำความเข้าใจกรณีศึกษาร่วมกัน
2. ระบุประเด็นปัญหา คือครูระบุประเด็นคำถามที่ต้องการให้นักเรียนแก้ไข
3. วิเคราะห์ประเด็นปัญหา คือให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์กรณีศึกษา
4. อภิปรายทางแก้ปัญหาและนำเสนอผลลัพธ์ คือนักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป และนำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข้อสรุปของแต่ละกลุ่ม
5. อภิปรายและร่วมกันสรุปคำตอบ คือครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ สรุปผล และนำไปสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยฝึกให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหา ในระหว่างการเรียนการสอน นักเรียนจะใช้กระบวนการกลุ่มในการอภิปรายร่วมกันเพื่อหาทางออกของปัญหา ซึ่งการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาจะมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องดำเนินการสอนตามกระบวนการสอนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน และเข้าใจสภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ควรนำเสนอแนะที่นักวิชาการหรือนักการศึกษาได้เสนอไปประยุกต์ จึงจะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.6 ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม

2.6.1 ความหมายของกระบวนการกลุ่ม

Shaw (1981) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีการเคลื่อนไหวหรือไม่หยุดนิ่ง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอาศัยซึ่งกันและกันของสมาชิกภายในกลุ่ม และดูเหมือนว่าการพึ่งพาอาศัยกันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเพราะว่า กลุ่มสัมพันธ์เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกแต่ละคนมีการเปลี่ยนแปลงมีการปรับตัว ปรับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และอยู่ในลักษณะที่ต่อเนื่องกัน

Baker and others (1987) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กลุ่มย่อยที่มีสมาชิกตั้งแต่ 3-5 คนมารวมตัวกัน เพื่อการเผชิญหน้ากัน มีเป้าหมายร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ต่อกันในช่วงเวลาหนึ่ง

ทิศนา แคมมณี (2555) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และมีการดำเนินการร่วมกัน โดย

ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต่างก็ทำหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม และมีกระบวนการทำงานที่ดีเพื่อนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม และขยายขอบเขตของการเรียนให้กว้างขวางขึ้น

เขมวันต์ กระดั่งงา (2554) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มว่า หมายถึงบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน หรือมาปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในเรื่องนั้นๆ ให้หมดไป และเป็นกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอนหรือการปฏิบัติงานร่วมกันของสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ ขนาดของกลุ่มไม่จำกัดมีสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์ต่อกัน มีการกำหนดเป้าหมาย เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้กิจกรรมสำเร็จและบรรลุผล

สุณี แสงทอง (2552) กล่าวถึงความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ได้ความรู้ที่กว้างขวาง หลากหลาย และเป็นการพัฒนาตนเอง ลดความวิตกกังวลและความตึงเครียด ที่สำคัญยังช่วยในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่ตนเองและสมาชิกกำลังประสบอยู่ให้หมดไป ก่อให้เกิดพฤติกรรมกล้าแสดงออก

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการทำงานของกลุ่มคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยสมาชิกกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.6.2 ขั้นตอนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

ขั้นตอนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

1. ตั้งจุดหมายของการเรียนการสอน ทั้งจุดหมายทั่วไปและจุดหมายเชิงพฤติกรรม
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง และเพื่อทำงานกลุ่ม เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ขั้นนำ เป็นการสร้างบรรยากาศและสมาธิของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนการสอน การจัดสถานที่ การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย แนะนำวิธีการดำเนินการสอน กติกาหรือกฎเกณฑ์การทำงาน ระยะเวลาการทำงาน

2.2 ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูลงมือสอน โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดยที่กิจกรรมต่างๆ จะต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องในบทเรียน เช่น กิจกรรม เกมและเพลง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

2.3 ขั้นวิเคราะห์ เมื่อดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้แล้ว จะให้นักเรียนวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ความสัมพันธ์กันในกลุ่ม ตลอดจนความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานกลุ่มให้คนอื่นได้รับรู้ เป็นการ

ถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ของกันและกัน ชั้นวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น มองเห็นปัญหาและวิธีการทำงานที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงาน เป็นการถ่ายโอนประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถค้นแนวคิดที่ต้องการด้วยตนเอง เป็นการขยายประสบการณ์การเรียนรู้ให้ถูกต้องเหมาะสม

2.4 ขั้นสรุปและนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ นักเรียนสรุป รวบรวมความคิดให้เป็นหมวดหมู่ โดยครูกระตุ้นให้แนวทางและหาข้อสรุป จากนั้นนำข้อสรุปที่ค้นพบจากเนื้อหาวิชาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเองและนำหลักการที่ได้ไปใช้เพื่อการปรับปรุงตนเอง ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับคนอื่น ประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ปรับปรุงบุคลิกภาพ เกิดความเห็นอกเห็นใจ เคารพสิทธิของผู้อื่น แก้ปัญหาประดิษฐ์สิ่งใหม่ เป็นต้น

2.5 ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด โดยจะประเมินทั้งด้านเนื้อหาวิชาและกลุ่มมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ประเมินด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม เช่น ผลการทำงาน ความสามัคคี คุณธรรมหรือค่านิยมของกลุ่ม ประเมินความสัมพันธ์ในกลุ่ม จากการให้สมาชิกคิดชมหรือวิจารณ์แก่กัน โดยปราศจากอคติ จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้ และจะทำให้ผู้สอนเข้าใจนักเรียนได้ อันจะทำให้ผู้เรียนผู้สอนเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกัน อันจะเป็นหนทางในการนำไปพิจารณาแก้ปัญหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

สุคนธ์ธา ธรรมพุดโท (2552) กล่าวว่า ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางและจุดมุ่งหมาย เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะต้องวางจุดมุ่งหมายและแนวทางของกิจกรรมให้ชัดเจน ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจถึงขั้นตอนและกระบวนการของกิจกรรมอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม ในขั้นนี้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ต่างๆของผู้เรียนจะได้อาจมาจากการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือกลุ่ม ซึ่งสามารถจัดขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมได้ดังนี้

1) ขั้นนำเป็นขั้นตอนในการจัดเตรียมสถานที่ ชี้แจงกิจกรรม และจัดสมาชิกกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ อีกทั้งครูมีหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

2) ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูลงมือสอน โดยให้นักเรียนได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งครูจะมีหน้าที่คอยให้คำปรึกษา ทั้งนี้กิจกรรมที่เลือกนั้นจะต้องเหมาะสมกับบทเรียนที่ใช้ในการสอนและเอื้อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจบทเรียนจากกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นให้ได้มากที่สุด

3) ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย เป็นขั้นตอนที่ครูจะให้นักเรียนวิเคราะห์และร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม ทั้งในเรื่องของความรู้ที่ได้รับ และประสบการณ์จากการทำงานกลุ่ม มองเห็นข้อดี ข้อเสีย เพื่อที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจเพื่อนร่วมกลุ่มและที่สำคัญคือเข้าใจถึงกระบวนการของการทำงานกลุ่ม

4) ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ เมื่อกิจกรรมได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ครูจะเป็นผู้คอยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันรวบรวมความคิดและความรู้ที่ได้จากกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นักเรียนจะต้องสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวันได้

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าขั้นตอนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มนั้นมีขั้นตอนดังนี้ 1) วางแผนและกำหนดเป้าหมาย 2) จัดกลุ่มนักเรียนและชี้แจงกิจกรรม 3) ลงมือปฏิบัติ 4) วิเคราะห์และอภิปราย 5) สรุปและประยุกต์ใช้

2.6.3 ขนาดของกลุ่มและการแบ่งกลุ่ม

การแบ่งกลุ่มเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกันนั้น ผู้สอนอาจจะแบ่งกลุ่มโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534) เช่น

1. แบ่งตามกลุ่มเพศ ใช้ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์ที่ชี้เฉพาะลงไป เช่น ต้องการสำรวจความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายในด้านต่างๆ เช่น ทักษะคิด ค่านิยม ฯลฯ

2. แบ่งตามความสามารถ ใช้ในกรณีที่ครูมีภาระงานมอบหมายให้แต่ละกลุ่มแตกต่างกันไปตามความสามารถ หรือต้องการศึกษาความแตกต่างในการทำงานระหว่างกลุ่มที่มีความสามารถสูงและต่ำ

3. แบ่งตามความถนัด โดยแบ่งกลุ่มที่มีความถนัดเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน

4. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ โดยให้สมาชิกเลือกเข้ากลุ่มกับคนที่ตนเองพอใจ ซึ่งครูทำได้แต่ไม่ควรใช้บ่อยนัก เพราะจะทำให้ นักเรียนขาดประสบการณ์ในการทำงานกับบุคคลที่หลากหลาย

5. แบ่งกลุ่มแบบเจาะจง ครูเจาะจงให้เด็กบางคนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น ให้เด็กเรียนเก่งกับเด็กเรียนอ่อน เพื่อให้เด็กเรียนเก่งช่วยเด็กที่เรียนอ่อน หรือให้เด็กปรับตัวเข้าหากัน

6. แบ่งกลุ่มโดยการสุ่ม ไม่เป็นการเจาะจงว่าให้ใครอยู่กับใครกับใคร

7. แบ่งกลุ่มตามประสบการณ์ คือ การรวมกลุ่มโดยพิจารณาเด็กที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกันมาอยู่ด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการช่วยกันวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยเฉพาะ

สรุปได้ว่า นักวิชาการและนักการศึกษาามีวิธีแบ่งกลุ่มแตกต่างและหลากหลายรูปแบบ โดยการแบ่งแต่ละแบบมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกัน การจัดกลุ่มจึงควรกระทำอย่างเหมาะสมตามสภาพของนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนราบรื่น และทำให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุด

2.6.4 กิจกรรมการเรียนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม

ทิสนา เขมมณี (2555) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มมีหลายเทคนิค ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนได้ลงเล่นด้วยตนเอง โดยมีกติกาที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอัน จะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน

2. บทบาทสมมติ (Role Play) เป็นวิธีการที่นิยมนำมาใช้ในการสอน มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกมาตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก พฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นการสร้างความเข้าใจและฝึกฝน หาทางแก้ไขปัญหา วิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริง วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง ผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดงออกเพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่เขียนไว้ ผู้เรียนมีโอกาสแสดงละครร่วมกัน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2540) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่มนั้น กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน มีดังนี้

1. อภิปราย (The Discussion Method) เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายในกลุ่ม 6-20 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำการอภิปรายและสมาชิกในกลุ่ม การอภิปรายจะเป็นการแก้ปัญหาสำรวจความคิดเห็นเพื่อประเมินและสรุปความคิดเห็นนั้น

2. การตั้งคำถาม (The Questioning Strategy) Postman (1969) กล่าวว่า เป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ที่คนแสดงปัญหา ทำความเข้าใจกับปัญหาและช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คำถามจะช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น และความสามารถทางสมองช่วยให้คนคิดแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการตั้งคำถามนี้เป็นวิธีการของโสเครตีส (Socrates) Cunningham, R.T. (1971) กำหนดคำถามออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 คำถามชนิดแคบ เป็นคำถามที่ผู้ตอบคิดโดยใช้ความคิดต่ำ ได้แก่ ด้านความจำ และสรุปข้อเท็จจริง

2.2 คำถามชนิดกว้าง เป็นคำถามช่วยผู้คิด ตั้งสมมติฐาน ใช้ความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกประกอบการตัดสินใจ อาจเป็นคำถามชนิดประเมิน โดยการตัดสินใจเลือกคำตอบโดยมีเหตุผลแสดงประกอบ หรืออาจเป็นคำถามให้ตอบโดยแยกแยะ (Divergent Thinking) คือผู้ตอบต้องรวบรวมองค์ประกอบต่างๆ เพื่อสรุปเป็นแนวความคิดที่มีความหมาย ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการเป็นผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์อภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริง หรือการสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิกิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง ผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่ได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมบทบาทที่กำหนดไว้ให้โดยไม่

นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตน เข้าไปเกี่ยวข้องกับอันจะเป็นส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้นๆ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจ

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้เป็นกลุ่มย่อยในการสอนนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้วอาจเป็นเพราะเล็งเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีการต่างๆกันแล้วแต่ผู้จัดจะคิดได้

7. เกม เป็นกิจกรรมง่ายๆที่กฎไม่ยุ่งยาก สลับซับซ้อน การเล่นเกมจะทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน มีแรงจูงใจ และมีความสุขในการเรียนได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กเล็ก วิธีการเล่นเกมจะช่วยให้ผู้เรียน ได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ เพื่อไปสู่การตัดสินใจที่ดี เพราะผลการตัดสินใจจะทำให้เกิดการแพ้-ชนะ

ดังนั้นจะเห็นว่า รูปแบบการเรียนหรือกิจกรรมหลากหลายรูปแบบสามารถใช้กระบวนการกลุ่มเข้ามาดำเนินการเพื่อฝึกนักเรียนให้สามารถทำงานร่วมกัน เกิดทักษะทางสังคม และแก้ปัญหาพร้อมกันได้ หนึ่งในรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมใช้กระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน คือการสอนโดยใช้กรณีศึกษา ซึ่งช่วยให้นักเรียนแก้ไขปัญหา มีการวิเคราะห์อภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.6.5 การประเมินผลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

ทิสนา แคมมณี (2552) กล่าวถึงการประเมินผลการสอนแบบกลุ่ม ดังนี้

1. การให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งผู้สอนควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนยิ่งขึ้น

2. การให้ผู้เรียนร่วมประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน ซึ่งสามารถประเมินผลได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม

2.2 การประเมินผลความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

สมบุญรณ์ ดันยะ (2545) ได้กล่าวว่า การสังเกตข้อมูลที่ดี จะต้องมีการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต เพื่อให้การบันทึกผลการสังเกตเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เครื่องมือประกอบการสังเกต จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากที่ผู้วิจัยจะต้องเตรียมให้พร้อมไว้ก่อนที่จะทำการสังเกต เครื่องมือประกอบการสังเกตที่ใช้ มีดังนี้

1. แบบบันทึกพฤติกรรม เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ผู้ถูกสังเกตแสดงออกจริงๆ ในช่วงเวลาที่สังเกต ผู้สังเกตจะใช้วิธีจดบันทึกบรรยายพฤติกรรม หรือสิ่งที่พบเห็นโดยไม่เพิ่มเติมความคิดเห็นใดๆของผู้สังเกตลงไป在本บันทึกนั้นๆ

2. แบบตรวจสอบรายการ เป็นแบบบันทึกการสังเกตที่ประกอบด้วยบัญชีแสดงรายการหรือพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต แล้วบันทึกผลเพียงว่ามีรายการหรือพฤติกรรมนั้นๆเกิดขึ้นหรือไม่ แต่จะไม่บอกปริมาณของสิ่งนั้นๆ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีทำเครื่องหมายในคำตอบที่กำหนด เช่น มี-ไม่มี ใช่-ไม่ใช่ ปฏิบัติ-ไม่ปฏิบัติ ผ่าน-ไม่ผ่าน

3. แบบมาตราส่วนประมาณค่า เป็นแบบบันทึกการสังเกตที่คล้ายกับแบบตรวจสอบรายการ เพียงแต่มีการประเมินค่ารายการหรือพฤติกรรมที่สังเกตเห็นตามความเข้มของสิ่งนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป เช่น มาก-ปานกลาง-น้อย หรือ ดีมาก-ดี-พอใช้ เป็นต้น

4. แบบบันทึกความถี่ เป็นแบบบันทึกการสังเกตที่คล้ายกับแบบตรวจสอบรายการเช่นกัน เพียงแต่ให้บันทึกปริมาณหรือจำนวนครั้งที่เกิดสิ่งนั้นๆหรือพฤติกรรมนั้นๆ ทั้งนี้ควรกำหนดเวลาของการสังเกตให้ชัดเจนแน่นอน

สรุปว่า มีเครื่องมือหลายประเภทสำหรับการประเมินผลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบบันทึกความถี่ ซึ่งผู้วิจัยควรจะต้องเตรียมเครื่องมือให้พร้อมเพื่อให้การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนถูกต้องและสมบูรณ์ รวมทั้งควรทำให้โอกาสนักเรียนได้ประเมินพฤติกรรมของตนเอง และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันประเมินผลจากการทำงานกลุ่ม

2.6.6 องค์ประกอบของกระบวนการกลุ่ม

Johnson and Johnson (1991) กล่าวว่า องค์ประกอบของกระบวนการกลุ่ม ได้แก่

1. ความสัมพันธ์เชิงบวก (Positive interdependence) เป็นหัวใจของการเรียนรู้แบบร่วมมือ สมาชิกในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในกลุ่ม

2. การปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด (Face to face interaction) สมาชิกในกลุ่มจะช่วยเหลืออาหารกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สนับสนุน กระตุ้น ส่งเสริมและให้กำลังใจในการทำงานและการเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของแต่ละคน (Individual accountability) เป็นหน้าที่ของแต่ละกลุ่มที่ตรวจสอบว่า สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ได้ถูกต้องหรือไม่ สมาชิกแต่ละคนต้องทำหน้าที่ๆที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ และต้องรับผิดชอบในผลการเรียนของตนเองและของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

4. การฝึกทักษะภายในกลุ่ม (Interpersonal and small group skill) สมาชิกทุกคนจะต้องได้รับการฝึกทักษะภายในกลุ่มในเรื่องการรับฟัง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

5. กระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้

สุภาวดี ชัยเลิศ (2553) ได้กล่าวถึงการประเมินทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียน วัดได้โดยใช้แบบประเมินทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียน ซึ่งมีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีประเด็นการประเมิน 5 ประการ ดังนี้

1. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หมายถึง มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นอย่างดี
2. มีกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน หมายถึง การทำงานที่ได้รับมอบหมายและลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนจนสำเร็จ
3. ร่วมแสดงความคิดเห็นและความกล้าแสดงออก หมายถึง การกล้าแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกต้องอย่างมีเหตุผลและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หมายถึง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ
5. ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอหรือการแก้ไขปรับปรุงผลงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติงานอย่างถูกต้องสมบูรณ์และมีส่วนร่วมในการแก้ไข

กระบวนการกลุ่มเป็นวิทยาการที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคน เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยมีการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็น หรือข้อมูลระหว่างกัน และกระบวนการกลุ่มสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการพัฒนาการทำงานของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถสรุปองค์ประกอบของกระบวนการกลุ่มเพื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 5 ด้านคือ ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้มอบหมาย และด้านกระบวนการทำงานตามขั้นตอน

2.7 ทฤษฎีความพึงพอใจ

2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

สมพงษ์ เกษมสิน (2526) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า บุคคลจะเกิดความพึงพอใจจะต้องมีการรับรู้ และได้กล่าวถึงการรับรู้ว่าการรับรู้เป็นการชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม โดยมีมูลเหตุ 2 ประการ คือ ความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางจิตใจ

อุทัย หิรัญโต (2531) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่ทำให้ทุกคนเกิดความสบายใจ เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการของเขา ทำให้เขาเกิดความสุข

วิชัย เหลืองธรรมชาติ (2531) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ความต้องการของมนุษย์คือ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง ซึ่งมนุษย์ไม่ว่าอยู่ที่ใดย่อมมีความต้องการขั้นพื้นฐานไม่ต่างกัน

ชรีณี เดชจินดา (2535) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงและไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

พิทักษ์ ทรุษิม (2538) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือ สิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดยบอกทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกหรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกริยา คือเฉย ๆ ต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งที่มากระตุ้น

สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์ (2540) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคล ซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใด ๆ นั้น

สง่า ภูณรงค์ (2540) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

อุทัยพรรณ สุดใจ (2545) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาจเป็นไปในเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น เป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

สมหมาย เปียถนอม (2551) ได้รวบรวมความหมายของความพึงพอใจจากนักวิชาการ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ ไว้ดังนี้

สนิท เหลืองบุตรนาค (2549) ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ทำที่ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาแล้ว ในลักษณะทางบวก คือ พอใจ นิยม ชอบ สนับสนุนหรือมีเจตคติที่ดีต่อบุคคล เมื่อได้รับตอบสนองความต้องการในทางเดียวกัน หากไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการจะเกิดความไม่พอใจเกิดขึ้น

เน่งน้อย พงษ์สามารถ (2557) มีความเห็นว่าความพึงพอใจ หมายถึง ทำที่ทั่ว ๆ ไปที่เป็นผลมาจากทำที่ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ 3 ประการ คือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับกิจกรรม 2) ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล 3) ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองในทางที่ดี ก็จะเกิดความรู้สึกที่เป็นสุข และความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมนั้น ๆ

2.7.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of Need) มาสโลว์ เป็นผู้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในเรื่อง ความต้องการตามลำดับขั้น (Pyramid of Requirements หรือ Hierarchy of Needs) ขึ้นในปี 1943 โดยมีสมมติฐานเบื้องต้น ดังนี้ (Maslow, 1954)

1. มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น เมื่อความต้องการในระดับใดได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะให้ความสำคัญกับความต้องการในลำดับนั้นน้อยลง แต่จะพยายามเพื่อให้ได้ความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป

2. ความต้องการของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และความต้องการเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในเวลาใดเวลาหนึ่ง

3. ความต้องการระดับต่ำต้องได้รับการตอบสนองก่อน จึงจะทำให้แสดงพฤติกรรมที่จะผลักดันให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้น

4. มีหลายวิธีการที่จะทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจต่อความต้องการในระดับสูงมากกว่าความต้องการในระดับต่ำ

มาสโลว์ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงระดับสูงสุด เป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น มนุษย์จะมีความต้องการในลำดับถัดไปเมื่อความต้องการระดับกายภาพได้รับการตอบสนองแล้ว ดังนั้นในขั้นแรกองค์กร

จะต้องตอบสนองความต้องการของพนักงานโดยการจ่ายค่าจ้างและผลตอบแทนเพื่อให้พนักงานสามารถนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อแสวงหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของแต่ละคน

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety or Security Needs) เมื่อความต้องการด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยก็จะเข้ามามีบทบาทในพฤติกรรมของมนุษย์ ความปลอดภัยดังกล่าวมี 2 รูปแบบ คือ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมีความปลอดภัยในชีวิต การมีสุขภาพดี เป็นต้น ส่วนความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีอาชีพการงานมั่นคง การทำงานที่มีหลักประกันอย่างเพียงพอจะมีผลต่อการตัดสินใจ ในการทำงานต่อไปอันจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลาออกจากงานหรือการพิจารณาเลือกงานใหม่ แต่ตราบดีที่ความต้องการด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัยก็ค่อนข้างน้อย

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อความต้องการทั้ง 2 ประการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับที่สูงกว่า จะเข้ามามีบทบาทต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความต้องการการยอมรับในผลงาน ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรที่ดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และความรักจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน องค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของพนักงานได้โดยการให้ลูกจ้างมีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ให้ลูกจ้างทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม (Group Process) และมีลักษณะเป็นการร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) ในการทำงานมากกว่าที่จะมุ่งการแข่งขัน (Competition) ตลอดจนองค์กรต้องมองเห็นคุณค่าของบุคลากร ยอมรับความคิดเห็นของเขาเหล่านั้นด้วยการยกย่องชมเชยเมื่อมีโอกาสอันควร

4. ความต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม (Esteem Needs) หมายถึงถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็นอิสระและเสรีภาพในการทำงาน ตลอดจนต้องการมีฐานะเด่นและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กรหรือการที่สามารถใกล้ชิดบุคคลสำคัญ ๆ ล้วนเป็นการส่งเสริมให้ฐานะของบุคคลเด่นขึ้นทั้งสิ้น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองทั้ง 4 ระดับแล้ว มนุษย์จะทำงานเพื่องาน คือ อยากรู้ว่าตนมีศักยภาพแค่ไหน และพยายามพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่จุดสูงสุด การทำงานเกิดจากความสนใจและรักในงานที่ทำ และทำเพราะได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงจุดสูงสุด

มาสโลว์ได้จำแนกความต้องการทั้ง 5 ชั้นของมนุษย์เป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับต่ำ (Lower-order) ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ และความต้องการความมั่นคง สำหรับความต้องการในระดับสูง (Higher-order Needs) ได้แก่ ความต้องการทางสังคม ความต้องการได้รับการยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต ซึ่งความแตกต่างของความต้องการทั้ง 2 ระดับ คือ ความต้องการในระดับสูงเป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ขณะที่ความต้องการในระดับต่ำ เป็นความพึงพอใจที่เกิดจากภายนอก เช่น ค่าตอบแทน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึก เจตคติที่ดีที่เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติในทางบวก ที่มีต่องาน ต่อปัจจัย หรือองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งการวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธีและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนการสอน เพราะถือเป็นการบ่งบอกความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนพึงพอใจ จะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2541) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการสอนสำหรับวิชาวิธีสอนทั่วไป แบบเน้นกรณีตัวอย่าง เพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ ในศาสตร์ทางการสอน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม รูปแบบการสอนมีอิทธิพลต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ทางการสอน และการเรียนแบบเน้นกรณีตัวอย่างช่วยทำให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นศูนย์การเรียนรู้มากขึ้น

มยุรี หุ่นขา (2544) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีผลต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในบริบทของชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้ใช้รูปแบบการสอนแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในบริบทของชุมชนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริระ สัตยไพศาล (2556) ได้ศึกษาผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอนในรายวิชา IMG462 สัมมนาการจัดการอุตสาหกรรม พบว่า กระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น และนักศึกษามีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับมาก

ฤทัยวรรณ คงชาติ (2544) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์เชิงอธิบายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนโดย

ใช้เทคนิคการจัดผังลายเส้นและแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการจัดผังลายเส้นและนักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการคิดวิเคราะห์เชิงอธิบายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ธิดารัตน์ กุหาพงศ์ (2546) ศึกษาผลของการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดกระบี่ พบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าหลังได้รับการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรพรรณ กระต่ายทอง (2550) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายวิชา สารละและหลักการทางสังคมวิทยา เรื่อง สถาบันครอบครัว สถาบันการเมือง โดยใช้วิธีการสอนแบบกรณีศึกษา (case study) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ซึ่งปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สรุปได้ว่า แบบกรณีศึกษา (case study) ทำให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์และมองภาพในการศึกษาได้อย่างชัดเจน ได้รับความสนุกเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ไปในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้สรุปไว้ในงานวิจัยนี้ว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ฐวิทย์ ไชยเบ้า (2552) ศึกษาวิธีการสอนแบบกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการสอนแบบกรณีศึกษาของกลุ่มตัวอย่างหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การสอนแบบกรณีศึกษาทำให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์และมองภาพในการศึกษาได้อย่างชัดเจน ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ไปในทางที่ดี

นุชนาด ชุกกลิ่น (2552) ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมอภิปรายแบบผสมผสานและกระดานสนทนา ในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมการอภิปรายที่ต่างกัน มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสาน กับนักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมการอภิปรายบนกระดานสนทนา มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วินัส แก้วประเสริฐ (2556) ศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเรียนแบบอิลีร์นิงโดยใช้การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ของนักเรียนระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษากลุ่มเก่งมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสื่อการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ของนักศึกษากลุ่มเก่งที่จัดการเรียนการสอนด้วยอิลีร์นิงโดยการสอนแบบกรณีศึกษา ก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสื่อการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษากลุ่มปานกลางและกลุ่มอ่อนที่จัดการเรียนการสอนด้วยอิลีร์นิงโดยการสอนแบบกรณีศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บรรจง แสงนภาวรณ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus พบว่าทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์หลังจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธัญวลัย กุลวงษ์ (2558) ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรุฒน์ อินทฤทธิ์ (2558) ศึกษาผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีมโนทัศน์ประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพัตรา ตาดม่วง (2558) ดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนหนองหว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าทักษะการคิด

วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิชญา กันธิยะ (2559) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยนักเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พัฒนากิจกรรมวิเคราะห์เนื้อหา ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ด้านการวิเคราะห์หลักการเพิ่มมากขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจมากอันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 จำนวน 3 รายการ ได้แก่ นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้ นักเรียนสามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผล และนักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น รองลงมาได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 จำนวน 2 รายการ ได้แก่ บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบในการแสดงความคิดเห็น และอันดับสุดท้ายคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35

วันเพ็ญ สุลง (2561) ศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 พบว่า 1) การคิดวิเคราะห์รายวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา นักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่า 80 จากการทำแบบฝึกและแบบทดสอบ คือผ่านเกณฑ์จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29 2) นักศึกษาทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดีมาก 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=18.95$, $sig=.000$) 4) ภาพรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean =4.25, S.D.=0.64)

ประจวบ เพิ่มสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษา พบว่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับสูงและความพึงพอใจของนักศึกษาแต่ละภาควิชาไม่แตกต่างกัน

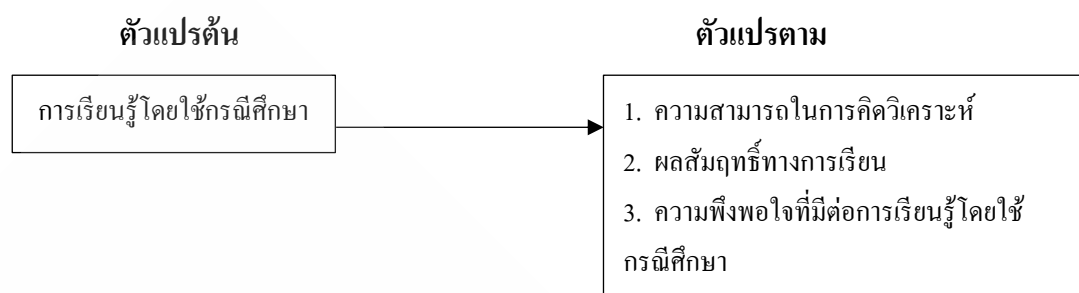
Powell (1994) ศึกษาเรื่องวิธีการสอนของกรณีศึกษาในการสอนระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความมีประสิทธิภาพของวิธีการใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนวิชาสาขาสัตวแพทย์ เพื่อนำไปสู่การใช้วิธีการกรณีศึกษาในการเรียนการสอนทางการฝึกหัดครู รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตในชั้นเรียน การจดบันทึกและบันทึกเทปในแต่ละครั้งเป็นเวลา 1 ภาคเรียน โดยดูลักษณะปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน การอภิปรายในกลุ่มเล็ก ความถี่ของคำถาม และการตอบของผู้เรียนรายบุคคล และการบรรยายและอภิปรายของผู้สอน ช่วงกลางภาคเรียน สมาชิก 10 คน ของชั้นเรียนและถูกนำมาสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะใช้คำถามโดยทั่วไป

Brooke (2006) ได้ศึกษาเรื่อง Using the Case Method to Teach Online Classes: Promoting Socratic Dialogue and Critical Thinking Skills เป็นการใช่วิธีการสอนด้วยกรณีศึกษาในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผ่านการตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันหาทางออกในชั้นเรียนเสมือนจริง ผลการวิจัยพบว่า การใช้กรณีศึกษาในชั้นเรียนออนไลน์นั้นสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการนำเสนอปัญหาผ่านกรณีศึกษาช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการแก้ปัญหาและมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

Baxter and Jack (2008) ได้ศึกษาเรื่อง Qualitative Case Study Methodology : Study Design and Implementation for Novice Researchers. เป็นการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำนักวิจัยรุ่นใหม่ในการระบอบุญประกอบสำคัญเพื่อออกแบบและนำกรณีศึกษาที่มีคุณภาพไปใช้ในโครงการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า การใช้กรณีศึกษานั้นมีประสิทธิภาพอย่างมากในการจัดการกับปัญหาผ่านสถานการณ์ที่ซับซ้อน ผู้วิจัยสามารถตอบคำถามได้ว่า อย่างไร และเพราะอะไร การใช้กรณีศึกษาเป็นการเข้าไปสู่การพิจารณาปรากฏการณ์ต่างๆว่ามีผลอย่างไร ช่วยให้นักวิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครอบคลุม

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการใช้กรณีศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแนวทางในการสอนให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้เรียนได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาจะมีพัฒนาการทางการคิดที่สูงขึ้น และผู้เรียนยังมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยกระบวนการดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 144 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา รายวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
- 3.2.2 แบบประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษา
- 3.2.3 แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม
- 3.2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา

3.3 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา รายวิชาสังคมศึกษา สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้กรณีศึกษาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม รวมถึงเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.3.1.2 ศึกษาหลักวิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม จำนวน 15 คาบ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน แผนละ 2-3 คาบ คาบละ 50 นาที มีรายละเอียด ดังนี้

เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

1. พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
2. สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่
3. แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิต

1. ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการในการตรากฎหมาย
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ

เรื่อง สถาบันทางสังคม

1. ความหมาย ความสำคัญและบทบาทของสถาบันทางสังคม
2. ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม
3. บทบาทสำคัญของสถาบันทางสังคมไทย

3.3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา สาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆในแผนการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้น ไปถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

3.3.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาไปใช้ในการดำเนินการวิจัยต่อไป

3.3.2 แบบประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษา

ในการสร้างแบบประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

3.3.2.2 สร้างแบบประเมินการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน คือ วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ให้พิจารณา ดังนี้

- 3 หมายถึง ผลการประเมินการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ ดี
- 2 หมายถึง ผลการประเมินการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ พอใช้
- 1 หมายถึง ผลการประเมินการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

3.3.2.3 นำแบบประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษาที่สร้างขึ้นให้ที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมของแบบประเมินการคิดวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3.2.4 นำแบบประเมินการคิดวิเคราะห์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อให้พิจารณาความสอดคล้องกับหัวข้อการ

ประเมิน และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินไม่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

แบบประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษา มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

3.3.2.5 นำแบบประเมินผลการคิดวิเคราะห์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

3.3.3 แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม

3.3.3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม

3.3.3.2 กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา เนื้อหาที่จะวัด และเลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัด

3.3.3.3 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม ซึ่งมีหัวข้อในการประเมิน 5 ด้านคือ ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านความรับผิดชอบหน้าที่ ด้านระยะเวลาในการทำงาน และด้านกระบวนการทำงานตามขั้นตอน โดยมีกำหนดการให้พิจารณา ดังนี้

- 4 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มในเกณฑ์ ดีมาก
- 3 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มในเกณฑ์ ดี
- 2 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มในเกณฑ์ พอใช้
- 1 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มในเกณฑ์ ปรับปรุง

และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

คิดเป็นร้อยละ 75.83 – 100 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ ดีมาก

คิดเป็นร้อยละ 50.83 – 75 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ ดี

คิดเป็นร้อยละ 25.83 – 50 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ พอใช้

คิดเป็นร้อยละ 0 – 25 หมายถึง มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ

ปรับปรุง

3.3.3.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3.3.5 นำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คนเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหัวข้อการประเมินกับพฤติกรรมที่จะวัด และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัดแบบประเมินพฤติกรรมกลุ่มมีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

3.3.3.6 นำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่มที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.4.2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบและเพื่อวัดความสามารถด้านคิดวิเคราะห์ คือ ความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการ

3.3.4.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.3.4.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมของจุดประสงค์ ความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษา ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3.4.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คนตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา ซึ่งใช้วิธีการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

3.3.4.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ตรวจสอบคะแนนของนักเรียน นำคะแนนมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยตรวจสอบหาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของจุง เตห์ ฟาง แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป โดยได้ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.74 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33-0.73 และนำแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ Kuder Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

3.3.4.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้ในการดำเนินวิจัยต่อไป

3.3.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา

3.3.5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้กรณีศึกษา

3.3.5.2 กำหนดเกณฑ์ในการให้พิจารณา เนื้อหาที่จะวัด และเลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัด

3.3.5.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสอบถามความพึงพอใจด้านวัตถุประสงค์ ด้านกิจกรรมการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ ลักษณะของรูปแบบการวัดเป็นแบบใช้มาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีระดับพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 105-106)

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

3.3.5.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของคำถาม ความถูกต้องด้านภาษา และให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.5.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบพิจารณาคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วัด

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วัด

แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

3.3.5.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย จำนวนนักเรียน 36 คน มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.4.1 ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเรียน เป้าหมายของการเรียน และการประเมินผล ให้นักเรียนทราบ

3.4.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดสอบความรู้วิชาสังคมศึกษากับนักเรียนชั้นม.2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน ใช้เวลาทดสอบ 1 คาบ

3.4.3 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 7 แผน โดยใช้เวลาในการเรียนรู้ 15 คาบ และในระหว่างเรียนครูสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม

3.4.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ไปทดสอบความรู้วิชาสังคมศึกษากับนักเรียนชั้นม.2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน ใช้เวลาทดสอบ 1 คาบ

3.4.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้กรณีศึกษา เพื่อเก็บเป็นข้อมูล

3.4.6 รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และแปลผล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษาและผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานแบบรายบุคคลและกลุ่ม โดยวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 วิเคราะห์ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.3 การทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สถิติ t – test for Dependent Sample

3.5.4 วิเคราะห์ผลการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.6.1 สถิติพื้นฐาน

3.6.1.1 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 104) โดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.6.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (สมนึก ภัททิยธนี, 2544, น. 237)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

โดย \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด

3.6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

โดย S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 $N-1$ แทน จำนวนตัวแปรอิสระ (Degrees of freedom)

3.6.2 สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.6.2.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Index item of – Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.126) คำนวณค่า IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.6.2.2 การหาค่าความยาก (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร P ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2544, น. 195)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน ค่าความยากง่าย
	R	แทน จำนวนผู้เรียนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

เกณฑ์การพิจารณาค่าความยาก (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เกณฑ์การพิจารณาความยากของข้อสอบแต่ละข้อที่ได้รับจากการคำนวณจากสูตรที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 0.67-1.00 ที่มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ได้	$0.80 \leq P \leq 0.67-1.00$	เป็นข้อสอบที่ง่ายมาก ควรตัดทิ้ง หรือนำไปปรับปรุง
	$0.60 \leq P < 0.80$	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย ใช้ได้ดี
	$0.40 \leq P < 0.60$	เป็นข้อสอบที่ความยากง่ายปานกลาง ดีมาก
	$P < 0.20$	เป็นข้อสอบที่ยากมาก ควรตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุง

โดยข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ในการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ จะมีค่าความยากอยู่ระหว่าง .20 - .80

3.6.2.3 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 85)

$$r = \frac{H - L}{N}$$

เมื่อ	r	แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	H	แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงตอบถูก

L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก

N แทน จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เกณฑ์ในการพิจารณาหาค่าอำนาจจำแนกมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบจะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง -1 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน ดังนี้

ได้ $0.40 \leq r$ เป็นข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกดีมาก

$0.30 \leq r < 0.39$ เป็นข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกดี

$0.20 \leq r < 0.29$ เป็นข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกพอใช้ ปรับปรุงตัวเลือก

$r < 0.19$ เป็นข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกต่ำ ควรตัดทิ้ง

2) ถ้าค่าอำนาจจำแนกมีค่ามากๆ เข้าใกล้ 1 แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นสามารถจำแนกคนเก่งและคนอ่อนออกจากกันได้ดี

3.6.2.4 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR_{20} ตามวิธีของ Kuder Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 85-86) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

K แทน จำนวนข้อ

p แทน สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ

q แทน สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของพิจารณาทั้งหมด

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ทดสอบความแตกต่างระหว่างพิจารณาแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ใช้สูตรคำนวณหาค่า t-test แบบ Dependent (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 109-110)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบนัยสำคัญ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่พิจารณา

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่พิจารณา

$(\sum D)^2$ แทน ผลรวมผลต่างของคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียน
ทั้งหมดยกกำลังสอง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมผลต่างของคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนยก
กำลังสอง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ โดยมีรายละเอียดของการนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 ผลของการพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา
- 4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา
- 4.3 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา

4.1 ผลของการพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา

4.1.1 การประเมินการคิดวิเคราะห์รายบุคคลและรายกลุ่ม

ตารางที่ 4.1 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายบุคคล

ลำดับ ที่	การคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษา รายบุคคลจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 9 คะแนน			รวม 27 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	เกณฑ์ ผ่านร้อยละ 80
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3			
1	9	9	5	23	85.19	ผ่าน
2	9	7	8	24	88.89	ผ่าน
3	8	6	9	23	85.19	ผ่าน
4	6	9	7	22	81.48	ผ่าน
5	8	7	6	21	77.78	ไม่ผ่าน
6	6	8	8	22	81.48	ผ่าน
7	9	7	9	25	92.59	ผ่าน
8	4	6	7	17	62.96	ไม่ผ่าน
9	8	4	6	18	66.67	ไม่ผ่าน
10	4	6	7	17	62.96	ไม่ผ่าน
11	9	9	6	24	88.89	ผ่าน
12	6	3	6	15	55.56	ไม่ผ่าน
13	9	8	9	26	96.30	ผ่าน
14	8	8	9	25	92.59	ผ่าน
15	8	7	7	22	81.48	ผ่าน
16	9	6	7	22	81.48	ผ่าน
17	4	5	7	16	59.26	ไม่ผ่าน
18	4	6	7	17	62.96	ไม่ผ่าน
19	6	9	9	24	88.89	ผ่าน
20	6	7	9	22	81.48	ผ่าน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	การคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษา รายบุคคลจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 9 คะแนน			รวม 27 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	เกณฑ์ ผ่านร้อยละ 80
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3			
21	6	8	8	22	81.48	ผ่าน
22	6	8	8	22	81.48	ผ่าน
23	9	7	9	25	92.59	ผ่าน
24	9	7	8	24	88.89	ผ่าน
25	8	7	9	24	88.89	ผ่าน
26	9	8	8	25	92.59	ผ่าน
27	6	7	9	22	81.48	ผ่าน
28	5	6	6	17	62.96	ไม่ผ่าน
29	9	8	9	26	96.30	ผ่าน
30	4	7	6	17	62.96	ไม่ผ่าน
31	9	8	7	24	88.89	ผ่าน
32	8	7	8	23	85.19	ผ่าน
33	8	7	8	23	85.19	ผ่าน
34	6	8	3	17	62.96	ไม่ผ่าน
35	9	5	8	22	81.48	ผ่าน
36	9	6	9	24	88.89	ผ่าน
เฉลี่ย	7.22	6.97	7.53	21.72	80.45	ผ่าน

จากตารางที่ 4.1 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายบุคคล พบว่า ภาพรวมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้ง นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.45 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25

ตารางที่ 4.2 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายกลุ่ม

ลำดับกลุ่ม	การคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษารายกลุ่มจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 9 คะแนน			รวม 27 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ	เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80
	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6			
1	6	7	9	22	81.48	ผ่าน
2	8	8	9	25	92.59	ผ่าน
3	9	9	9	27	100.00	ผ่าน
4	7	8	8	23	85.19	ผ่าน
5	7	7	8	21	77.78	ไม่ผ่าน
6	7	7	7	21	77.78	ไม่ผ่าน
เฉลี่ย	7.33	7.50	8.33	23.17	85.80	ผ่าน

จากตารางที่ 4.2 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายกลุ่ม พบว่า ภาพรวมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 85.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายกลุ่มที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายกลุ่มที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 33.34

ตารางที่ 4.3 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์หวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้
กรณีศึกษา จำนวน 36 คน เป็นรายบุคคล

ลำดับ ที่	การคิดวิเคราะห์หวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษา						รวม 54 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	เกณฑ์ ผ่านร้อยละ 80
	จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 9 คะแนน								
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6			
1	9	9	5	8	8	9	48	88.89	ผ่าน
2	9	7	8	8	8	9	49	90.74	ผ่าน
3	8	6	9	8	8	9	48	88.89	ผ่าน
4	6	9	7	6	7	9	44	81.48	ผ่าน
5	8	7	6	8	8	9	46	85.19	ผ่าน
6	6	8	8	6	7	9	44	81.48	ผ่าน
7	9	7	9	7	8	8	48	88.89	ผ่าน
8	4	6	7	7	7	7	38	70.37	ไม่ผ่าน
9	8	4	6	7	7	8	40	74.07	ไม่ผ่าน
10	4	6	7	9	9	9	44	81.48	ผ่าน
11	9	9	6	7	8	8	47	87.04	ผ่าน
12	6	3	6	7	8	8	38	70.37	ไม่ผ่าน
13	9	8	9	7	8	8	49	90.74	ผ่าน
14	8	8	9	6	7	9	47	87.04	ผ่าน
15	8	7	7	7	7	8	44	81.48	ผ่าน
16	9	6	7	9	9	9	49	90.74	ผ่าน
17	4	5	7	7	7	8	38	70.37	ไม่ผ่าน
18	4	6	7	6	7	9	39	72.22	ไม่ผ่าน
19	6	9	9	7	8	8	47	87.04	ผ่าน
20	6	7	9	9	9	9	49	90.74	ผ่าน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	การคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษา						รวม 54 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	เกณฑ์ ผ่านร้อยละ 80
	จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 9 คะแนน								
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6			
21	6	8	8	7	7	8	44	81.48	ผ่าน
22	6	8	8	8	8	9	47	87.04	ผ่าน
23	9	7	9	9	9	9	52	96.30	ผ่าน
24	9	7	8	7	8	8	47	87.04	ผ่าน
25	8	7	9	7	7	8	46	85.19	ผ่าน
26	9	8	8	8	8	9	50	92.59	ผ่าน
27	6	7	9	7	7	8	44	81.48	ผ่าน
28	5	6	6	9	9	9	44	81.48	ผ่าน
29	9	8	9	8	8	9	51	94.44	ผ่าน
30	4	7	6	7	7	7	38	70.37	ไม่ผ่าน
31	9	8	7	7	7	8	46	85.19	ผ่าน
32	8	7	8	6	7	9	45	83.33	ผ่าน
33	8	7	8	7	7	7	44	81.48	ผ่าน
34	6	8	3	7	7	7	38	70.37	ไม่ผ่าน
35	9	5	8	6	7	9	44	81.48	ผ่าน
36	9	6	9	9	9	9	51	94.44	ผ่าน
เฉลี่ย	7.22	6.97	7.53	7.36	7.69	8.42	45.19	83.69	ผ่าน

จากตารางที่ 4.3 แสดงคะแนนการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 6 ครั้ง พบว่า ภาพรวมกิจกรรมทั้ง 6 ครั้ง นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44

4.1.2 การประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม

ตารางที่ 4.4 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 3 ครั้ง

ลำดับที่	คะแนนการทำงานเป็นรายบุคคล			รวม 60 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3			
1	19	16	17	52	86.67	ดีมาก
2	17	16	17	50	83.33	ดีมาก
3	17	17	16	50	83.33	ดีมาก
4	12	11	13	36	60.00	ดี
5	16	17	16	49	81.67	ดีมาก
6	11	11	12	34	56.67	ดี
7	17	16	14	47	78.33	ดีมาก
8	14	15	14	43	71.67	ดี
9	10	12	16	38	63.33	ดี
10	13	11	14	38	63.33	ดี
11	18	16	17	51	85.00	ดีมาก
12	16	11	15	42	70.00	ดี
13	19	17	16	52	86.67	ดีมาก
14	17	16	17	50	83.33	ดีมาก
15	12	14	13	39	65.00	ดี
16	17	15	17	49	81.67	ดีมาก
17	13	13	15	41	68.33	ดี
18	13	12	12	37	61.67	ดี
19	19	16	17	52	86.67	ดีมาก
20	17	15	14	46	76.67	ดีมาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนการทำงานเป็นรายบุคคล			รวม 60 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3			
21	9	11	13	33	55.00	ดี
22	16	17	16	49	81.67	ดีมาก
23	14	16	18	48	80.00	ดีมาก
24	17	16	16	49	81.67	ดีมาก
25	12	12	14	38	63.33	ดี
26	16	17	17	50	83.33	ดีมาก
27	10	11	12	33	55.00	ดี
28	12	15	16	43	71.67	ดี
29	17	17	16	50	83.33	ดีมาก
30	10	10	12	32	53.33	ดี
31	18	16	17	51	85.00	ดีมาก
32	16	16	17	49	81.67	ดีมาก
33	13	14	14	41	68.33	ดี
34	10	11	10	31	51.67	ดี
35	11	12	14	37	61.67	ดี
36	16	16	17	49	81.67	ดีมาก

จากตารางที่ 4.4 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 3 ครั้ง พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมในระดับดีมากจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 52.78 และนักเรียนมีพฤติกรรมในระดับดี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 47.22

ตารางที่ 4.5 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายกลุ่ม วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 3 ครั้ง

ลำดับ กลุ่ม	คะแนนการทำงานเป็นรายกลุ่ม			รวม 60 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6			
1	13	14	14	41	68.33	ดี
2	16	17	19	52	86.67	ดีมาก
3	14	17	19	50	83.33	ดีมาก
4	19	20	19	58	96.67	ดีมาก
5	15	16	16	47	78.33	ดีมาก
6	13	13	15	41	68.33	ดี

จากตารางที่ 4.5 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายกลุ่ม วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 3 ครั้ง พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมในระดับดีมากจำนวน 4 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 และนักเรียนมีพฤติกรรมในระดับดี จำนวน 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 4.6 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม วิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 6 ครั้ง

ลำดับ ที่	การประเมินการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม จำนวน 6 ครั้ง						รวม 120 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6			
1	19	16	17	16	17	19	104.00	86.67	ดีมาก
2	17	16	17	16	17	19	102.00	85.00	ดีมาก
3	17	17	16	16	17	19	102.00	85.00	ดีมาก
4	12	11	13	13	14	14	77.00	64.17	ดี
5	16	17	16	13	13	15	90.00	75.00	ดี
6	11	11	12	13	14	14	75.00	62.50	ดี
7	17	16	14	19	20	19	105.00	87.50	ดีมาก
8	14	15	14	13	13	15	84.00	70.00	ดี
9	10	12	16	15	16	16	85.00	70.83	ดี
10	13	11	14	14	17	19	88.00	73.33	ดี
11	18	16	17	19	20	19	109.00	90.83	ดีมาก
12	16	11	15	19	20	19	100.00	83.33	ดีมาก
13	19	17	16	19	20	19	110.00	91.67	ดีมาก
14	17	16	17	13	14	14	91.00	75.83	ดีมาก
15	12	14	13	15	16	16	86.00	71.67	ดี
16	17	15	17	14	17	19	99.00	82.50	ดีมาก
17	13	13	15	15	16	16	88.00	73.33	ดี
18	13	12	12	13	14	14	78.00	65.00	ดี
19	19	16	17	19	20	19	110.00	91.67	ดีมาก
20	17	15	14	14	17	19	96.00	80.00	ดีมาก

ตารางที่ 4.6 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม วิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 6 ครั้ง (ต่อ)

ลำดับ ที่	การประเมินการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม จำนวน 6 ครั้ง						รวม 120 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6			
21	9	11	13	15	16	16	80.00	66.67	ดี
22	16	17	16	13	13	15	90.00	75.00	ดี
23	14	16	18	14	17	19	98.00	81.67	ดีมาก
24	17	16	16	19	20	19	107.00	89.17	ดีมาก
25	12	12	14	15	16	16	85.00	70.83	ดี
26	16	17	17	16	17	19	102.00	85.00	ดีมาก
27	10	11	12	15	16	16	80.00	66.67	ดี
28	12	15	16	14	17	19	93.00	77.50	ดีมาก
29	17	17	16	16	17	19	102.00	85.00	ดีมาก
30	10	10	12	13	13	15	73.00	60.83	ดี
31	18	16	17	15	16	16	98.00	81.67	ดีมาก
32	16	16	17	13	14	14	90.00	75.00	ดี
33	13	14	14	13	13	15	82.00	68.33	ดี
34	10	11	10	13	13	15	72.00	60.00	ดี
35	11	12	14	13	14	14	78.00	65.00	ดี
36	16	16	17	16	17	19	101.00	84.17	ดีมาก

จากตารางที่ 4.6 แสดงการประเมินคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม วิชา
สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน จำนวน 6 ครั้ง พบว่า
นักเรียนมีพฤติกรรมในระดับดีมากจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และนักเรียนมีพฤติกรรมใน
ระดับดีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 50

4.1.3 การเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์กับคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์กับคะแนนการพฤติกรรมการทำงานเป็นรายบุคคลและกลุ่ม นักเรียนจำนวน 36 คน

ลำดับ	การคิดวิเคราะห์		คะแนนการทำงาน		แปลผล	
	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ		
1	48	88.89	104.00	86.67	ผ่าน	ดีมาก
2	49	90.74	102.00	85.00	ผ่าน	ดีมาก
3	48	88.89	102.00	85.00	ผ่าน	ดีมาก
4	44	81.48	77.00	64.17	ผ่าน	ดี
5	46	85.19	90.00	75.00	ผ่าน	ดี
6	44	81.48	75.00	62.50	ผ่าน	ดี
7	48	88.89	105.00	87.50	ผ่าน	ดีมาก
8	38	70.37	84.00	70.00	ไม่ผ่าน	ดี
9	40	74.07	85.00	70.83	ไม่ผ่าน	ดี
10	44	81.48	88.00	73.33	ผ่าน	ดี
11	47	87.04	109.00	90.83	ผ่าน	ดีมาก
12	38	70.37	100.00	83.33	ไม่ผ่าน	ดีมาก
13	49	90.74	110.00	91.67	ผ่าน	ดีมาก
14	47	87.04	91.00	75.83	ผ่าน	ดีมาก
15	44	81.48	86.00	71.67	ผ่าน	ดี
16	49	90.74	99.00	82.50	ผ่าน	ดีมาก
17	38	70.37	88.00	73.33	ไม่ผ่าน	ดี
18	39	72.22	78.00	65.00	ไม่ผ่าน	ดี
19	47	87.04	110.00	91.67	ผ่าน	ดีมาก
20	49	90.74	96.00	80.00	ผ่าน	ดีมาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ลำดับ	การคิดวิเคราะห์		คะแนนการทำงาน		แปลผล	
	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ		
21	44	81.48	80.00	66.67	ผ่าน	ดี
22	47	87.04	90.00	75.00	ผ่าน	ดี
23	52	96.30	98.00	81.67	ผ่าน	ดีมาก
24	47	87.04	107.00	89.17	ผ่าน	ดีมาก
25	46	85.19	85.00	70.83	ผ่าน	ดี
26	50	92.59	102.00	85.00	ผ่าน	ดีมาก
27	44	81.48	80.00	66.67	ผ่าน	ดี
28	44	81.48	93.00	77.50	ผ่าน	ดีมาก
29	51	94.44	102.00	85.00	ผ่าน	ดีมาก
30	38	70.37	73.00	60.83	ไม่ผ่าน	ดี
31	46	85.19	98.00	81.67	ผ่าน	ดีมาก
32	45	83.33	90.00	75.00	ผ่าน	ดี
33	44	81.48	82.00	68.33	ผ่าน	ดี
34	38	70.37	72.00	60.00	ไม่ผ่าน	ดี
35	44	81.48	78.00	65.00	ผ่าน	ดี
36	51	94.44	101.00	84.17	ผ่าน	ดีมาก

จากตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์กับคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 36 คน พบว่า นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การคิดวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมากมีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 47.22 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การคิดวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การคิดวิเคราะห์ และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมากมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การคิดวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 36 คน

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนหลังเรียน	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
1	22	73.33	25	83.33	สูงขึ้น
2	18	60.00	28	93.33	สูงขึ้น
3	24	80.00	27	90.00	สูงขึ้น
4	25	83.33	26	86.67	สูงขึ้น
5	17	56.67	22	73.33	สูงขึ้น
6	24	80.00	25	83.33	สูงขึ้น
7	25	83.33	29	96.67	สูงขึ้น
8	22	73.33	26	86.67	สูงขึ้น
9	21	70.00	18	60.00	ลดลง
10	16	53.33	23	76.67	สูงขึ้น
11	24	80.00	30	100.00	สูงขึ้น
12	20	66.67	27	90.00	สูงขึ้น
13	27	90.00	29	96.67	สูงขึ้น
14	23	76.67	23	76.67	เท่าเดิม
15	26	86.67	28	93.33	สูงขึ้น
16	19	63.33	26	86.67	สูงขึ้น
17	19	63.33	28	93.33	สูงขึ้น
18	23	76.67	25	83.33	สูงขึ้น
19	22	73.33	30	100.00	สูงขึ้น
20	25	83.33	20	66.67	ลดลง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนหลังเรียน	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
21	22	73.33	25	83.33	สูงขึ้น
22	16	53.33	24	80.00	สูงขึ้น
23	27	90.00	29	96.67	สูงขึ้น
24	20	66.67	23	76.67	สูงขึ้น
25	27	90.00	27	90.00	เท่าเดิม
26	18	60.00	22	73.33	สูงขึ้น
27	20	66.67	25	83.33	สูงขึ้น
28	17	56.67	20	66.67	สูงขึ้น
29	23	76.67	24	80.00	สูงขึ้น
30	20	66.67	22	73.33	สูงขึ้น
31	16	53.33	28	93.33	สูงขึ้น
32	23	76.67	25	83.33	สูงขึ้น
33	9	30.00	23	76.67	สูงขึ้น
34	7	23.33	22	73.33	สูงขึ้น
35	18	60.00	22	73.33	สูงขึ้น
36	26	86.67	27	90.00	สูงขึ้น
เฉลี่ย	20.86	69.54	25.08	83.61	สูงขึ้น

จากตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 36 คน พบว่า นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับก่อนเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และนักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนน้อยกว่าก่อนเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 36 คน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	36	30	20.86	4.59	5.942*	.000
หลังเรียน	36	30	25.08	3.00		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 36 คน พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนเท่ากับ 20.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.59 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนเท่ากับ 25.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.00 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ค่า Sig. (2-tailed) มีค่า .000 แสดงว่าคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 36 คน

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านผู้สอน		4.53	0.50	มากที่สุด
1	อธิบายเนื้อหาที่ต้องการให้เรียนรู้อย่างชัดเจน	4.46	0.51	มาก
2	มีการแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหารายวิชาก่อนการเรียนรู้อย่างชัดเจน	4.49	0.51	มาก
3	กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และทำงานร่วมกัน	4.43	0.50	มาก
4	ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน	4.63	0.49	มากที่สุด
5	ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา	4.66	0.48	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรม		4.35	0.69	มาก
6	ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น	4.34	0.73	มาก
7	ส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.26	0.61	มาก
8	ส่งเสริมการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน	4.29	0.71	มาก
9	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนทำงานได้อย่างอิสระ	4.43	0.78	มาก
1.	เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น	4.46	0.66	มาก
3. ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษา		4.46	0.68	มาก
11	กรณีศึกษาที่นำมาใช้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามจุดประสงค์รายวิชา	4.54	0.70	มากที่สุด
12	กรณีศึกษาที่นำมาใช้สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	4.40	0.60	มาก
13	เนื้อหาทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์	4.51	0.70	มากที่สุด
14	เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักเรียน	4.46	0.70	มาก
15	เนื้อหาให้แนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้	4.37	0.69	มาก
เฉลี่ย 3 ด้าน		4.45	0.10	มาก

จากตารางที่ 4.10 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 36 คน พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.10) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า ด้านผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ด้านการจัดกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.69)

ด้านผู้สอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ มีการแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหารายวิชาก่อนการเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.51) อธิบายเนื้อหาที่ต้องการให้เรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.51) กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.50)

ด้านการจัดกิจกรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.66) บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนทำงานได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.78) ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.73) ส่งเสริมการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.71) ส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.61)

ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ กรณีศึกษาที่นำมาใช้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามจุดประสงค์รายวิชา ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.70) เนื้อหาทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.70) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.70) กรณีศึกษาที่นำมาใช้สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.60) เนื้อหาให้แนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.69)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “เรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” สรุปผลได้ตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา หลังการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 144 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนนักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น คือ การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม คือ

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

3. เนื้อหา

เนื้อหาสาระที่นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ นำมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยเนื้อหาต่อไปนี้

เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

1. สังคมประชาธิปไตย
2. สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่
3. แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิต

1. ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการในการตรากฎหมาย
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ

เรื่อง สถาบันทางสังคม

1. ความหมาย ความสำคัญและบทบาทของสถาบันทางสังคม
2. ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม
3. บทบาทสำคัญของสถาบันทางสังคมไทย

4. ระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาทดลองจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที จำนวนทั้งหมด 15 คาบ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษาในภาพรวมมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 25.08$, S.D. = 3.00) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 20.86$, S.D. = 4.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

5.1.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ด้านการจัดกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.69)

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง เรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยอภิปรายจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

5.2.1 ผลคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษาในภาพรวมมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 ทั้งนี้ คะแนนร้อยละของการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 70.37-74.07 ซึ่งมีคะแนนต่างจากกลุ่มอื่นไม่มากซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาการประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์

อาจเนื่องจากนักเรียนไม่เคยเรียนแบบกรณีศึกษามาก่อน และที่สำคัญคือจะต้องแสดงความคิดเห็น คติวิเคราะห์ อภิปรายและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งมีการทำงานแบบกลุ่มซึ่งถือเป็นประสบการณ์ใหม่ รวมทั้งนักเรียนยังเขียนสรุปความรู้และการยกตัวอย่างไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมประเด็นคำถาม

อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งอธิบายได้ว่าขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอนคือ 1) นำเสนอกรณีศึกษา 2) ระบุประเด็นปัญหา 3) วิเคราะห์ประเด็นปัญหา คือให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์กรณีศึกษา 4) อภิปรายทางแก้ปัญหาและนำเสนอผลลัพธ์ 5) อภิปรายและร่วมกันสรุปคำตอบ จัดเป็นกระบวนการที่สนับสนุนนักเรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากมีแนวทางให้นักเรียนได้ฝึกคิดเป็นลำดับขั้นตอน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาคำตอบจากกรณีศึกษาที่ได้อ่าน ซึ่งสุคนธ์ สนิธพานนท์ และคณะ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนแบบกรณีศึกษา คือการสอนที่มีการนำเสนอเอาสถานการณ์ ปัญหา หรือเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริง หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงมาดัดแปลง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และมีการฝึกให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาอย่างแท้จริง และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนการร่วมกันตัดสินใจ สอดคล้องกับวันเพ็ญ สุลง (2561) ศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์การ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 พบว่า 1) การคิดวิเคราะห์รายวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์การ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา นักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่า 80 จากการทำแบบฝึกและแบบทดสอบ คือผ่านเกณฑ์จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29 และวินัส แก้วประเสริฐ (2556) ศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเรียนแบบอิลีร์นนิ่งโดยใช้การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ของนักเรียนระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้สรุปการวิจัยว่า นักศึกษากลุ่มเก่งมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักศึกษากลุ่มปานกลางและกลุ่มอ่อนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยอีกประการที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มาจากการเลือกใช้ประเภทของกรณีศึกษา โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษา 2 ประเภท คือ กรณีประวัติ (Case history) ซึ่งเป็นเรื่องประวัติหรือความเป็นมาของบุคคลหรือโครงการต่างๆ ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งควรแก่การศึกษาและกรณีวิเคราะห์เหตุการณ์ (Situational critical incident case) เป็นเรื่อง

สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมีลักษณะเป็นสถานการณ์สั้นๆ มีข้อมูลต่างๆประกอบ ซึ่งรูปแบบของกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยเลือกมามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายของการสอนวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่และที่พลเมือง และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และอยู่ในความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับ Herreid (1999) ได้กล่าวว่าการสร้างกรณีศึกษาที่ดีควรประกอบด้วย 1) การเล่าเรื่องราวในกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเรื่อง que ผู้เรียนเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ 2) มีจุดเน้นและประเด็นในเรื่องที่สนใจ มีความสำคัญ มีปัญหา และมีแนวคิด 3) มีความน่าสนใจและประเด็นที่ทันสมัย นอกจากนี้เมื่อนักเรียนศึกษากรณีศึกษาแล้ว ผู้สอนให้ประเด็นคำถามที่ท้าทายให้นักเรียนคิดและอภิปราย

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์กับคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและรายกลุ่ม พบว่า นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมากมีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 47.22 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมากมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคะแนนพฤติกรรมการทำงานสอดคล้องกับคะแนนความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือบทบาทของผู้เรียนที่จะต้องใส่ใจและสามารถควบคุมพฤติกรรมเรียนของตนเองได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ผลคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาผ่านกระบวนการกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ที่หลากหลายจากสมาชิกภายในกลุ่ม เปิดโอกาสให้วิเคราะห์และอภิปราย รวมทั้งร่วมกันคิดหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาที่กลุ่มตนเองได้รับ ซึ่งประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2540) ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้กรณีศึกษาร่วมกับกระบวนการกลุ่มว่า จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับวันเพ็ญสุด (2561) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์การ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็น การตั้งใจทำงาน และความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

5.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 25.08$, S.D. = 3.00) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 20.86$, S.D. = 4.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) ได้กล่าวเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้กรณีศึกษาว่า เป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพเพราะนักเรียนได้เรียนรู้จากบทความที่ดีที่สุดที่พวกเขาได้สอนตัวเอง การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเมื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ปัญหา จากกรณีศึกษาด้วยตนเอง เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการศึกษาโดยวิธีการดังกล่าว สอดคล้องกับชูวิทย์ ไชยเบ้า (2552) ศึกษาวิธีการสอนแบบกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการสอนแบบกรณีศึกษาของกลุ่มตัวอย่างหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวรุฒน์ อินทฤทธิ์ (2558) ศึกษาผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีมโนทัศน์ประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ทิสนา แจมมณี (2552) ได้กล่าวถึงข้อดีของการสอนโดยใช้กรณีศึกษาว่า เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน

5.2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.10) สอดคล้องกับประจวบ เพิ่มสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการกรณีศึกษา พบว่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับสูงและความพึงพอใจของนักศึกษาแต่ละภาควิชาไม่แตกต่างกัน และศิระ ศักดิ์ไพศาล (2556) ได้ศึกษาผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอนในรายวิชา IMG462 สัมมนาการจัดการอุตสาหกรรม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ทำให้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและความรู้กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนกิจกรรมครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และสร้างกำลังใจแก่ผู้เรียน จึงทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน ผู้สอนมีการแจ้งวัตถุประสงค์และภาพรวมเนื้อหาก่อนเริ่มกิจกรรม นอกจากนั้นในการอภิปรายทาง

แก้ปัญหาของกรณีศึกษา ผู้สอนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์และหาข้อสรุปร่วมกัน ดังนั้น จะเห็นว่าผู้สอนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ Roger (1959) ซึ่งได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาของครูผู้สอนไว้ว่า ครูสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผู้เรียน ได้รับสัมผัสจริงกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เปิดเผยและตระหนักในทัศนะที่ครูมี ยอมรับ ความรู้สึกของตนเอง จริงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียน ครูยอมรับผู้เรียนอย่างที่เขาเป็น เข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน จัดทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ให้พร้อม ครูต้องจัดสรรเอกสาร ตำรา อุปกรณ์ เครื่องใช้ สถานที่ปฏิบัติงาน ให้มีพร้อมให้ผู้เรียนเลือกใช้ได้ แต่ไม่เป็นการบังคับ และสร้าง บรรยากาศในชั้นเรียน และสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียนที่ส่งเสริมแรงจูงใจพื้นฐานของผู้เรียน

ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.68$) มีสาเหตุมาจาก กรณีศึกษามีความทันสมัยและอยู่ในชีวิตจริงของผู้เรียน เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ รายวิชา เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการตามแนวทางของการเขียนกรณีศึกษาก่อนนำไปใช้จริงกับผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับคารกา วรณวนิช (2549) ว่าการเรียนรู้ ด้วยกรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างไกล ขึ้น และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน

สำหรับด้านการจัดกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.69$) เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาเน้นบทบาทของผู้เรียน ในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้หรือแสดงความคิดเห็น มีบรรยากาศการเรียนอิสระและท้าทายกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้คิดและ อภิปรายร่วมกัน และส่งผลทำให้นักเรียนได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับพงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) ว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นวิธีการที่สนุกที่ทำให้ ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว มีการโต้แย้งกันภายใต้กรณีศึกษา และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น ในชั้นเรียนควรทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่อยากจะเรียนรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่อยู่ในหนังสือ มีการโน้มน้าวให้ผู้เกิดความกระตือรือร้น สร้างกำลังใจ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนยอมรับในข้อจำกัด ต่างๆ และการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้

5.3 ข้อค้นพบในงานวิจัย

5.3.1 ในการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการวิเคราะห์กรณีศึกษา สามารถแลกเปลี่ยน ร่วมกันคิดและสรุปความรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของงานออกมาดีกว่าแบบรายบุคคล และง่ายต่อการเชื่อมโยงกรณีศึกษากับเนื้อหาในการอภิปรายและสรุปท้ายคาบเรียน

5.3.2 การนำเอาการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในวิชาสังคมศึกษา สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งสังเกตได้ว่านักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายของตนเองมากขึ้นทั้งในกลุ่มของตนเองและกับผู้อื่น

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

5.4.1.1 ผู้สอนควรอธิบายหลักการคิดวิเคราะห์แต่ละประเภทให้นักเรียนเข้าใจ โดยเฉพาะในคาบเรียนแรก และอาจจะมีการยกตัวอย่างเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ให้นักเรียน

5.4.1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาจะประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่มีความเหมาะสม การตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และสื่อที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ

5.4.1.3 ในการคัดเลือกกรณีศึกษา ผู้วิจัยควรเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจและช่วงวัยของผู้เรียน เป็นเนื้อหาที่ทันสมัย และอยู่ในชีวิตจริงของนักเรียน จึงจะทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจกิจกรรมการสอนมากขึ้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.2.1 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษากับวิชาสังคมศึกษาในสาระอื่นๆ เช่น ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ หรือนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น เพื่อจะได้พัฒนาและฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.4.2.2 ควรมีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษากับการคิดด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการคิดวิเคราะห์ เช่น การคิดวิจารณ์ การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เขมวันต์ กระดังงา. (2554). *ผลการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการพัฒนาเว็บไซต์ เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉันท ชาติทอง. (2554). *สอนคิด : การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- เฉลิมวุฒิ สุภสุข. (2555). *ผลการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้องค์ประกอบหลักการออกแบบทางวิศวกรรมร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์และ การทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรีณี เดชจินดา. (2535). *ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมแขวง แสมคำ เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2552). *ก้าวทันการคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: พี.เพลส.
- ชาติร์ สำราญ. (2558). *สอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ได้อย่างไร. สานปฏิรูป*, 8(83), 40-41.
- ชำนาญ เอี่ยมสำอาง. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบ สืบสวนสอบสวนเชิงนิติศาสตร์ กับการสอนตามคู่มือครู (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฐวิทย์ ไชยเป้า. (2552). *ศึกษาวิธีการสอนแบบกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมวิทยาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรม. สืบค้น เมื่อ 5 ตุลาคม 2561, จาก*
<http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs15.pdf>

- คณูชา สลึงศ์. (2555). ผลของการเรียนด้วยกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามและการคิดสะท้อนที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุยฎิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คารกา วรณวนิช. (2549). ยุทธศาสตร์การสอน (*Teaching Strategies*). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา เขมมณี. (2552). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา เขมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญวลัย กุลวงษ์. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธิดารัตน์ กุหาพงศ์. (2546). ผลของการสอนตามแนวจิตวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดกระบี่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- นคร พันธุ์รงค์. (2549). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการเรียนรู้ที่มีความสุข. สืบค้น เมื่อ 2 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.yupparaj.ac.th/education/topic102.doc>
- นิตยา โสริกุล. (2547). ผลการใช้การสอนแนะในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ต่อการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุยฎิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชนาถ ชุกกลิ่น. (2552). ผลของการใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสาน และกระดานสนทนาในการเรียนรู้ ด้วยกรณีศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เน่งน้อย พงษ์สามารถ. (2557). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อโรงแรมขนาด 3 ดาวในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บรรจง แสงนภาวรรณ. (2556). การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน *KWL Plus* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกอบ คูปรัตน์. (2537). การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 6(2), 21-29.
- ประจวบ เพิ่มสุวรรณ. (2552). *ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีกรณีศึกษา*. สืบค้น เมื่อ 5 ตุลาคม 2561, จาก
http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/may_july2010/pdf/page37.pdf.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิกพริ้นติ้ง.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2540). “กระบวนการกลุ่ม” ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ. (2552). กรณีศึกษากับการพัฒนาการเรียนการสอน (Case study and Teaching & Learning Development). *วารสารพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยรังสิต*, 3(1), 60-65.
- พิชญา กันธิยะ. (2559). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พิทักษ์ ตรุษทิม. (2538). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเขตยานนาวา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มยุรี หุ่นขา. (2544). *ผลการใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ในบริบทของชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทนามมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด.
- โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย. (2561). *รายงานการประเมินคุณภาพภายในปีการศึกษา 2561*. กรุงเทพฯ. สืบค้น เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2561, จาก
<http://www.materdei.ac.th/2014/phocadownload/qa/sar2561.pdf>
- ฤทัยวรรณ คงชาติ. (2544). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์เชิงอธิบายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการจัดผังลายเส้นและเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

วนิช สุธารัตน์. (2547). *ความคิดและความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วรพรรณ กระต่ายทอง. (2550). *การสอนทฤษฎีโดยใช้รูปแบบการสอนกรณีศึกษา ดีกว่าการบรรยาย*

ธรรมดาจริงหรือ. สืบค้น เมื่อ 2 พฤศจิกายน 2561, จาก 202.29.15.37/pdf/rs14.pdf

วรุฒน์ อินทฤทธิ์. (2558). *ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีต่อมโน*

ทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

วันเพ็ญ สุลง. (2561). *การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารงาน*

คุณภาพในองค์การ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2541). *การพัฒนา รูปแบบการสอนสำหรับวิชาวิธีสอนทั่วไปแบบเน้นกรณี*

ตัวอย่างเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครู ด้านการวิเคราะห์แบบตอบโต้

ในศาสตร์ทางการสอน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-

สฤษดิ์วงศ์.

วิชัย เหลืองธรรมชาติ. (2531). *ความพึงพอใจในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากร*

หมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชชประภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิไลวรรณ ปิยะปกรณ์ . (2550). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และ*

ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์ ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการคิด

แบบกลุ่มร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วินัส แก้วประเสริฐ. (2556). การศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งโดยใช้การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิระ สุกสังข์. (2550). การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริระ สัตย์ไพศาล. (2556). ผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอนในรายวิชา IMG462 สัมมนาการจัดการอุตสาหกรรม สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2544). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2547). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สง่า ภู่อรงค์. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ และความพึงพอใจของข้าราชการสำนักงานศึกษานิเทศก์ในเขตการศึกษา 7 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สนิท เหลืองบุตรนาค. (2549). ความพึงพอใจของนักศึกษาโครงการฝึกอบรมครูบุคลากรทางการศึกษาประจำการระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกเกษตรศาสตร์ที่มีต่อการเรียนวิชาการขยายพันธุ์พืชของสหวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมจิต สวชนไพบูลย์. (2551). เอกสารคำสอนวิชา กว 571 ประชุมปฏิบัติการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2544). กาวัดผลการศึกษา. กอพลินธุ์: สุวีริยาสาส์น.
- สมบูรณ์ ดันยะ. (2545). การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ประสานพิมพ์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2544). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สมหมาย เปี้ยถนอม. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับการบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). *แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2559)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2553). *Case Method 101*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุคนธ์ธำ ธรรมพุกโซ. (2552). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงวิธีการที่เน้นกระบวนการ กลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์และพฤติกรรม การทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุณี แสงทอง. (2552). *ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างเจตคติในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดทองสุทธาราม กรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพัตรา ตาคม่วง. (2558). *การดำเนินการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหว้า สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์. (2540). *ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพันในจังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาวดี ชัยเลิศ. (2553). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการกลุ่มสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานเกษตร) โดยรูปแบบการสอนแบบบูรณาการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). *19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). *กลยุทธ์การสอนการคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ภาพการพิมพ์.
- อดุล สุรวาทกุล. (2556). *รูปแบบการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรพรรณ พรสีมา. (2553). *การคิด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาทักษะการคิด.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรม กับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุทัย หิรัญโต. (2531). *หลักการบริหารงานบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัยพรรณ สุดใจ. (2545). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2544). *แผนที่ผู้การพัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสตรี-สฤณีวงศ์.
- เอกชัย กี่สุขพันธุ์. (2530). *การบริหาร : ทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

ภาษาต่างประเทศ

- Baker, L. Et al. (1987). *An introduction to small group communication* (3rd ed). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Baxter.P.& Jack.S. (2008). Qualitative case study methodology: Study design and implementation for novice researchers. *The Qualitative Report*, 13(4), 544-559.
- Bloom, Benjamin A. (1956). *Taxonomy of education objective handbook I : Cognitive domain*. New York: David Mc Kay Company.
- Brooke.S.L. (2006). Using the case method to teach online classes: Promoting socratic dialogue and Critical Thinking Skills. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 18(2), 142-149.
- Cliff, W.H. (1999). *How to write a good case in human anatomy and physiology*.
<http://faculty.niagara.edu/bcliff/hapcswri.html>
- Cunningham, R.T. (1971). *Developing teacher competencies*. New Jersey: Prentice Hall.

- David and Wilcock. (2003). *Teaching materials using studies*. Liverpool : The UK Centre for Materials Education.
- Easton, G. (1992). *Learning from case studies* (2nd ed). England : Hall Internationa; (UK) Ltd.
- Ennis, R. H. (1985). *A Logical Basic for Measuring Critical Thinking Skills*. *Journal of Education Leadership*, 43, 45-48.
- Harling, K. (2002) *An Overview of Case Study*.
https://www.farmfoundation.org/news/articlefiles/1028-1_harling.pdf
- Herreid, C. F. (1999). Dialogues as Case Studies : A Discussion on Human Cloning. *Journal of College Science Teaching*, 28(4) : 245.
- Johnson. D.W. & Johnson. R.T. (1991). *Learning Together and Alone*. New Jersey: Englewood cliffs. *Journal of the scholarship of Teaching and Learning*, 13(2), 101-115.
- Kantar.L.D. (2013). *Demystifying instructional innovation: The case of teaching with case studies*. Beirut : American University of Beirut.
- Lane.J.L. (2007). Case writing guide. from from Schreyer Institute for Teaching Excellence
<http://www.schreyerinstitute.psu.edu/pdf/carewritingguide.pdf>
- Martin, J. (2010). *The meaning of the 21st Century*. Bangkok: Papansarn. (in Thai).
- Maslow, A. M. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.
- Postman, L. J. (1969). *Verbal learning and memory*. Harmondsworth: Penguin.
- Powell, J.L. (1994). *Case method in higher education: A case study*. USA: Kansas State University.
- Roger, C. R. (1959). "A Theory of Therapy, and Interpersonal Relationships, as Developed in the Client-Centered Framework", in S. Koch, *Psychology: A Study of Science*. New York: McGraw-Hill.
- Romanowski, M.H. (2009). Teaching using case studies. From Qatar University
http://www.qu.edu.qa/offices/ofid/presentation_Spring2009/1_Teaching_Using_Case_studies_1.pdf
- Shaw, M. E. (1981). *Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior* (3rd ed). New York: McGraw-Hill.
- Shulman, L. S. (1992). "Research on teaching: A historical & personal perspective." In F. Oser, A. Dick, & J. Patry (Eds.), *Effective and responsible teaching: The new synthesis*. San Francisco: Jossey-Bass.

Stanford University. (1994). Speaking of teaching. *STANFORD UNIVERSITY NEWSLETTER ON TEACHING*, 5(2), 1-4.

Yin, R. K. (1994). *Case study research : Design and methods* (2nd ed). Thousand Oaks: Sage.

ภาคผนวก

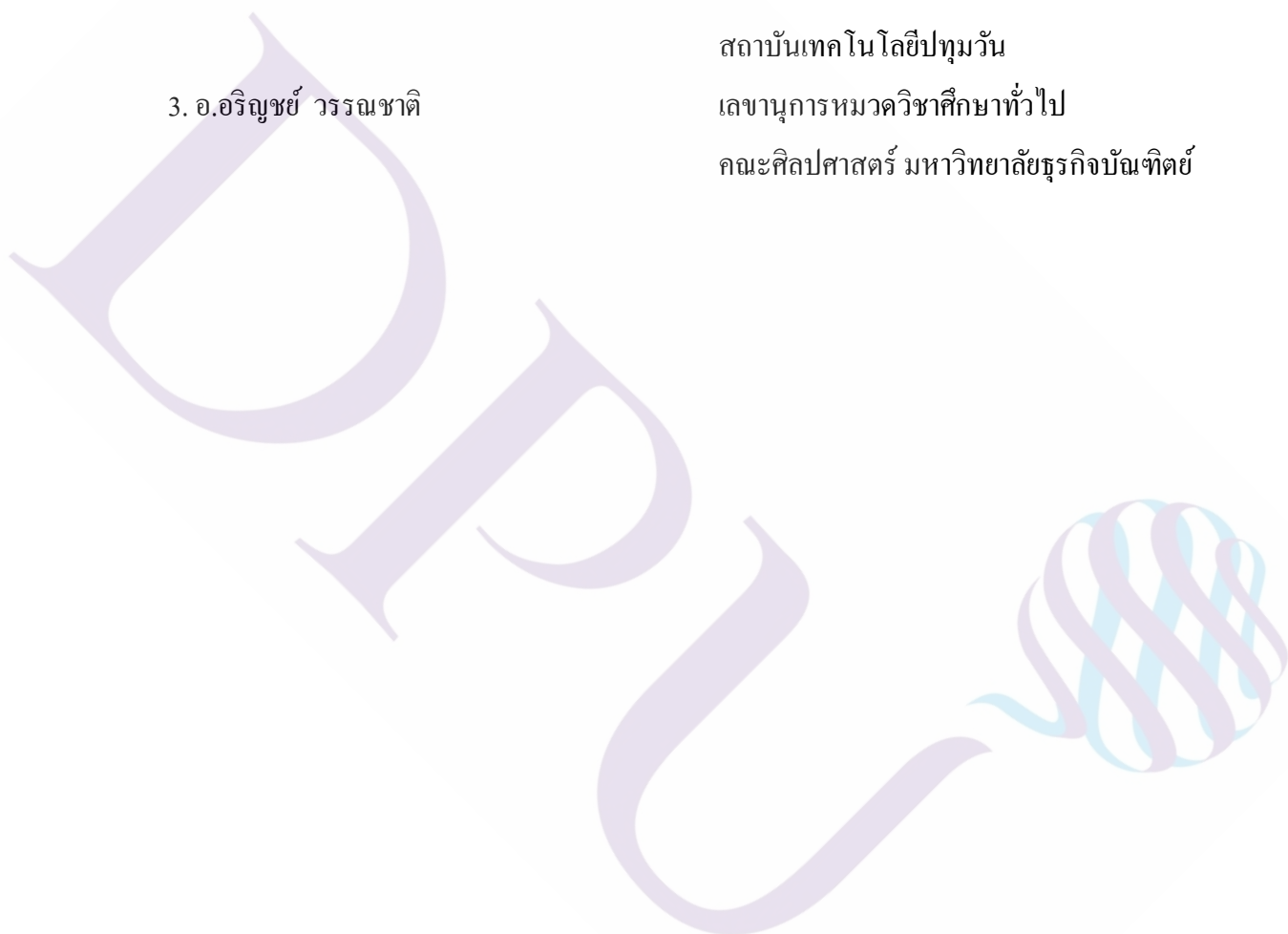
ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองแถม ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครู-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัช วิภาติภูมิประเทศ รักษาการแทน หัวหน้ากลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
3. อ.อริญชย์ วรรณชาติ เลขานุการหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ภาคผนวก ข
แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา
รายวิชาสังคมศึกษา สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน
ชีวิตในสังคม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
เรื่อง ลักษณะของสังคมประชาธิปไตย เวลาเรียน 2 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.2/2 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

สังคมประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนพึงปฏิบัติตามคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์คุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
2. เปรียบเทียบคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยประเทศไทยกับประเทศอื่นได้

กิจกรรมการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์การสอนและ ชิ้นงาน
<p>1. วิเคราะห์คุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย</p> <p>2. เปรียบเทียบคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยประเทศไทยกับประเทศอื่นได้</p>	<p>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาก่อนเรียนรู้</p> <p>2.ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และแนะนำวิธีการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา</p> <p>3.นักเรียนทั้งห้องร่วมกันตอบคำถามว่า สังคมประชาธิปไตยควรมีลักษณะอย่างไร</p> <p>4.นักเรียนคู่วิเคราะห์เหตุการณ์การจลาจลที่ปารีส จากนั้นครูตั้งคำถาม ดังนี้</p> <p>- การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมดังกล่าว เป็นการแสดงออกถึงความเห็นเป็นสังคมประชาธิปไตยหรือไม่ อย่างไร</p> <p>5.ครูเชื่อมโยงคำตอบนักเรียนเข้าสู่การเรียนรู้เรื่องลักษณะของสังคมประชาธิปไตย</p>	<p>1.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</p> <p>2.วีดิทัศน์</p> <p>3.เอกสารกรณีศึกษา</p> <p>4.ใบกิจกรรม</p>
	<p>ขั้นสอน</p> <p>นำเสนอกรณีศึกษา</p> <p>1.ครูแจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “ประชาธิปไตยในสวีเดน” โดยให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจร่วมกัน</p> <p>ระบุประเด็นปัญหา</p> <p>2.นักเรียนร่วมกันระบุประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษาเรื่อง “ประชาธิปไตยในสวีเดน”</p> <p>วิเคราะห์ประเด็นปัญหา</p> <p>3.นักเรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาโดยใช้แนวคิดของบลูม มีดังนี้</p> <p>- วิเคราะห์ความสำคัญ</p> <p>- วิเคราะห์ความสัมพันธ์</p> <p>- วิเคราะห์หลักการ</p>	<p>5.ใบความรู้</p> <p>6.แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์</p> <p>7.แบบประเมินพฤติกรรมการทำงาน</p> <p>รายบุคคล</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์การสอนและ ชิ้นงาน
	<p>อภิปรายทางแก้ปัญหา นำเสนอผลลัพธ์ และสรุป</p> <p>4.นักเรียนสรุปโดยบันทึกลงในใบกิจกรรมเพื่อนำมาอภิปรายร่วมกัน</p> <p>5.ตัวแทนนักเรียนนำเสนอข้อสรุปของตน</p> <p>6.นักเรียนซักถามข้อสงสัยจากเพื่อนที่นำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อสรุปร่วมกัน</p> <p>10.ครูช่วยเพิ่มเติมข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น</p>	
	<p>ขั้นสรุป</p> <p>1.นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่อง ลักษณะของสังคมประชาธิปไตย และนักเรียนตอบคำถามในใบกิจกรรมให้สมบูรณ์แล้วนำมาส่งครู</p>	

กรณีศึกษา

เรื่อง ประชาธิปไตยในสวีเดน

สวีเดนจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีจำนวนผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในแต่ละครั้งสูงที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง คืออยู่ที่ร้อยละ 82.5 โดยเฉพาะ พลเมืองสวีเดนทุกคนที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้งจะเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สำหรับรัฐธรรมนูญของประเทศสวีเดนให้หลักประกันว่าพลเมืองสวีเดนทุกคนจะมีสิทธิและเสรีภาพทัดเทียมกัน รวมทั้งมีความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย ไม่ว่าคุณจะเป็นใคร อายุเท่าไร จะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง จะมาจากชาติพันธุ์ใด หรือมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงต่ำแค่ไหน หากคุณมีถิ่นพำนักอาศัยในสวีเดน คุณก็สามารถมีสิทธิอย่างเต็มที่ในกระบวนการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม

สวีเดนได้มีการฉลองการครบรอบ 250 ปีของพระราชบัญญัติสิทธิเสรีภาพของสื่อ (The Freedom of the Press Act) ในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2309 สวีเดนเป็นประเทศแรกในโลกที่ได้มีการบัญญัติสิทธิเสรีภาพของสื่อไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งหมายถึงคุณมีอิสระในการพิมพ์หนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ได้ตามต้องการ หน่วยงานของรัฐไม่มีสิทธิที่จะตรวจสอบหรือเซ็นเซอร์สิ่งที่คุณได้เขียนไว้ก่อนการตีพิมพ์

สำหรับการออกเสียงประชามติ เป็นเครื่องมือทางการเมืองของประชาธิปไตยที่มักจะสงวนไว้สำหรับประเด็นที่ทำให้ประชาชนแตกแยกออกเป็นฝักเป็นฝ่าย หรือมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่ออนาคตของประเทศเท่านั้น โดยทั่วไปแล้ว รัฐสภาสวีเดนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องที่ควรทำประชามติ และเมื่อการออกเสียงประชามติเสร็จสิ้นลงแล้ว รัฐสภาก็มักจะเป็นผู้ที่ต้องนำผลของการทำประชามติไปปฏิบัติตามในท้ายที่สุด โดยรัฐบาลสวีเดนได้มีการออกเสียงประชามติไปแล้ว 6 ครั้ง เช่น การออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการใช้พลังงานนิวเคลียร์ ออกเสียงประชามติเพื่อเปลี่ยนแปลงการจรรยาบรรณจากเลนส์ชาวยเป็นเลนส์ขว และการออกเสียงประชามติเรื่องการห้ามผลิตและจำหน่ายสุรา การออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป

อ้างอิง : Embassy of Sweden in Bangkok. (2561). ซีรีส์ “ประชาธิปไตยในสวีเดน” [Facebook]. ค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.facebook.com/SwedeninBangkok/posts>.

ใบกิจกรรมกรณีศึกษา เรื่องประชาธิปไตยในสวีเดน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาให้ถูกต้องและสมบูรณ์

1. ระบุประเด็นปัญหา

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ประเด็นปัญหา

2.1 ลักษณะสังคมประชาธิปไตยของประเทศสวีเดนเป็นอย่างไร (วิเคราะห์ความสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

2.2 สังคมประชาธิปไตยในประเทศสวีเดนเหมือนหรือแตกต่างจากประเทศไทยอย่างไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

.....

.....

.....

.....

2.3 นักเรียนคิดว่าสังคมควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะตรงกับลักษณะของสังคมประชาธิปไตย (วิเคราะห์หลักการ)

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง ลักษณะของสังคมประชาธิปไตย

พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง เป็นการสนองความต้องการพื้นฐานทางธรรมชาติของมนุษย์ ที่มีความต้องการเสรีภาพ ความเสมอภาค และการเคารพในศักดิ์ศรีมนุษย์

การดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตยนั้นจะต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักการและอุดมคติประชาธิปไตย กล่าวคือ ต้องยอมรับว่าทุกคนเสมอภาคกัน เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน รวมทั้งต้องปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบต่อกันและกัน สังคม และประเทศชาติอย่างเคร่งครัด

สำหรับการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีความสำคัญต่อประเทศชาติในทุกด้าน เช่น ทำให้สังคมและประเทศพัฒนาได้อย่างมั่นคง และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะเมื่อสมาชิกทุกคนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อกัน ย่อมทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และยอมทำให้การดำเนินการตามนโยบายต่างๆ เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติให้เป็น ไปตามที่แถลงไว้ในรัฐสภา รวมทั้งประเทศไทยก็จะเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ

ลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย

โดยทั่วไปลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็น “สังคมประชาธิปไตย” ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้เป็นพลเมืองของรัฐเป็นเจ้าของอำนาจอิสระหรืออำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในการปกครองประเทศ ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศหรือแม่บทของกติกาสังคม ดังนั้น ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของสังคมประชาธิปไตย ก็คือต้องเปิด โอกาสให้ประชาชนปกครองตนเองหรือเลือกผู้แทนปกครองแทนตน

2. เป็นสังคมที่ยึดหลักความเสมอภาค สังคมประชาธิปไตยเป็นพลเมืองมีความเท่าเทียมกัน ตามกฎหมายในฐานะพลเมืองของรัฐ ไม่ว่าเชื้อชาติ ศาสนาใด ภาษาใด ถิ่นกำเนิดใด หรือเพศใด

3. คนในสังคมยึดหลักนิติธรรม หมายความว่า ประเทศที่ปกครองด้วยประชาธิปไตยต้องมี รัฐธรรมนูญที่ให้หลักประกันทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนเอาไว้ ซึ่ง รัฐบาลละเมิดมิได้

4. เป็นสังคมที่ยึดหลักการประนีประนอม หมายถึง สมาชิกในสังคมจะต้องรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ดึงดันแต่ความคิดของตนเป็นสำคัญ พยายามประสานความคิดของตนให้ สอดคล้อง เป็นการแก้ไขปัญหาคด้วยการผ่อนปรนให้แกกัน

5. การยอมรับการตัดสินใจของฝ่ายข้างมาก หมายความว่า ประชาชนแต่ละกลุ่มที่ผลประโยชน์ และอาชีพแตกต่างกัน ย่อมจะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน แต่เมื่อองค์กรที่มีอำนาจตัดสินใจขาดปัญหา นั้นได้รับฟังความคิดเห็นของทุกกลุ่มแล้ว ได้ตัดสินใจด้วยเสียงข้างมาก ปัญหาความขัดแย้งก็ควรยุติ แต่อย่างไรก็ตามก็ต้องเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของฝ่ายข้างน้อยด้วยเช่นกัน

6. เป็นสังคมที่ยึดหลักการเคารพเหตุผล หมายความว่า คนในสังคมต้องเคารพเหตุผลมากกว่า บุคคล รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง หลีกเลี่ยงความรุนแรง ซึ่งประชาธิปไตยจะดำเนินไปได้ด้วยดีก็ ต่อเมื่อรับฟังความคิดเห็นทุกฝ่าย เพื่อค้นหาเหตุผลที่แท้จริง เพราะเหตุผลเท่านั้นที่จะจรรโลง ประชาธิปไตยให้ดำเนินต่อไปได้

7. ประชาชนทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อคนในสังคมมี ความรู้สึกรู้ว่าตนเป็นเจ้าของประเทศ

คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ในสังคมประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนควรมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

1. เป็นบุคคลที่เคารพในเหตุผล หรือข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย เพื่อค้นหาเหตุผลหรือความจริงที่ถูกต้อง

2. เป็นบุคคลที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่เลือกปฏิบัติ อดทน อดกลั้น อดทนอดหยาม ยึดหลักความเท่าเทียมในสิทธิ เสรีภาพ รวมถึงมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ และให้โอกาสทางสังคม

3. เป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ คือสำนึกในหน้าที่ของตนต่อส่วนรวม รับผิดชอบต่อสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นเข้าไปแก้ไขปัญหุมชนหรือองค์กรที่สังกัด

4. ต้องเป็นบุคคลที่เคารพกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เนื่องจากกฎหมายเป็นเครื่องมือทำให้สังคมมีระเบียบ เกิดความสงบสุข ดังนั้นประชาชนจึงต้องเคารพกฎหมายและช่วยกันทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์

5. ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต โดยเป็นไปตามหลักศาสนา วัฒนธรรมของชาติและชุมชนที่ตนอาศัย

อ้างอิง

กรมพล ท่องธรรมชาติ และคณะ. (2551). *สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.2*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

เรื่อง ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการในการตรากฎหมาย เวลาเรียน 2 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 2.2 ม.2/1 อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย

สาระสำคัญ

เมื่อคนหมู่มากมาอยู่รวมกันเป็นสังคม จำเป็นจะต้องมีกฎหมาย เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นกับสังคม และการตราภาษานั้นจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการตรากฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของกฎหมายได้
2. วิเคราะห์ขั้นตอนในการตรากฎหมายได้

กิจกรรมการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์การ สอนและชิ้นงาน
<p>1. อธิบายความหมายและความสำคัญของกฎหมายได้</p> <p>2. วิเคราะห์ขั้นตอนในการตรากฎหมายได้</p>	<p>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพราะเหตุใดจึงต้องมีกฎหมาย - ถ้าในสังคมไม่มีกฎหมายจะเกิดอะไรขึ้น <p>2.นักเรียนคู่วิดีทัศน์ข่าว “เพื่อนบ้านเปิดเพลงดัง เตือน กลับถูกค่า 30-11-61 ข่าวเย็นไทยรัฐ” และตอบคำถามครู ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> -นักเรียนคิดว่ากรกระทำของเพื่อนบ้านดังกล่าว ถูกต้องหรือไม่อย่างไร -แนวทางใดบ้างที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งดังกล่าวได้ -หากสังคมไม่มีกฎหมายจะส่งผลกระทบต่อกรดำเนินชีวิตอย่างไร <p>3.ครูเชื่อมโยงคำตอบนักเรียนเข้าสู่กรเรียนเรื่อง ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการในการตรากฎหมาย</p>	<p>1.วีดิทัศน์</p> <p>2.เอกสาร กรณีศึกษา</p> <p>3.ใบกิจกรรม</p> <p>4.ใบความรู้</p> <p>5.แบบประเมิน ความสามารถ</p>
	<p>ขั้นสอน</p> <p>นำเสนอกรณีศึกษา</p> <p>1.ครูแจกเอกสารกรณีศึกษา เรื่อง “การผ่านร่างกฎหมายเก็บภาษีคนขายของออนไลน์ของสนช.” โดยให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจร่วมกัน</p> <p>ระบุประเด็นปัญหา</p> <p>2.นักเรียนแต่ละคนระบุประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษาเรื่อง “การผ่านร่างกฎหมายเก็บภาษีคนขายของออนไลน์ของสนช.”</p> <p>วิเคราะห์ประเด็นปัญหา</p> <p>3.นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์กรณีศึกษาโดยใช้แนวคิดของบลูม มีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> -วิเคราะห์ความสำคัญ -วิเคราะห์ความสัมพันธ์ -วิเคราะห์หลักการ 	<p>การคิดวิเคราะห์</p> <p>6.แบบประเมิน พฤติกรรมการ ทำงานรายบุคคล</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์การสอนและชิ้นงาน
	<p>อภิปรายทางแก้ปัญหา นำเสนอผลลัพธ์ และสรุป</p> <p>4.นักเรียนสรุปโดยบันทึกลงในใบกิจกรรมเพื่อนำมาอภิปรายร่วมกัน</p> <p>5.ตัวแทนนักเรียนนำเสนอข้อสรุปของตน</p> <p>6.นักเรียนซักถามข้อสงสัยจากเพื่อนที่นำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อสรุปร่วมกัน</p> <p>7.ครูช่วยเพิ่มเติมข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ให้นักเรียนแต่ละคนที่นำเสนอ</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1.นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่อง สังคมประชาธิปไตย และนักเรียนตอบคำถามในใบกิจกรรมให้สมบูรณ์แล้วนำมาส่งครู</p>	

กรณีตัวอย่าง

เรื่อง การผ่านร่างกฎหมายเก็บภาษีคนขายของออนไลน์ของสนช.

เมื่อวันที่ 4 ธ.ค.2561 ที่รัฐสภา การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ที่มีนายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองประธานสนช. คนที่ 1 เป็นประธานการประชุม ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นว่าด้วยการชำระหนี้ภาษีผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ และการแจ้งรายละเอียดของบุคคล และนิติบุคคล ที่มีความเคลื่อนไหวทางบัญชีรับโอน และฝากเงินเกิน 3,000 ครั้งต่อปี หรือการฝากหรือรับโอนเงิน 200 ครั้ง รวมมูลค่า 2 ล้านบาทขึ้นไปต่อปี เพื่อให้กรมสรรพากรตรวจสอบ และนำไปสู่การเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในวาระ 2 และวาระ 3

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ในการประชุมดังกล่าว สนช. ได้แสดงความเห็นคัดค้าน และขอให้แก้ไขสาระเพิ่มเติม เนื่องจากการรับฟังความเห็นประชาชนไม่ทั่วถึง และเนื้อหาสร้างภาระเกินความจำเป็น รวมถึงขาดหลักเกณฑ์รายละเอียดที่ชัดเจน ทำให้อาจกระทบกับ สนช. ที่ได้รับเงินโอนจากค่าเบี้ยประชุม หรือรายได้อื่น เช่น เงินทำบุญทอดกฐิน ก็ได้รับผลกระทบไปด้วย

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า การถกเถียงยังไม่ได้ข้อสรุปทำให้ต้องพักการประชุมนาน 45 นาที เพื่อให้ กมธ. และสนช. ที่ยังติดใจหารือนอกกรอบ และผลการหารือนอกกรอบดังกล่าวทำให้ กมธ. ยอมแก้ไข มาตรา 3 วรรคสอง (2) ว่าด้วยการรายงานข้อมูลการฝาก หรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกัน ตั้งแต่ 200 ครั้ง เป็น 400 ครั้ง ขณะที่ยอดรวมของธุรกรรมดังกล่าวยังคงเดิม คือ ตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป จากนั้น ที่ประชุมได้ลงมติในวาระ 3 ผลปรากฏว่า ที่ประชุมสนช. ที่มีผู้แสดงตนต่อที่ประชุม 146 คน ลงมติเห็นชอบ 139 เสียง และงดออกเสียง 7 เสียง ทั้งนี้ ที่ประชุมยังได้เห็นด้วยกับข้อสังเกตของกมธ. ที่ระบุให้ผู้มีหน้าที่รายงานข้อมูล ได้แก่ สถาบันการเงินของเอกชน และของรัฐ รวมถึงผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ ต้องส่งรายละเอียดให้กรมสรรพากร เพื่อใช้ประมวลร่วมกับข้อมูลอื่นๆ เพื่อคัดเลือกรายบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งกรมสรรพากรต้องพัฒนาระบบการทำงาน เพื่อไม่ทำให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจแบบเลือกปฏิบัติ และเพื่อให้ประชาชนเสียภาษีได้ถูกต้องและได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

อ้างอิง : ข่าวสดออนไลน์. (2561). *สนช.ผ่านร่างกม.เก็บภาษีคนขายของออนไลน์ รับเงินโอน3พันครั้งต่อปี..โดนสรรพากรสอบ*. ค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561, จาก

https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_1912020

ใบกิจกรรม กรณีศึกษาเรื่องการผ่านร่างกฎหมายเก็บภาษีคนขายของออนไลน์ของสนช.

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาให้ถูกต้องและสมบูรณ์

1. ระบุประเด็นปัญหา

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ประเด็นปัญหา

2.1 จงอธิบายสาระสำคัญของกฎหมายเก็บภาษีคนขายของออนไลน์ (วิเคราะห์ความสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

2.2 กฎหมายมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมอย่างไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

.....

.....

.....

.....

2.3 การตรากฎหมายต้องอาศัยกระบวนการใดบ้างและบุคคลใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าว (วิเคราะห์หลักการ)

.....

.....

.....

.....

2.4 ให้นักเรียนเสนอแนวทางแก้ปัญหาบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ยุติธรรมในสังคมไทย
(วิเคราะห์หลักการ)

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง ความหมาย ความสำคัญและกระบวนการในการตรากฎหมาย

ความหมายของกฎหมาย

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ทรงอธิบายว่า “กฎหมาย คือ คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตาม ธรรมดาต้องลงโทษ”

พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายความหมายของกฎหมายว่า “กฎที่สถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ ตราขึ้นหรือที่เกิดขึ้นจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือ เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตาม หรือเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐ

จากคำนิยามของท่านผู้รู้ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า กฎหมาย คือ บรรดาข้อบังคับของรัฐ หรือประเทศที่ใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และใช้บังคับความประพฤติของบุคคลอันเกี่ยวข้องด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกัน ผู้ใดฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษและเมื่อปฏิบัติตามก็ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคม

ความสำคัญของกฎหมาย

กฎหมายมีความสำคัญอย่างมากในฐานะที่ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความยุติธรรมขึ้นในสังคม ซึ่งความสำคัญของกฎหมายได้สรุปไว้ ดังนี้

1. กฎหมายสร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยให้กับสังคมและประเทศชาติ คนเราเมื่ออยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ถ้าทำอะไรกันตามชอบใจ ตามอัธยาศัยของแต่ละคน โดยไม่มีขอบเขตก็อาจกระทบกระทั่งกัน ผิดใจกัน การกระทำบางอย่างอาจไปกระทบผู้อื่นให้เดือดร้อนได้ จึงต้องใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสร้างความสงบเรียบร้อยแก่สังคมและประเทศชาติ

2. กฎหมายเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องได้รับโทษ และในปัจจุบันกฎหมายจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของเราตั้งแต่เกิดจนตาย

3. กฎหมายก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม คนเราทุกคนย่อมต้องการความยุติธรรมด้วยกันทั้งสิ้น การที่จะตัดสินว่าการกระทำใดถูกต้องหรือไม่นั้นย่อมต้องมีหลักเกณฑ์ ฉะนั้นกฎหมายจึงเป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่เป็นหลักของความยุติธรรม

4. กฎหมายเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การกำหนดนโยบายพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปในทางใดหรือคุณภาพของพลเมืองเป็นอย่างไร ก็จำเป็นต้องมีกฎหมายออกมาใช้บังคับเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายของการพัฒนาที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการตรากฎหมาย

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงกระบวนการตราพระราชบัญญัติ เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษา โดยทั่วไปร่างพระราชบัญญัตินั้น สามารถกำหนดเรื่องต่างๆตามหลักการที่ประสงค์จะให้มียผลบังคับในสังคมได้ทุกเรื่อง มีข้อจำกัดเพียงว่าต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ โดยมีกระบวนการตราพระราชบัญญัติในรัฐสภา ดังนี้

1. การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ผู้ที่มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ คณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งพรรคการเมืองที่สังกัดมีมติให้เสนอได้ และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสังกัดพรรคการเมืองเดียวกันลงชื่อรับรองไม่น้อยกว่า 20 คน หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน

2. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ผู้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ รัฐสภา โดยต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรก่อน แล้วจึงเสนอให้วุฒิสภาพิจารณา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร จะพิจารณาโดยแบ่งออกเป็น 3 วาระคือ

- วาระที่ 1 รับหลักการ: ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาเฉพาะหลักการของร่างพระราชบัญญัติว่า เกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง มีความเหมาะสม จำเป็นหรือไม่ โดยไม่พิจารณารายละเอียดอื่น ๆ แล้วลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่ ถ้าไม่รับหลักการก็ตกไป ถ้ารับหลักการก็จะตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณารายละเอียด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนมีสิทธิเสนอขอเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติม ต่อประธานคณะกรรมการ เรียกว่า *แปรญัตติ*

- วาระที่ 2 การพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ: สภาผู้แทนราษฎรให้ “คณะกรรมการ” พิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ

- วาระที่ 3 ลงมติให้ความเห็นชอบ: ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร จะลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติมใด ๆ อีกไม่ได้ ถ้าไม่เห็นชอบก็ตกไป ถ้าเห็นชอบด้วยก็ส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

3.การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา

วุฒิสภาจะพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมาน โดยแบ่งออกเป็น 3 วาระ เช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎร และจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 60 วัน ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 30 วัน เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ

ถ้าวุฒิสภามีมติไม่เห็นชอบ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งคืนสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา 180 วัน ได้ล่วงพ้นไป ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติดี้นั้นร่างพระราชบัญญัติเดิม ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

4.การตราร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ภายใน 20 วัน โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการร่างพระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบและพระราชทานคืนมา หรือเมื่อพ้น 90 วันแล้ว มิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้ารัฐสภาลงมติดี้นั้นตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้า ๆ อีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายใน 30 วัน ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษา ใช้บังคับเป็นกฎหมายเสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

5.การประกาศใช้พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

อ้างอิง

- กรมตททองธรรมเนียมและคณะ. (2551). *สังคคศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.2*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

- Thailaws. *ขั้นตอนการร่างกฎหมาย*. ค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561, จาก http://www.thailaws.com/aboutthailaw/thai_15.htm

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ เวลาเรียน 3 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.2/1 อธิบายและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ

สาระสำคัญ

เมื่อคนหมู่มากมาอยู่รวมกันเป็นสังคม จำเป็นต้องมีกฎหมาย เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นกับสังคม และการตรากฎหมายนั้นจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการตรากฎหมาย

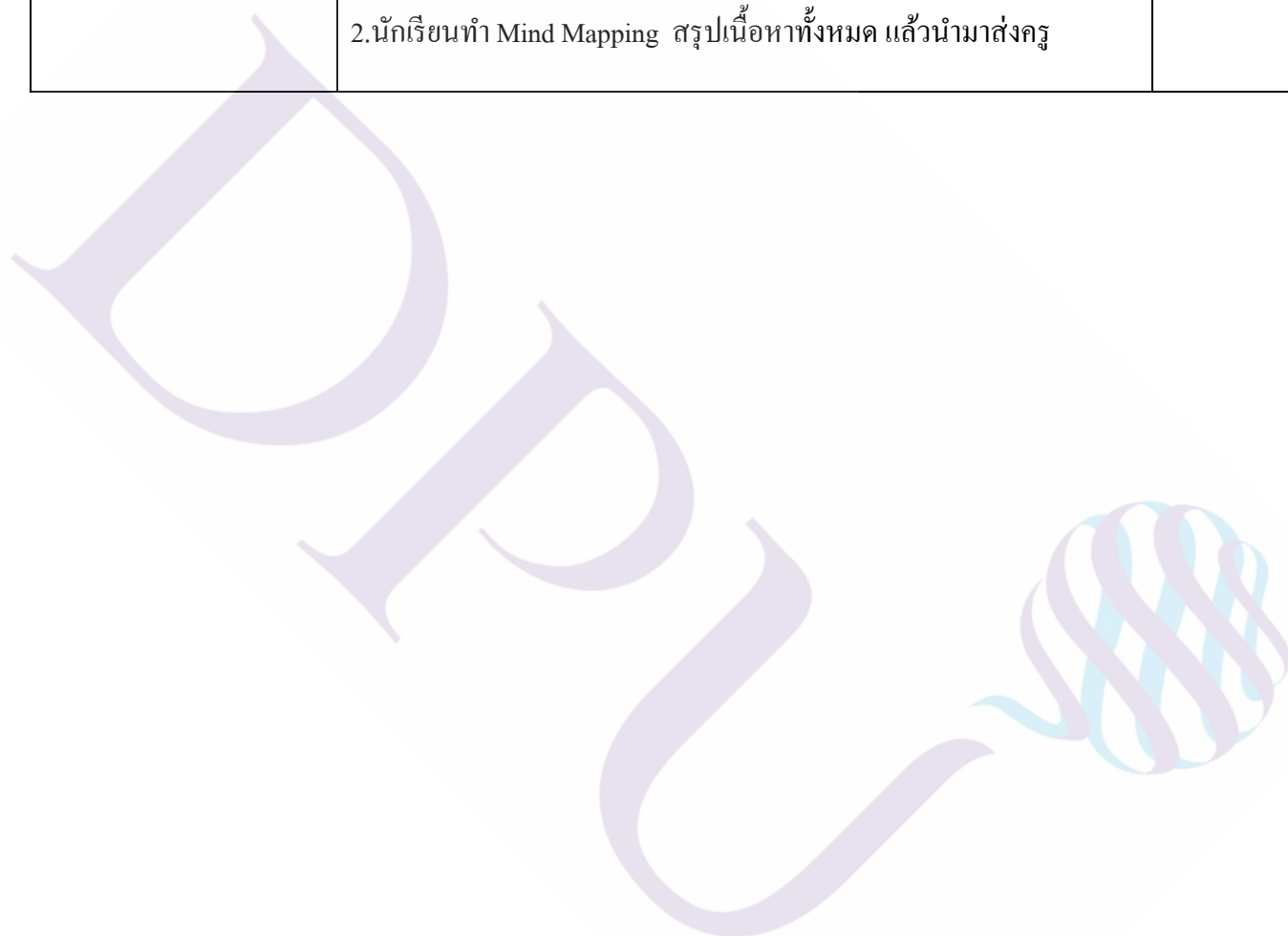
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติได้

กิจกรรมการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์การ สอนและชิ้นงาน
1. วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติได้	<p>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.นักเรียนดูรูปภาพการเรียกร้องของพนักงานบริษัท บุคคลไปยื่นภาษี การลักลอบตัดไม้ในป่าสงวนฯ และตอบคำถาม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกระทำดังกล่าวถูกหรือผิดกฎหมาย และส่งผลดีหรือเสียอย่างไร <p>2.ครูจัดกลุ่มนักเรียนแบบคละความสามารถ กลุ่มละ 6 คน</p> <p>ขั้นสอน</p> <p>นำเสนอกรณีศึกษา</p> <p>2.ครูมีกรณีศึกษา 3 เรื่อง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากรณีศึกษากลุ่มละ 1 ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีศึกษาเรื่อง “คาราไม่เสียภาษี” - กรณีศึกษาเรื่อง “การละเมิดแรงงานเด็กผู้หญิง” - กรณีศึกษาเรื่อง “การบุกรุกป่า” <p>ระบุประเด็นปัญหา</p> <p>3.นักเรียนแต่ละกลุ่มระบุประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา</p> <p>วิเคราะห์ประเด็นปัญหา</p> <p>4.นักเรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาโดยใช้แนวคิดของบลูม มีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> -วิเคราะห์ความสำคัญ -วิเคราะห์ความสัมพันธ์ -วิเคราะห์หลักการ <p>อภิปรายทางแก้ปัญหา นำเสนอผลลัพธ์ และสรุป</p> <p>5.นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปโดยบันทึกลงในใบกิจกรรมเพื่อนำมาอภิปรายร่วมกัน</p> <p>6.นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอข้อสรุปกรณีศึกษาของกลุ่มตน</p> <p>7.นักเรียนซักถามข้อสงสัยจากเพื่อนที่นำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อสรุปร่วมกัน</p> <p>8.ครูช่วยเพิ่มเติมข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ในแต่ละกลุ่มที่นำเสนอ</p>	<p>1.รูปภาพ</p> <p>2.เอกสารกรณีศึกษา</p> <p>3.ใบกิจกรรม</p> <p>4.ใบความรู้</p> <p>5.แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์</p> <p>6.แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายกลุ่ม</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์การสอนและชิ้นงาน
	<p>ขั้นสรุป</p> <p>1.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ และนักเรียนตอบคำถามในใบกิจกรรมให้สมบูรณ์</p> <p>2.นักเรียนทำ Mind Mapping สรุปเนื้อหาทั้งหมด แล้วนำมาส่งครู</p>	

กรณีตัวอย่างที่ 1

เรื่อง คาราไม่เสียภาษี

นายทศศักดิ์ เล็กอุทัย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ในฐานะกำกับดูแลกรมสรรพากรเปิดเผยว่า กรณีที่คาราสาวเอ (นามสมมุติ) มีการหลีกเลี่ยงภาษี ทางกระทรวงการคลัง และกรมสรรพากรได้หารือร่วมกันว่า จะจัดให้มีการสัมมนาให้ความรู้แก่บุคคลที่มีรายได้พิเศษ เช่น คารานักแสดง นักกีฬา เพื่อให้เข้าใจและรับทราบถึงแนวทางการเสียภาษีที่ถูกต้องและสิทธิประโยชน์ที่ควรได้"ที่ผ่านมา กรมฯก็มีการตรวจสอบการเสียภาษีของบุคคลทั่วไปอย่างปกติ เพียงแต่ไม่เป็นข่าว จึงดูเหมือนกับว่า กรมฯจะไม่มีตรวจสอบ ฉะนั้น เมื่อมีประเด็นของคาราสาวเอ (นามสมมุติ) เกิดขึ้น ทางกรมฯได้เร่งให้มีการตรวจสอบ จึงไม่ใช่เรื่องที่ผิดปกติแต่อย่างใด"

เขากล่าวด้วยว่า กรณีที่มีการแจ้งการเสียภาษีที่เป็นเท็จ บทลงโทษตามกฎหมายมาตรา 37 ของกฎหมายสรรพากรกำหนดโทษไว้ทั้งทางแพ่งและอาญา โดยผู้ใดที่รู้หรือจงใจแจ้งเท็จ หรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อเลี่ยงภาษี จะมีโทษทางแพ่ง คือ จะมีเบี้ยปรับ 1 เท่าของภาษีที่ขาดและมีเงินเพิ่มอีก 1.5% ส่วน โทษทางอาญา คือ จำคุก 3 เดือน แต่ไม่เกิน 7 ปี ส่วนโทษปรับตั้งแต่ 2,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท "เราจะเริ่มจัดสัมมนาให้ความรู้ด้านการเสียภาษีในเดือนหน้า เพราะบุคคลที่มีรายได้พิเศษนี้ จะมีวิธีการเสียภาษีที่แตกต่างกับบุคคลธรรมดาทั่วไป ดังนั้น อาจมีขั้นตอนและวิธีการที่มีความแตกต่างกันในรายละเอียด จำเป็นต้องให้ความรู้อย่างทั่วถึง" นายทศศักดิ์ กล่าว

ปัจจุบันกรมสรรพากรได้มีการขึ้นทะเบียน รวบรวมประวัติการเสียภาษีของผู้มีเงินได้เป็นอย่างดี ซึ่งกรณีบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น คารานักแสดง พิธีกรชื่อดัง รวมถึงกลุ่มอาชีพอิสระที่มีรายได้สูงๆ กรมสรรพากรได้มีการขึ้นบัญชีไว้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอยู่แล้ว

อ้างอิง : วอยซ์ทีวี. (2555). คลังชี้โทษคาราเอ ถึงขั้นติดคุก หากยื่นภาษีเท็จ. ค้นเมื่อวันที่ 10

พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.voicetv.co.th/read/48963>

หมายเหตุ : ชื่อบุคคลเป็นการสมมติขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนเท่านั้น ผู้เขียนไม่ได้มีเจตนาดูหมิ่นผู้ใด

กรณีตัวอย่างที่ 2

เรื่อง การละเมิดแรงงานเด็กผู้หญิง

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน บุคช่วยลูกจ้างร้านก๋วยเตี๋ยว จ.ฉะเชิงเทรา พบแรงงานเด็กหญิง ชาวเมียนมา 8 คน เร่งเอาผิดนายจ้าง พร้อมเรียกร้องสิทธิลูกจ้าง

นายอภิญา สุจริตตานันท์ รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กสร.) เปิดเผยถึงกรณีที่มีมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) นำลูกจ้างมาขึ้นหนังสือร้องเรียนนายจ้างใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย และทำร้ายร่างกายลูกจ้างว่า เมื่อได้รับเรื่องดังกล่าวจึงได้จัดประชุมวางแผนและหาแนวทางช่วยเหลือ โดยเมื่อวันที่ 6 ต.ค. 60 เวลา 8.00 น. ชุดเฉพาะกิจคุ้มครองแรงงานพนักงานตรวจแรงงานสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันเข้าตรวจร้านนางบี (นามสมมติ) เจ้าของร้านอาหารชื่อดัง ซึ่งตั้งอยู่ตำบลเขาหินอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามีการจ้างแรงงานหญิงชาวเมียนมา รวม 10 คน ซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 8 คน นอกจากนี้ยังพบว่านายจ้างจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ค้างจ่ายค่าจ้างบางส่วน และทำร้ายร่างกายลูกจ้าง

รองอธิบดีกสร. กล่าวต่อไปว่า ขณะนี้แรงงานเด็กทั้ง 8 คน อยู่ในความดูแลของมูลนิธิ LPN และ อยู่ระหว่างการสอบสวนเพื่อคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ สำหรับความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิแรงงาน กสร. ได้มอบหมายให้พนักงานตรวจแรงงานสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

อ้างอิง : อาร์วายทีไนน์. (2560). คลังซีโทยคาราเอ ถึงขั้นติดคุก หากยื่นภาษีเท็จกสร. ช่วย 8 แรงงานเด็กร้านอาหารชื่อดัง พร้อมทวงค่าจ้างและดำเนินคดีนายจ้างตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน. ค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/2723427>

หมายเหตุ : ชื่อบุคคลและสถานที่เป็นการสมมติขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนเท่านั้น ผู้เขียนไม่ได้มีเจตนาดูหมิ่นผู้ใด

กรณีตัวอย่างที่ 3

เรื่อง การบุกรุกป่า

จากกรณีที่นายซี (นามสมมุติ) ประธานบริหารบริษัทยักษ์ใหญ่ของประเทศไทย และพวก
รวม 4 คน ลักลอบเข้าพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร และล่าสัตว์ป่า ซึ่งมีการดำเนินคดี
กับ นายซี (นามสมมุติ) และพวก 9 ข้อหา

ผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เช่น ร่วมกันล่าสัตว์ป่าในเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 36 และมาตรา 53 แห่ง
พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน
5 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 เช่น ร่วมกันเก็บหาของป่าในเขตป่า
สงวนแห่งชาติโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 14 ต้องระวางโทษตามมาตรา
มาตรา 31 กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 2
หมื่นบาทถึง 2 แสนบาท

สำหรับความผิดต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง
และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 (ซึ่งตามข่าวอาวุธปืนเหมือนว่าจะเป็นปืนที่ได้รับใบอนุญาตให้มี
ตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ ส่วนใบอนุญาตให้พาอาวุธปืนนั้น ไม่แน่ใจว่าจะมีหรือไม่ หากไม่ได้รับ
ใบอนุญาตให้พาอาวุธปืนก็จะเป็นความผิดตาม มาตรา 8 ทวิ ซึ่งต้องระวางโทษตามมาตรา 72
ทวิ วรรคสอง กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับ
ไม่เกิน 1 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

อ้างอิง : สปริงนิวส์. (2560). 9 ข้อหา “นายซี” ล่าเสือดำ หนักสุด 10 ปี “หาของป่าเขตป่าสงวนฯ”.

ค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.springnews.co.th/crime/212655>

หมายเหตุ : ชื่อบุคคลและสถานที่เป็นการสมมุติขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนเท่านั้น ผู้เขียน
ไม่ได้มีเจตนาดูหมิ่นผู้ใด

ใบกิจกรรม

กรณีศึกษาเรื่อง.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาให้ถูกต้องและสมบูรณ์

1. ระบุประเด็นปัญหา

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ประเด็นปัญหา

2.1 จากกรณีศึกษา นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมใดที่สะท้อนถึงการทำผิดกฎหมาย (วิเคราะห์ความสำคัญ)

.....

.....

.....

2.2 จากกรณีศึกษา รัฐมีส่วนร่วมได้อย่างไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

.....

.....

.....

2.3 นักเรียนคิดว่ากฎหมายใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาและกฎหมายดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการ)

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ

กฎหมายภาษีอากร

กฎหมายภาษีอากร หมายถึง กฎหมายเกี่ยวกับการจัดหารายได้ให้กับรัฐโดยใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บ ภาษีอากรเป็นสิ่งที่รัฐบังคับจัดเก็บจากประชาชนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งภาษีอากรที่รัฐหรือท้องถิ่นเรียกเก็บอยู่ในปัจจุบันมีหลายประเภท ที่สำคัญคือ **ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไปหรือจากหน่วยงานที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด และมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจะเก็บเป็นรายปี สำหรับบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชันติบุคคล กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง

ลักษณะของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบ่งออกได้ ดังนี้

1. ภาษีเงินได้ หมายถึง ภาษีที่รัฐเก็บจากบุคคล โดยคำนวณอัตราจากรายได้ของบุคคลที่ได้รับในปีหนึ่งๆ รายได้ดังกล่าวนี้ตามกฎหมายเรียกว่า “เงินได้พึงประเมิน”
2. เงินได้พึงประเมิน หมายถึง ตัวเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่อาจคิดคำนวณเป็นเงิน หรือทั้งตัวเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ปะปนกัน

กฎหมายแรงงาน

กฎหมายแรงงาน คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของนายจ้าง ลูกจ้าง องค์กรของนายจ้าง และองค์กรของลูกจ้าง รวมทั้งมาตรการที่กำหนด ให้นายจ้าง ลูกจ้างและองค์กรดังกล่าวปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้การจ้างงาน และความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างเป็นไปโดยเหมาะสม

การปฏิบัติระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง มีดังนี้

1. ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างให้ถูกต้องตามสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
2. ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงในการจ้างงานโดยเท่าเทียมกัน เว้นแต่ลักษณะหรือสภาพงานไม่อาจปฏิบัติเช่นนั้นได้
3. ให้นายจ้างประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ โดยกำหนดเวลาเริ่มและสิ้นสุดแต่ละวันของลูกจ้างไม่เกินเวลาแต่ละประเภทงาน แต่ต้องไม่เกิน 8 ชั่วโมง
4. ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราวๆไป ในกรณีที่ฉุกเฉิน นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่จำเป็น
5. ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด เว้นแต่ลักษณะงานต้องทำติดต่อกันหรือฉุกเฉิน นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น และนายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้สำหรับบางกิจการ เช่น โรงแรม สถานพยาบาล สยามคม เป็นต้น
6. ในวันที่มีการทำงาน นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักระหว่างการทำงานไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง หลังจากที่ถูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกิน 5 ชั่วโมงติดต่อกัน
7. นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีวันหยุดประจำสัปดาห์ไม่น้อยกว่า 1 วัน
8. ให้นายจ้างประกาศวันหยุดตามประเพณีให้ลูกจ้างทราบ ปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 13 วัน
9. ลูกจ้างที่ทำงานติดต่อกันครบ 1 ปี มีสิทธิหยุดพักผ่อนประจำปีไม่น้อยกว่า 6 วัน

การใช้แรงงานหญิง

กฎหมายกำหนดข้อห้ามไว้ดังนี้

1. ห้ามทำงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกาย
2. ห้ามหญิงมีครรภ์ทำงานในส่วนเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ที่มีความสั่นสะเทือนหรืองานขับเคลื่อนหรือติดไปกับยานพาหนะ หรืองานที่ต้องใช้แรงงานหนัก

การใช้แรงงานเด็ก

เด็กจะได้รับการคุ้มครองการใช้แรงงาน ดังนี้

1. ห้ามใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
2. ห้ามใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในกิจการบางประเภท และทำงานระหว่างเวลา 22.00-6.00 น. ทำงานวันหยุด และทำงานล่วงเวลา
3. ให้ลูกจ้างเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีสิทธิลาเพื่อรับการอบรม สัมนาที่จัดโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานรัฐ โดยได้รับค่าจ้างแต่ไม่เกิน 30 วันต่อปี
4. การว่าจ้างเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องแจ้งพนักงานตรวจสอบแรงงานภายใน 15 วัน

กฎหมายการปกครอง

กฎหมายการปกครอง คือ กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบขององค์กรฝ่ายปกครอง การดำเนินงานของฝ่ายปกครอง และความสัมพันธ์ในทางปกครองระหว่างฝ่ายปกครองกับเอกชน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง มี 2 แบบ ดังนี้

การปกครองแบบรวมอำนาจ หมายถึง การปกครองแบบรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเพื่อเป็นการประสานงานทั่วไปของรัฐบาล แบ่งออกเป็น *สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง และกรม* โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2539

การปกครองแบบกระจายอำนาจ หมายถึง การปกครองที่รัฐมอบอำนาจให้กับองค์กรปกครองอื่น ๆ แบ่งออกเป็น *องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษ* ได้แก่ *กรุงเทพมหานครและพัทยา* โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทยได้นำทรัพยากรธรรมชาติมาพัฒนาประเทศ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลง จึงมีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้

กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอยู่ด้วยกันหลายฉบับ สำหรับที่นักเรียนควรรู้ มีดังนี้

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มีสาระสำคัญดังนี้

“คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ” มีอำนาจและหน้าที่หลายประการที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม “กองทุนสิ่งแวดล้อม” เป็นกองทุนที่มีหน้าที่บริหารเงินกองทุนเพื่อใช้ในด้านสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ดำเนินการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- การกำหนดเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

อ้างอิง

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2551). *สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.2*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

กฎหมาย. ค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561, จาก

<https://sites.google.com/site/khrupiasangkhsuksa/home/sangkhsuksa-m-2/kdhmay-m-2>

ภาคผนวก ก

แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์

แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษา

หน่วยการเรียนรู้/บทที่.....วันที่.....

คำชี้แจง ใส่คะแนนให้ตรงกับช่องประเด็นการประเมินของนักเรียน โดยประเมินผลจากสภาพจริง

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	ประเด็นการประเมิน			คะแนนรวม (9 คะแนน)
		วิเคราะห์ ความสำคัญ (3 คะแนน)	วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ (3 คะแนน)	วิเคราะห์ หลักการ (3 คะแนน)	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	ประเด็นการประเมิน			คะแนนรวม (9 คะแนน)
		วิเคราะห์ ความสำคัญ (3 คะแนน)	วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ (3 คะแนน)	วิเคราะห์ หลักการ (3 คะแนน)	
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					

เกณฑ์การประเมินความสามารถคิดวิเคราะห์

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ		
	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. วิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ	สามารถสรุปประเด็นได้อย่างมีเหตุผล จับใจความสำคัญได้ถูกต้องสมบูรณ์ครอบคลุมเนื้อหา	สามารถสรุปประเด็นได้อย่างมีเหตุผล จับใจความสำคัญได้ถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาได้เป็นส่วนใหญ่	สามารถสรุปประเด็นได้อย่างมีเหตุผล จับใจความสำคัญได้ถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาได้น้อยหรือไม่ได้เลย
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์	ให้เหตุและผลของเหตุการณ์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความไม่สัมพันธ์ในสถานการณ์ต่างๆได้ถูกต้อง สมบูรณ์	ให้เหตุและผลของเหตุการณ์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความไม่สัมพันธ์ในสถานการณ์ต่างๆได้เป็นส่วนใหญ่	ให้เหตุและผลของเหตุการณ์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความไม่สัมพันธ์ในสถานการณ์ ต่างๆได้น้อยหรือไม่ได้เลย
3. วิเคราะห์หลักการ	ระบุหลักการของสถานการณ์ต่างๆได้ครบถ้วน สมบูรณ์	ระบุหลักการของสถานการณ์ต่างๆได้เป็นส่วนใหญ่	ระบุหลักการของสถานการณ์ต่างๆได้น้อยหรือไม่ได้เลย

ภาคผนวก ง

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล

กรณีศึกษา.....

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	รายการที่ต้องประเมิน					คะแนนรวม (20 คะแนน)
		ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (4 คะแนน)	ด้านการแสดงความเห็น (4 คะแนน)	ด้านความรับผิดชอบต่อน้ำที่ (4 คะแนน)	ด้านระยะเวลาในการทำงาน (4 คะแนน)	ด้านกระบวนการทำงานตามขั้นตอน (4 คะแนน)	
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	รายการที่ต้องประเมิน					คะแนนรวม (20 คะแนน)
		ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (4 คะแนน)	ด้านการแสดงความเห็น (4 คะแนน)	ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (4 คะแนน)	ด้านระยะเวลาในการทำงาน (4 คะแนน)	ด้านกระบวนการทำงานตามขั้นตอน (4 คะแนน)	
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							
31.							
32.							
33.							
34.							
35.							
36.							

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู	ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครูเป็นส่วนใหญ่	ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในบางประเด็นที่ตนเองสนใจ	ไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
2. ด้านการแสดงความคิดเห็น	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลสม่ำเสมอ	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในบางประเด็นเป็นส่วนใหญ่	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในบางประเด็น	ไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
3. ด้านความรับผิดชอบหน้าที่	มีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	มีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นส่วนใหญ่	มีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบางครั้ง	ไม่มีส่วนร่วมและไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
4. ด้านระยะเวลาในการทำงาน	ผลงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด และเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ผลงานเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนด แต่เนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ผลงานเสร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และเนื้อหาไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์
5. ด้านกระบวนการทำงานตามขั้นตอน	-คัดเลือกและเตรียมข้อมูลได้เหมาะสม -มีการวางแผนการทำงาน -ปฏิบัติตามแผนการที่ได้เป็นอย่างดี -มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	ขาด 1 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	ขาด 2 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	ขาด 2 ขั้นตอนขึ้นไปหรือไม่ชัดเจน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	สมาชิกยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น	สมาชิกส่วนใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น	สมาชิกบางคนยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น	สมาชิกทุกคนไม่รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
2. ด้านการแสดงความความคิดเห็น	สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลทุกคน	สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	สมาชิกบางคนมีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	สมาชิกทุกคนไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็น
3. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่	สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และส่วนร่วมในกิจกรรม	สมาชิกส่วนใหญ่มีหน้าที่และส่วนร่วมในกิจกรรม	สมาชิกบางคนมีหน้าที่และส่วนร่วมในกิจกรรม	สมาชิกทุกคนไม่มีหน้าที่และส่วนร่วมในกิจกรรม
4. ด้านระยะเวลาในการทำงาน	ผลงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด และเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ผลงานเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนด แต่เนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ผลงานเสร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และเนื้อหาไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์
5. ด้านกระบวนการทำงานตามขั้นตอน	-คัดเลือกและเตรียมข้อมูลได้เหมาะสม -มีการวางแผนการทำงาน -ปฏิบัติตามแผนการได้เป็นอย่างดี -มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	ขาด 1 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	ขาด 2 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	ขาด 2 ขั้นตอนขึ้นไปหรือไม่ชัดเจน

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจของท่าน โดยระดับความพึงพอใจมีดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึงนักเรียนพึงพอใจมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึงนักเรียนพึงพอใจมาก
 ระดับ 3 หมายถึงนักเรียนพึงพอใจปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึงนักเรียนพึงพอใจน้อย
 ระดับ 1 หมายถึงนักเรียนพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านผู้สอน						
1	อธิบายเนื้อหาที่ต้องการให้เรียนรู้อย่างชัดเจน					
2	มีการแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหารายวิชาก่อนการเรียนรู้ชัดเจน					
3	กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และทำงานร่วมกัน					
4	ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน					
5	ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา					
2. ด้านการจัดกิจกรรม						
6	ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น					
7	ส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน					
8	ส่งเสริมการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน					
9	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนทำงานได้อย่างอิสระ					
10	เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น					
3. ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษา						
11	กรณีศึกษาที่นำมาใช้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามจุดประสงค์รายวิชา					
12	กรณีศึกษาที่นำมาใช้สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่					
13	เนื้อหาทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์					
14	เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักเรียน					
15	เนื้อหาให้แนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้					

ภาคผนวก ฉ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
ก่อนและหลังเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ก่อนเรียน)

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ในข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำลงในกระดาษคำตอบ

-
- ข้อใดเป็นลักษณะของพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย (ความรู้ความจำ)
 - เชื่อฟังผู้นำ
 - ยึดหลักเหตุผล
 - เคารพผู้อาวุโส
 - เห็นประโยชน์ของตนเอง
 - นักเรียนจะใช้คำตอบในข้อใดที่อธิบายเรื่องการอนุญาตให้นักเรียนทุกคนสามารถลงสมัครตำแหน่งสภานักเรียนได้ (นำไปใช้)
 - อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน
 - หลักการประนีประนอม
 - รับผิดชอบต่อส่วนรวม
 - หลักความเสมอภาค
 - ข้อความที่กล่าวว่า “รัฐบาลให้การรับรองทางกฎหมายในด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทำเทียมกับผู้อื่น” สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยในข้อใด (วิเคราะห์)
 - หลักการเคารพเหตุผล
 - หลักนิติธรรม
 - ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
 - อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน

4. บริษัทรับคนงานพิจารณาการทำงานโดยให้ค่าจ้างเท่ากับคนที่ร่างกายสมบูรณ์ การกระทำดังกล่าวสมควรหรือไม่ เพราะเหตุใด (ประเมินค่า)
1. สมควร เพราะคนพิจารณาการมีสิทธิพิเศษกว่าคนร่างกายสมบูรณ์
 2. สมควร เพราะพลเมืองทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย
 3. ไม่สมควร เพราะกฎหมายระบุว่าให้ค่าจ้างคนร่างกายสมบูรณ์มากกว่า
 4. ไม่สมควร เพราะคนร่างกายสมบูรณ์มีศักยภาพมากกว่า
5. หากนักเรียนต้องการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในเรื่องการมีจิตสาธารณะ (นำไปใช้)
1. ครูสั่งการบ้านให้นักเรียนทำ
 2. นายอำเภอออกตรวจพื้นที่เป็นประจำ
 3. กลุ่มแม่บ้านศึกษาการปลูกพืชสวนครัว
 4. กำนันและชาวบ้านช่วยกันซ่อมถนนในชุมชน
6. ข้อใดเป็นสถานภาพของพลเมืองที่ได้มาภายหลัง (ความเข้าใจ)
1. เป็นเทศาณูญ
 2. เป็นบุตรคนโต
 3. มีเชื้อชาติไทย
 4. เป็นแพทย์
7. นักเรียนควรแสดงบทบาทอย่างไรจึงจะเหมาะสมต่อสถานภาพบุตรของครอบครัว (นำไปใช้)
1. กลั่นแกล้งบุคคลภายในครอบครัว
 2. ให้ความเคารพและเชื่อฟังคุณครู
 3. ช่วยเหลือบิดาและมารดาทำงานบ้านที่พอจะช่วยให้
 4. ออกไปทำงานเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว
8. หลังเลิกเรียน นักเรียนจะไปเล่นกีฬาหรือเรียนพิเศษก็ได้ตามใจชอบ เพราะนักเรียนมีสิ่งใด (วิเคราะห์)
1. หน้าที่
 2. บทบาท
 3. ความเสมอภาค
 4. สิทธิและเสรีภาพ

9. กิจกรรมในข้อใดถือเป็นการดูแลสาธารณประโยชน์และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ความเข้าใจ)
1. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งประธานนักเรียน
 2. เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาสีโรงเรียน
 3. ช่วยปิดไฟในห้องเรียนเมื่อไม่ใช้
 4. เก็บขยะตามคูคลองของวัด
10. หากคนในสังคมไม่รู้จักร่วมทำกิจกรรมร่วมกันตามกระบวนการประชาธิปไตยจะส่งผลกระทบต่อประเทศดังต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด (สังเคราะห์)
1. ทำให้ประเทศพัฒนาช้า
 2. คนในประเทศอยู่ร่วมกันด้วยความขัดแย้ง
 3. ประเทศชาติขาดคนเก่ง
 4. สังคมไร้ระเบียบแบบแผน
11. กฎหมายมีความสำคัญต่อสังคมอย่างไร (ความเข้าใจ)
1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม
 2. พัฒนาประเทศสู่สากล
 3. เป็นเครื่องมือรัฐในการควบคุมประชาชน
 4. สร้างความสงบเรียบร้อยให้สังคม
12. จงเลือกคำตอบที่เหมาะสมกับคำกล่าวที่ว่า “กฎหมายคือคำสั่งหรือข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม” (นำไปใช้)
1. ต้องละเว้นไม่ปฏิบัติตาม
 2. ต้องเรียนรู้
 3. ต้องปฏิบัติตาม
 4. ต้องบริหารจัดการ
13. ขั้นตอนการพิจารณากฎหมายในสภาผู้แทนราษฎรวาระที่สองนั้น มีลักษณะอย่างไร (ความรู้ความจำ)
1. รับหลักการของกฎหมาย
 2. พิจารณารายละเอียดของพระราชบัญญัติ
 3. ยับยั้งพระราชบัญญัติ
 4. แก้ไขเพิ่มเติมแล้วลงมติว่าจะรับร่างหรือไม่

14. หากวุฒิสภามีมติว่าเห็นชอบพระราชบัญญัติ จะเข้าสู่กระบวนการใดต่อไป (ความเข้าใจ)
1. ส่งคืนให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแก้ไข
 2. วุฒิสภาพิจารณาพระราชบัญญัติอีกรอบ
 3. นายกรัฐมนตรีทูลเกล้าฯให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
 4. นายกรัฐมนตรีประกาศใช้เป็นกฎหมาย
15. นิติกรรมในข้อใดที่ผู้เยาว์สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง (นำไปใช้)
1. ทำพินัยกรรมเมื่ออายุครบสิบห้าปี
 2. ซื้อรถจักรยานยนต์
 3. กู้ยืมเงินจำนวน 20,000 บาท
 4. สมัครงาน
16. ทรงแยอายุ 19 ปีจะทำการหมั้นกับอภิตี อายุ 17 ปีได้หรือไม่ (ประเมินค่า)
1. ได้ เพราะทั้งสองคนอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แล้ว
 2. ไม่ได้ เพราะทั้งทรงแยและอภิตียังเป็นผู้เยาว์
 3. ได้ แต่ต้องให้บิดามารดาของทรงแยและอภิตีให้ความยินยอม
 4. ไม่ได้ เพราะทั้งสองคนอายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์
17. บุคคลในข้อใดไม่สามารถขอมีบัตรประชาชนได้ (วิเคราะห์)
1. เชษฐรมีสัญชาติเกาหลีแต่อาศัยในประเทศไทย
 2. พงศ์ศักดิ์นับถือศาสนาอิสลาม
 3. ตาบู่มอายุ 56 ปีบริบูรณ์
 4. สมใจมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในประเทศไทย
18. การกระทำของนายจ้างข้อใดผิดกฎหมายแรงงาน (วิเคราะห์)
1. ร้านอาหารจ้างเด็กอายุ 13 ปีบริบูรณ์เป็นพนักงานเสิร์ฟ
 2. โรงงานให้ลูกจ้างมีวันหยุด 1 วันต่อสัปดาห์
 3. บริษัทให้ลูกจ้างหญิงที่มีครรภ์ทำงานต่อไป
 4. โรงงานให้ลูกจ้างมีวันหยุดตามประเพณีปีละไม่น้อยกว่า 13 วัน

19. หากประชาชนเห็นความสำคัญและเกรงกลัวต่อกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศอย่างไร (สังเคราะห์)

1. สัตว์ป่าและพืชไม่ลดลงหรือไม่สูญพันธุ์ไป

2. ประชาชนสนใจไปเที่ยวชมในป่าสงวนเพิ่มขึ้น

3. สัตว์ป่ามีที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเพราะลำน้ำตื้นเขิน

4. เศรษฐกิจของชาติจะเพิ่มขึ้นจากการขายของป่า

20. ในกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตกระทันหันและไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ นักเรียนจะเลือกให้บุคคลใดได้สิทธิ์รับมรดกเป็นอันดับแรก (นำไปใช้)

1. บิดามารดา

2. พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน

3. คู่สมรสและบุตร

4. บุตรบุญธรรม

21. พ่อแม่ให้ดวงดาราได้เรียนจบการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต ต่อมาเธอได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของสถาบันใด (นำไปใช้)

1. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง

2. สถาบันครอบครัว สถาบันการเมืองการปกครอง

3. สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง

4. สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อสารมวลชน

22. ข้อใดเป็นเหตุผลสนับสนุนได้อย่างดีเยี่ยมว่า “คนเราไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นสังคม และมีความสัมพันธ์ต่อกันภายใต้กฎระเบียบของสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน” (สังเคราะห์)

1. ต้องมีค่านิยมเหมือนกัน

2. ต้องมีสถานภาพและบทบาทตายตัว

3. ปฏิบัติตามจารีตและประเพณีอย่างเคร่งครัด

4. ต้องทำกิจกรรมร่วมกันในสถาบันทางสังคม

23. สถาบันทางศาสนาทำหน้าที่ในข้อใดได้น้อยที่สุด (ประเมินค่า)
1. สร้างความสุข สงบและมั่นคงในจิตใจ
 2. **อบรมวิทยากรและวิชาชีพต่างๆ**
 3. สืบทอดประเพณีและวัฒนธรรม
 4. ควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคม
24. คุณค่าสูงสุดที่คนในสังคมให้การยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี เรียกว่าอะไร (ความรู้ความจำ)
1. การจัดระเบียบสังคม	2. ค่านิยม
3. โครงสร้างทางสังคม	4. บรรทัดฐาน
25. ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม (วิเคราะห์)
1. ครอบครัวพากันไปเวียนเทียนในวันมาฆบูชา
 2. คุณครูส่งเสริมให้นักเรียนเล่นดนตรีและกีฬา
 3. นักข่าวสัมภาษณ์พรรคการเมืองเกี่ยวกับนโยบายของพรรค
 4. **คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ**
26. การที่บุคคลหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสังคมปฏิบัติตามบทบาทของตน ย่อมจะส่งผล
 ได้อย่างไร (วิเคราะห์)
1. สมาชิกในสังคมมีความสามัคคี
 2. ปัญหาอาชญากรรมหมดไปจากสังคม
 3. **สังคมมีระเบียบ มีความเจริญก้าวหน้า**
 4. สังคมมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น
27. กุ๊นางเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ไทย ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชา
 ประวัติศาสตร์ สถาบันใดทำหน้าที่โดยตรงในการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ให้กุ๊
 นาง (นำไปใช้)
1. สถาบันศาสนา	2. สถาบันการศึกษา
3. สถาบันการเมืองการปกครอง	4. สถาบันครอบครัว

28. “ฝักบัวติดตามข่าวการช่วยเหลือชาวอินโดนีเซียจากเหตุการณ์สึนามิ พร้อมทั้งคอยลุ้นและเอาใจช่วยให้ทุกคนปลอดภัย” บทบาทหน้าที่ของสถาบันใดมีผลต่อฝักบัว (นำไปใช้)

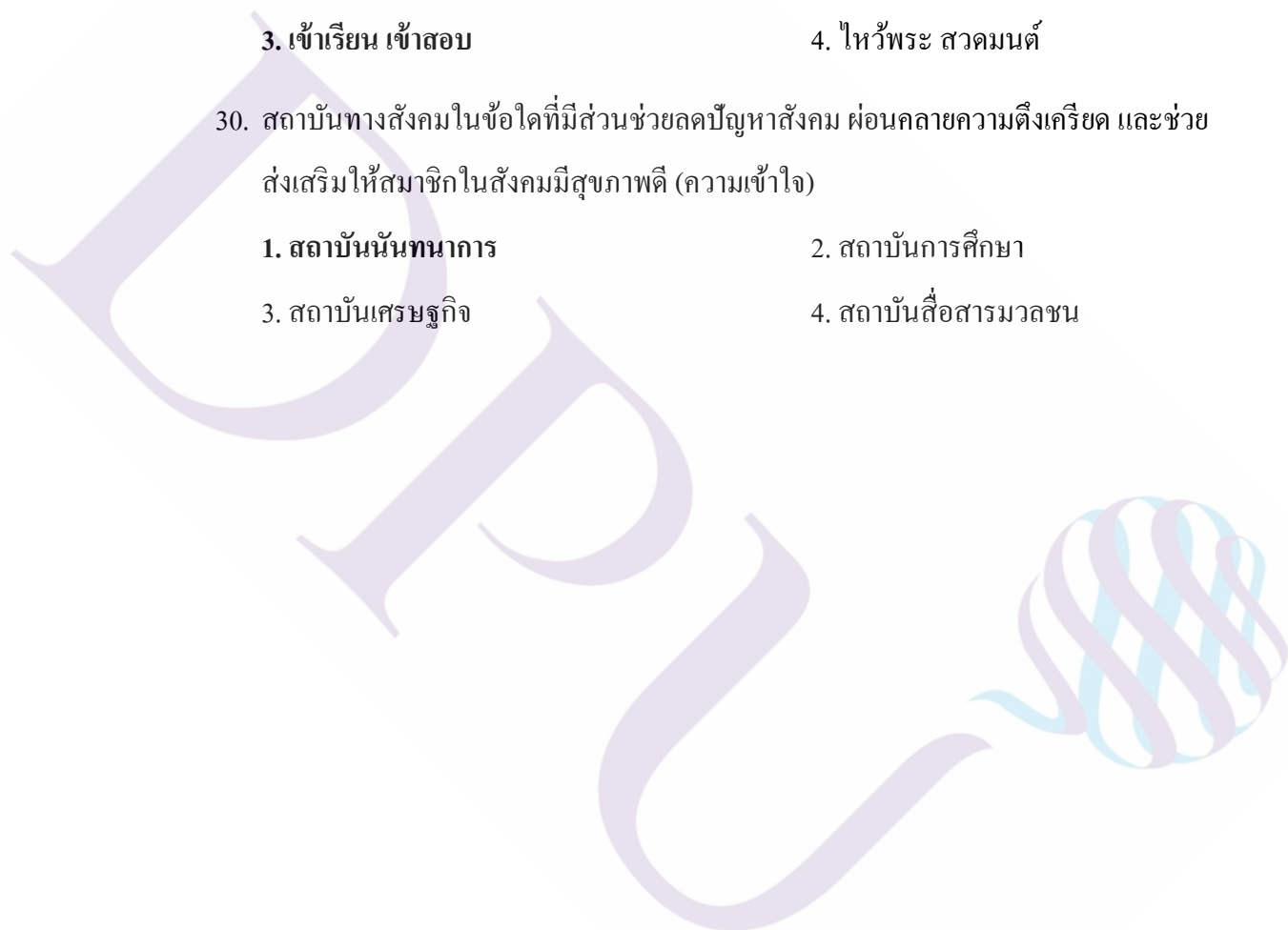
1. สถาบันสื่อสารมวลชน	2. สถาบันการศึกษา
3. สถาบันการเมืองการปกครอง	4. สถาบันนันทนาการ

29. ข้อใดเป็นแบบแผนพฤติกรรมของสมาชิกในสถาบันการศึกษา (ความเข้าใจ)

1. ทำบัตรประชาชน	2. ซื้อของ จ่ายเงินสด
3. เข้าเรียน เข้าสอบ	4. ไหว้พระ สวดมนต์

30. สถาบันทางสังคมในข้อใดที่มีส่วนช่วยลดปัญหาสังคม ผ่อนคลายความตึงเครียด และช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในสังคมมีสุขภาพดี (ความเข้าใจ)

1. สถาบันนันทนาการ	2. สถาบันการศึกษา
3. สถาบันเศรษฐกิจ	4. สถาบันสื่อสารมวลชน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (หลังเรียน)

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ในข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำลงในกระดาษคำตอบ

-
1. พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยมีลักษณะดังนี้ยกเว้นข้อใด (ความรู้ความจำ)
 1. เคารพกฎหมาย
 2. เคารพสิทธิผู้อื่น
 3. เคารพในเหตุผล
 4. ใช้อำนาจเหนือเหตุผล
 2. หัวหน้าห้องจัดประชุมเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการทำบอร์ดคริสต์มาสให้ตรงกับความต้องการของทุกคนมากที่สุด การกระทำดังกล่าวสอดคล้องกับข้อใด (นำไปใช้)
 1. หลักการประนีประนอม
 2. หลักนิติธรรม
 3. รับผิดชอบต่อส่วนรวม
 4. หลักความเสมอภาค
 3. ข้อความที่กล่าวว่า “รัฐบาลให้การรับรองทางกฎหมายในด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทำเทียมกับผู้อื่น” สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยในข้อใด (วิเคราะห์)
 1. รับผิดชอบต่อส่วนรวม
 2. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน
 3. หลักนิติธรรม
 4. หลักการเคารพเหตุผล

4. ปัจจุบันนี้ผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพปลัดอำเภอ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด และยังใช้สิทธิเลือกตั้งได้ การกระทำดังกล่าวสมควรหรือไม่ เพราะเหตุใด (ประเมินค่า)
 1. สมควร เพราะผู้หญิงควรมีสถิติพิเศษกว่าผู้ชาย
 2. สมควร เพราะสังคมประชาธิปไตยยึดหลักว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน
 3. ไม่สมควร เพราะประเทศไทยเป็นสังคมที่ผู้ชายเหนือกว่า
 4. ไม่สมควร เพราะผู้ชายมีร่างกายแข็งแรงและเป็นผู้นำมากกว่า
5. บุคคลในข้อใดมีลักษณะเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในเรื่องการมีจิตสาธารณะ (นำไปใช้)
 1. นักเรียนตั้งใจเรียน
 2. สมาชิกในหมู่บ้านร่วมกันเก็บขยะในแม่น้ำ
 3. กลุ่มแม่บ้านศึกษาการแปรรูปผลไม้
 4. ประชาชนออกมาเดินขบวนประท้วง
6. ข้อใดเป็นสถานภาพของพลเมืองที่ได้มาโดยกำเนิด (ความเข้าใจ)
 1. เป็นคนไทย
 2. เป็นนักศึกษาปริญญาเอก
 3. เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 4. เป็นหมอ
7. สถานภาพใดของนักเรียน สอดคล้องกับบทบาทในการช่วยรับผิดชอบภาระภายในบ้าน เช่น ทำความสะอาด และงานครัว (นำไปใช้)
 1. บุตรภายในครอบครัว
 2. ประชาชนชาวไทย
 3. นักเรียนภายในโรงเรียน
 4. ศาสนิกชน
8. เหตุผลข้อใดทำให้นักเรียนสามารถเลือกนับถือศาสนา รวมถึงเข้าร่วมและปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือได้ (วิเคราะห์)
 1. หน้าที่
 2. บทบาท
 3. สิทธิ
 4. เสรีภาพ
9. กิจกรรมในข้อใดถือเป็นการดูแลสาธารณประโยชน์และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ความเข้าใจ)
 1. ไม่ใช้บริการห้างร้านที่เปิดแอร์
 2. ช่วยปิดแอร์และไฟในห้องเรียนเมื่อไม่ใช้
 3. เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาโรงเรียน
 4. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งประธานนักเรียน

10. หากคนในสังคมไม่รู้จักทำกิจกรรมร่วมกันตามกระบวนการประชาธิปไตยจะส่งผลต่อประเทศ ยกเว้นข้อใด (สังเคราะห์)

1. ประเทศชาติขาดคนเก่ง
2. สังคมไร้ระเบียบแบบแผน
3. ทำให้ประเทศพัฒนาช้า
4. คนในประเทศอยู่ร่วมกันด้วยความขัดแย้ง

11. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของกฎหมายต่อสังคม (ความเข้าใจ)

1. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. รัฐบาลควบคุมประชาชนได้ง่ายขึ้น
3. สร้างความเป็นธรรมในสังคม
4. ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข

12. จงเลือกคำตอบที่เหมาะสมกับคำกล่าวที่ว่า “กฎหมายคือคำสั่งหรือข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม” (นำไปใช้)

1. ต้องเรียนรู้	2. ต้องละเว้น ไม่ปฏิบัติตาม
3. ต้องบริหารจัดการ	4. ต้องปฏิบัติตาม

13. ขั้นตอนการพิจารณากฎหมายในสภาผู้แทนราษฎรวาระที่สามนั้น มีลักษณะอย่างไร (ความรู้ความจำ)

1. รับหลักการของกฎหมาย	2. พิจารณารายละเอียดของพระราชบัญญัติ
3. พิจารณาหลักการของพระราชบัญญัติ	4. ลงมติว่าจะรับร่างหรือไม่

14. หากนายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัติทุกเกล้าฯ ให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว จะเข้าสู่กระบวนการใดต่อไป (ความเข้าใจ)

1. ส่งคืนให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแก้ไข
2. วุฒิสภาพิจารณาพระราชบัญญัติอีกรอบ
3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแปรญัตติ
4. นายกรัฐมนตรีประกาศใช้เป็นกฎหมาย

15. นิติกรรมในข้อใดที่ผู้เยาว์สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง (นำไปใช้)
1. ทำพินัยกรรมเมื่ออายุครบสิบสองปีบริบูรณ์
 2. ทำสัญญาผ่อนบ้าน
 3. ซื้อที่ดิน
 4. ซื้ออุปกรณ์การเรียน
16. สมบัติอายุ 21 ปีจะทำการหมั้นกับสินจ้างอายุ 19 ปี ได้หรือไม่ (ประเมินค่า)
1. ได้ แต่ผู้ปกครองของสินจ้างต้องให้ความยินยอมก่อน
 2. ไม่ได้ เพราะทั้งสองคนยังเป็นผู้เยาว์
 3. ได้ เพราะทั้งสองคนอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แล้ว
 4. ไม่ได้ เพราะถือเป็นการพรากผู้เยาว์
17. บุคคลในข้อใดสามารถขอมีบัตรประชาชนได้ (วิเคราะห์)
1. คริสติน่ามีสัญชาติอเมริกา
 2. พงศักดิ์นับถือศาสนาคริสต์
 3. ตาบุญมีอายุ 72 ปีบริบูรณ์
 4. หม่อมชวพม่าไม่มีทะเบียนบ้านในไทย
18. การกระทำของนายจ้างข้อใดผิดกฎหมายแรงงาน (วิเคราะห์)
1. บริษัทให้ลูกจ้างหญิงที่มีครรภ์ทำงานต่อไป
 2. โรงงานให้ลูกจ้างมีวันหยุดตามประเพณีปีละไม่น้อยกว่า 13 วัน
 3. ร้านอาหารจ้างเด็กอายุ 13 ปีบริบูรณ์เป็นพนักงานเสิร์ฟ
 4. โรงงานให้ลูกจ้างมีวันหยุด 1 วันต่อสัปดาห์
19. หากประชาชนเห็นความสำคัญและเกรงกลัวต่อกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศอย่างไร (สังเคราะห์)
1. ประชาชนสนใจไปเที่ยวชมในป่าสงวนเพิ่มขึ้น
 2. สัตว์ป่ามีที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเพราะลำน้ำตื่นเงิน
 3. เศรษฐกิจของชาติจะเพิ่มขึ้นจากการขายของป่า
 4. สัตว์ป่าและพืชไม่ลดลงหรือไม่สูญพันธุ์ไป

20. ในกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตกระทันหันและไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ นักเรียนจะเลือกให้บุคคลใดได้สิทธิ์รับมรดกเป็นอันดับแรก (นำไปใช้)
1. บุตรและบุตรบุญธรรม
 2. คู่สมรสและบุตร
 3. พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
 4. บิดาและมารดา
21. บริษัทผลิตรถยนต์โฆษณาประชาสัมพันธ์รถยนต์รุ่นใหม่เป็นพิเศษว่า ผลิตโดยวิศวกรที่มีความเชี่ยวชาญ ทำให้ประชาชนนิยมซื้ออีกมาก ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของสถาบันใด (นำไปใช้)
1. สถาบันสื่อสารมวลชน สถาบันเศรษฐกิจ
 2. สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา
 3. สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง
 4. สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อสารมวลชน
22. ข้อใดเป็นเหตุผลสนับสนุนได้อย่างดีที่ว่า “คนเราไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นสังคม และมีความสัมพันธ์ต่อกันภายใต้กฎระเบียบของสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน” (สังเคราะห์)
1. ปฏิบัติตามจารีตและประเพณีอย่างเคร่งครัด
 2. ต้องทำกิจกรรมร่วมกันในสถาบันทางสังคม
 3. ต้องมีสถานภาพและบทบาทตายตัว
 4. ต้องมีค่านิยมเหมือนกัน
23. สถาบันทางศาสนาทำหน้าที่ในข้อใดได้น้อยที่สุด (ประเมินค่า)
1. สืบทอดประเพณีและวัฒนธรรม
 2. สร้างความสุข สงบและมั่นคงในจิตใจ
 3. ควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคม
 4. อบรมวิทยาการและวิชาชีพต่างๆ
24. มาตรฐานที่สมาชิกในสังคมยึดถือปฏิบัติตาม เรียกว่าอะไร (ความรู้ความจำ)
1. การจัดระเบียบสังคม
 2. ค่านิยม
 3. โครงสร้างทางสังคม
 4. บรรทัดฐาน

25. ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม (วิเคราะห์)
1. ครอบครัวพากันไปเวียนเทียนในวันมาฆบูชา
 2. คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร
 3. นักข่าวสัมภาษณ์พรรคการเมืองเกี่ยวกับนโยบายของพรรค
 4. คุณครูส่งเสริมให้นักเรียนเล่นดนตรีและกีฬา
26. การที่บุคคลหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสังคมปฏิบัติตามบทบาทของตน ย่อมจะส่งผล
 ได้อย่างไร (วิเคราะห์)
1. สังคมมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น
 2. สังคมมีระเบียบ มีความเจริญก้าวหน้า
 3. ปัญหาอาชญากรรมหมดไปจากสังคม
 4. สมาชิกในสังคมมีความสามัคคี
27. ปัจจุบันอรอนงค์เป็นแพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐ สถาบันใดทำหน้าที่โดยตรงในการ
 ถ่ายทอดวิชาแพทย์ให้อรอนงค์ (นำไปใช้)
1. สถาบันศาสนา
 2. สถาบันการเมืองการปกครอง
 3. สถาบันการศึกษา
 4. สถาบันครอบครัว
28. “ส้มโอดิดตามความคืบหน้าของเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงที่ฝรั่งเศส” บทบาทหน้าที่
 ของสถาบันใดมีผลต่อส้มโอ (นำไปใช้)
1. สถาบันสื่อสารมวลชน
 2. สถาบันการศึกษา
 3. สถาบันการเมืองการปกครอง
 4. สถาบันนันทนาการ
29. ข้อใดเป็นแบบแผนพฤติกรรมของสมาชิกในสถาบันเศรษฐกิจ (ความเข้าใจ)
1. ทำบัตรประชาชน
 2. ซื้อของ จ่ายเงินสด
 3. เข้าเรียน เข้าสอบ
 4. ไหว้พระ สวดมนต์
30. สถาบันทางสังคมในข้อใดที่มีส่วนช่วยสร้างความมั่นคงให้สังคม ให้การดูแลและจัด
 สวัสดิการต่างๆ เพื่อให้สมาชิกในสถาบันมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ความเข้าใจ)
1. สถาบันนันทนาการ
 2. สถาบันการศึกษา
 3. สถาบันเศรษฐกิจ
 4. สถาบันการเมืองการปกครอง

ภาคผนวก ข
ตารางการหาค่า IOC ของเครื่องมือ

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาใน
วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1.	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา สาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับความสามารถ ของผู้เรียน ตลอดจนเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10.	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1.	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา สาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับความสามารถ ของผู้เรียน ตลอดจนถึงเนื้อหาการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์การ เรียนรู้	0	+1	+1	2	.67	ใช้ได้
10.	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	0	+1	+1	2	.67	ใช้ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1.	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา สาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับความสามารถ ของผู้เรียน ตลอดจนถึงเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10.	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1.	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา สาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับความสามารถ ของผู้เรียน ตลอดจนถึงเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์การ เรียนรู้	0	+1	+1	2	.67	ใช้ได้
10.	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1.	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา สาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับความสามารถ ของผู้เรียน ตลอดจนถึงเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10.	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1.	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา สาระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับความสามารถ ของผู้เรียน ตลอดจนถึงเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
10.	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ผลคะแนนของแบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ในวิชา
สังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

พฤติกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1. วิเคราะห์ ความสำ คัญหรือ เนื้อหาของ สิ่งต่างๆ	ระดับคุณภาพดี (3) สามารถสรุปประเด็นได้อย่างมีเหตุผล จับใจความสำคัญได้ ถูกต้องสมบูรณ์ ครอบคลุมเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) สามารถสรุปประเด็นได้อย่างมีเหตุผล จับใจความสำคัญได้ ถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาได้เป็นส่วนใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) สามารถสรุปประเด็นได้อย่างมีเหตุผล จับใจความสำคัญได้ ถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาได้น้อยหรือไม่ได้เลย	0	+1	+1	2	.67	ใช้ได้
2. วิเคราะห์ ความสัมพันธ์	ระดับคุณภาพดี (3) ให้เหตุและผลของเหตุการณ์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความ ไม่สัมพันธ์ในสถานการณ์ ต่างๆ ได้ถูกต้อง สมบูรณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) ให้เหตุและผลของเหตุการณ์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความ ไม่สัมพันธ์ในสถานการณ์ ต่างๆ ได้เป็นส่วนใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ให้เหตุและผลของเหตุการณ์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความ ไม่สัมพันธ์ในสถานการณ์ ต่างๆ ได้น้อยหรือไม่ได้เลย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. วิเคราะห์ หลักการ	ระดับคุณภาพดี (3) ระบุหลักการของสถานการณ์ต่างๆ ได้ครบถ้วน สมบูรณ์	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) ระบุหลักการของสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นส่วนใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ระบุหลักการของสถานการณ์ต่างๆ ได้น้อยหรือไม่ได้เลย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ผลคะแนนของแบบสอบถามความพึงพอใจ ในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้
กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1. ด้านผู้สอน							
1	อธิบายเนื้อหาที่ต้องการให้เรียนรู้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2	มีการแจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหารายวิชาก่อนการเรียนรู้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3	กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และทำงานร่วมกัน	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
4	ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5	ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ด้านการจัดกิจกรรม							
6	ช่วยให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7	ส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8	ส่งเสริมการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
9	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนทำงานได้อย่างอิสระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10	เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษา							
11	กรณีศึกษาที่นำมาใช้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตาม จุดประสงค์รายวิชา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12	กรณีศึกษาที่นำมาใช้สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
13	เนื้อหาทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14	เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15	เนื้อหาให้แนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ผลคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล ในวิชา
สังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

พฤติกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1. ด้านการ รับฟังความ คิดเห็นของ ผู้อื่น	ระดับคุณภาพดีมาก (4) ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครูเป็นส่วนใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในบางประเด็นที่ตนเอง สนใจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ด้านการ แสดงความ คิดเห็น	ระดับคุณภาพดีมาก (4) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในบางประเด็นเป็น ส่วนใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในบางประเด็น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

พฤติกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
3. ด้านความ รับผิดชอบ ต่อหน้าที่	ระดับคุณภาพดีมาก (4) มีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) มีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเป็นส่วนใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) มีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายบางครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ไม่มีส่วนร่วมและไม่รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. ด้าน ระยะเวลา ในการ ทำงาน	ระดับคุณภาพดีมาก (4) ผลงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด และเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) ผลงานเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนด แต่เนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ผลงานเสร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และเนื้อหาไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

พฤติกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปล ผล
		1	2	3			
5. ด้าน กระบวนการ การทำงาน ตามขั้นตอน	ระดับคุณภาพดีมาก (4) -คัดเลือกและเตรียมข้อมูลได้เหมาะสม -มีการวางแผนการทำงาน -ปฏิบัติตามแผนการได้เป็นอย่างดี -มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) ขาด 1 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) ขาด 2 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ขาด 2 ขั้นตอนขึ้นไปหรือไม่ชัดเจน	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ผลคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

พฤติกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปลผล
		1	2	3			
1. ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ระดับคุณภาพดีมาก (4) สมาชิกยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) สมาชิกส่วนใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) สมาชิกบางคนยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) สมาชิกทุกคนไม่รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ด้านการแสดงความความคิดเห็น	ระดับคุณภาพดีมาก (4) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลทุกคน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) สมาชิกบางคนมีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) สมาชิกทุกคนไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความความคิดเห็น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

พฤติกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปลผล
		1	2	3			
3. ด้านความ รับผิดชอบต่อ หน้าที่	ระดับคุณภาพดีมาก (4) สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) สมาชิกส่วนใหญ่มีหน้าที่และส่วนร่วมใน กิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) สมาชิกบางคนมีหน้าที่และส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) สมาชิกทุกคนไม่มีหน้าที่และส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. ด้าน ระยะเวลาใน การทำงาน	ระดับคุณภาพดีมาก (4) ผลงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด และเนื้อหา ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพดี (3) ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และเนื้อหา ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) ผลงานเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนด แต่เนื้อหา ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ผลงานเสร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และเนื้อหาไม่ ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. ด้าน กระบวนการ ทำงานตาม ขั้นตอน	ระดับคุณภาพดีมาก (4) -คัดเลือกและเตรียมข้อมูลได้เหมาะสม -มีการวางแผนการทำงาน -ปฏิบัติตามแผนการได้เป็นอย่างดี -มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

พฤติกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปลผล
		1	2	3			
	ระดับคุณภาพดี (3) ขาด 1 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพพอใช้ (2) ขาด 2 ขั้นตอนหรือไม่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
	ระดับคุณภาพปรับปรุง (1) ขาด 2 ขั้นตอนขึ้นไปหรือไม่ชัดเจน	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ผลคะแนนของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา (ก่อนเรียน) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปลผล
	1	2	3			
1.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
11.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
13.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
16.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
17.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
18.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
19.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
20.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
21.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
22.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปลผล
	1	2	3			
23.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
24.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
25.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
26.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
27.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
28.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
29.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
30.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ผลคะแนนของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา (หลังเรียน) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปลผล
	1	2	3			
1.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
2.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
11.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
13.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
16.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
17.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
18.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
19.	+1	0	+1	2	.67	ใช้ได้
20.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
21.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
22.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC	แปลผล
	1	2	3			
23.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
24.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
25.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
26.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
27.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
28.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
29.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
30.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาววิชญา นรดี

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.2558

วิชาเอกประวัติศาสตร์ (ศศ.บ.)

คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน

กรุงเทพมหานคร

